



Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet

G 1 Polislag (2013:87) för Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Polisens uppgifter

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Polisen ska upprätthålla säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med sammanlutningar och invånarna och sköta det internationella samarbete som hör till dess uppgifter.

Polisen ska dessutom sköta uppgifter i samband med tillståndsförvaltningen och andra uppgifter som uttryckligen föreskrivs i lag samt inom ramen för sina uppgifter ge var och en den hjälp som han eller hon behöver. Om det finns grundad anledning att anta att en person har försvunnit eller råkat ut för en olycka ska polisen vidta de åtgärder som behövs för att finna personen.

I förundersökningslagen (FFS 805/2011) föreskrivs om förundersökning av brott och i tvångsmedelslagen (FFS 806/2011) om tvångsmedel i samband med förundersökning av brott.

2 §. Respekt för de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Polisen ska respektera de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, och när den utövar sina befogenheter välja det motiverbara alternativ som bäst tillgodoser dessa rättigheter.

3 §. Proportionalitetsprincipen

Polisens åtgärder ska kunna försvaras i förhållande till hur viktigt, farligt och brådskande dess uppdrag är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

4 §. Principen om minsta olägenhet

Genom polisens åtgärder får det inte ingripas i någons rättigheter i större utsträckning och ingen får orsakas större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att utföra uppdraget.

5 §. Principen om ändamålsbundenhet

Polisen får utöva sina befogenheter endast i föreskrivna syften.

6 §. Utförande av uppgifter och väsentlighetsordning

Polisen ska i sin verksamhet vara saklig och opartisk samt främja likabehandling och försonlighet. Polisen

ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Polisen ska utföra sina uppgifter effektivt och ändamålsenligt. När förhållandena kräver det ska uppgifterna utföras i väsentlighetsordning.

7 §. Information om grunden för en åtgärd

En polisman ska informera en person som utsätts för frihetsbegränsande åtgärder eller en representant för denne om orsaken till åtgärderna så snart detta är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Om inte något annat föreskrivs i lag har också en person som utsätts för andra än frihetsbegränsande åtgärder eller en företrädare för denne rätt att bli informerad om orsaken så snart detta är möjligt utan att åtgärderna äventyras.

8 §. Skyldigheten att ange sin ställning som polisman samt identifiering av polismän

En polisman ska vid behov presentera sig som polis för den som är föremål för en åtgärd och på begäran visa upp sitt tjänstemärke, om presentationen eller uppvisandet kan ske utan att åtgärden äventyras.

Polisen ska se till att en polisman som har utfört ett tjänsteuppdrag vid behov kan identifieras.

9 §. Åtgärdseftergift och åtgärdsfördröjning

Polisen har rätt att avstå från en åtgärd om slutförandet av den kunde leda till ett oskäligt slutresultat i förhållande till det mål som eftersträvas.

En person som har bett polisen vidta en åtgärd och vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller har rätt att på begäran få veta orsaken till att åtgärden inte vidtas.

I 5 kap. 46 § 1 mom. föreskrivs om åtgärdsfördröjning i samband med hemligt inhämtande av information.

10 §. Uniform och bevapning

Polismän och väktare ska i tjänsten bära uniform då uppdragets art eller karaktär förutsätter detta. (2014/27)

Uniform får också bäras under resor som har samband med tjänsteuppdrag och vid representation. Polismästaren beslutar om användning av uniform i andra sammanhang.

Polisuniform och polisiära beklädnadsartiklar får inte användas av andra än polismän. Ingen får heller använda en dräkt eller beklädnadsartikel som på ett förvillande sätt påminner om en sådan uniform eller beklädnadsartikel så att användaren kan förväxlas med en

G 1 Polislag (2013:87)

polisman. Förbudet i detta moment ska inte gälla väktare som avses i 1 mom. eller den som med stöd av lag har rätt att använda föreskriven uniform eller beklädnadsartikel. (2014/27)

Trots 3 mom. kan polismästaren ge tillstånd till användning av polisuniform vid teaterföreställningar och vid motsvarande evenemang.

Landskapsregeringen bestämmer efter samråd med landshövdingen om polisens uniform och beväpning.

11 §. En polismanns rätt att ge befallningar

En polisman har, inom ramen för sina i lag angivna befogenheter, rätt att i enskilda fall ge befallningar och utfärda förbud som är förpliktande för var och en.

12 §. Polisman

Med polisman avses i denna lag polisbefälet, polisunderbefälet och polismanskapet enligt den närmare definition som finns i landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet.

2 kap. Allmänna befogenheter**1 §. Identifiering**

När uppgifterna behövs för utövandet av polisuppgifterna är var och en skyldig att för en polisman uppge sitt namn och sin personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsedatum och medborgarskap samt var personen i fråga är anträffbar.

Om en person vägrar lämna uppgifter som avses i 1 mom. och om personen inte kan identifieras på annat sätt har polismannen rätt att utreda identiteten med hjälp av signalement. Härvid ska i tillämpliga delar iakttagas vad som i 8 kap. 33 § 2-4 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om förrättande av genomsökning av personer.

En polisman har rätt att för identifiering gripa en person som vägrar lämna uppgifter enligt 1 mom. eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om de nämnda omständigheterna, förutsatt att gripandet är nödvändigt för att klarlägga identiteten. Den som gripits ska friges så snart uppgifterna har erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

2 §. Gripande av en person för att skydda denne

En polisman har rätt att gripa en person för att skydda denne för en allvarlig fara som utgör en överhängande risk för personens liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen är oförmögen att ta vara på sig själv och faren inte annars kan avväjas eller personen omhändertas på annat sätt.

Om den som har gripits enligt 1 mom. är under 18 år ska denne utan dröjsmål överlämnas till sin vårdnadshavare eller, om detta inte är möjligt, till en barnskyddsmyndighet. Andra gripna ska friges så snart behovet av omhändertagande har upphört, dock senast 24 timmar efter gripandet. En person som inte har frigetts före klockan 20 får dock hållas kvar till klockan 8 nästa morgon, om detta är särskilt angeläget för att skydda personens liv eller hälsa och denne saknar bostad eller nattlogi eller om det är särskilt angeläget av någon annan motsvarande orsak.

I landskapslagen (1974:21) om behandling av berusade finns bestämmelser om förvaring av berusade. I mentalvårdslagen (FFS 1116/1990) finns bestämmelser

om hur personer som befinner sig i ett uppenbart förvirrat sinnestillstånd ska föras till vård och om annan handräckning i ärenden som gäller sådana personer.

3 §. Gripande av efterlysta

En polisman har rätt att gripa en efterlyst person som enligt en behörig myndighets efterlysning ska häktas eller tas i förvar.

En annan efterlyst än en sådan som avses i 1 mom. är skyldig att på uppmaning av en polisman infinna sig på en polisstation eller någon annan plats där åtgärder som förutsätts enligt efterlysningen kan vidtas. Om personen i fråga inte iakttar uppmaningen eller om det är sannolikt att personen försöker undgå en åtgärd som nämns i efterlysningen, har en polisman rätt att gripa personen för att en åtgärd som nämns i efterlysningen ska kunna vidtas.

Om inte något annat föreskrivs i lag om tiden för de åtgärder som efterlysningen förutsätter, är den efterlysta skyldig att i högst sex timmar från gripandet vara närvarande för dessa åtgärder.

4 §. Genomsökning för gripande av en person

En polisman har för att få tag på en person som ska hämtas till polisundersökning enligt 6 kap. i denna lag rätt att företa husrannsakan eller platsgenomsökning enligt vad som föreskrivs i 8 kap. i tvångsmedelslagen.

En polisman som hör till befälet beslutar om genomsökning. En annan polisman kan utan beslut av en polisman som hör till befälet företa genomsökning när det på grund av att ärendet är brådskande är nödvändigt att genomsökning företas omedelbart.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också när polisen enligt lag ger en annan myndighet handräckning för gripande av en person. En polisman som hör till befälet ska besluta om sådan genomsökning.

5 §. Skydd av hemfrid och offentlig frid

En polisman har på begäran av innehavaren av ett utrymme eller en annan plats som omfattas av hemfrid enligt 24 kap. 11 § i strafflagen (FFS 39/1889) eller av offentlig frid enligt 3 § i det kapitlet eller på begäran av dennes företrädare rätt att avlägsna en person som utan laglig rätt tränger sig in eller i smyg eller genom att vilseleda någon annan tar sig in eller gömmer sig där eller som inte lyder en befallning att avlägsna sig.

En polisman har rätt att från ett utrymme eller en plats som avses i 1 mom. avlägsna en person som lovligt uppehåller sig där, om personen stör andras hemfrid eller den offentliga friden eller på något annat sätt orsakar betydande störning och det finns grundad anledning att befara att störningen upprepas.

Om det är sannolikt att en upprepning av störningen inte kan förhindras genom att personen avlägsnas har en polisman rätt att gripa och hålla den störande personen i förvar. Den gripne får hållas i förvar endast så länge som det är sannolikt att störningen upprepas, dock högst 12 timmar efter gripandet.

6 §. Tillträde och genomsökning i färo- och skadesituationer

En polisman har rätt att få tillträde till ett utrymme eller en annan plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid eller till en annan plats som allmänheten inte

har tillträde till eller till ett fordon och där vid behov företa genomsökning, om det finns grundad anledning att befara att

1) en gärning eller händelse som äventyrar liv, hälsa eller personlig frihet eller orsakar betydande skada på egendom eller miljön är omedelbart överhängande eller pågående,

2) någon är i behov av omedelbar hjälp på grund av ett brott som redan begåtts eller en olyckshändelse som redan inträffat eller av någon annan motsvarande orsak, eller att

3) en avliden påträffas vid genomsökningen.

I en situation enligt 1 mom. 1 punkten är en ytterligare förutsättning att åtgärden är nödvändig för att en fara eller skada ska kunna avvärjas eller för att sprängämnen, vapen eller andra farliga ämnen eller föremål ska kunna eftersökas och tas om hand.

I andra än brådskande fall krävs det för tillträde till ett utrymme som används för stadigvarande boende ett förordnande av en polisman som hör till befälet.

7 §. Vidtagande av åtgärder

I sådana fall som avses i 4-6 §§ får ett rum, en förvaringsplats eller något annat objekt för åtgärden vid behov öppnas med våld. Efter att åtgärden avslutats ska objektet för åtgärden stängas på lämpligt sätt. Över åtgärder som vidtagits med stöd av de nämnda paragraferna ska det upprättas protokoll eller göras motsvarande anteckningar i någon annan handling.

8 §. Avspärrning av platser och områden

En polisman får spärra av, stänga eller utrymma platser och områden som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där, om detta behövs för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, för att trygga polisundersökning eller för att trygga åtgärder på en olycksplats eller för att skydda den personliga integriteten hos den som är föremål för en åtgärd eller för att skydda egendom som är i fara.

En polisman får på order av en polisman som hör till befälet och i brådskande fall också utan order spärra av eller utrymma ett område som omfattas av hemfrid eller offentlig frid, om detta är nödvändigt för att avvärja en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa och om de som finns på området inte annars kan skyddas.

I fråga om polisens rätt att anvisa platsen för en allmän sammankomst ska iaktas vad som föreskrivs i 10 § i lagen om sammankomster (FFS 530/1999).

En polisman får förbjuda eller begränsa flyttning av föremål eller bestämma att föremål ska flyttas på en plats eller ett område som är i allmänt bruk om detta behövs för att trygga polisundersökning. En polisman har motsvarande rätt även inom ett hemfridsskyddat område, om åtgärden behövs för att avvärja fara för liv eller hälsa eller för att skydda egendom.

9 §. Skingrande av folksamling

En polisman har rätt att befalla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig, om folksamlingen äventyrar allmän ordning och säkerhet eller hindrar trafiken. En polisman har samma rätt om personer i folksamlingen uppträder hotfullt eller annars på ett sådant sätt att det är sannolikt att de kommer att göra sig skyldiga till

brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott. Om folksamlingen inte lyder en befällning att skingra sig eller att flytta på sig har en polisman rätt att med maktmedel skingra folksamlingen samt gripa personer som tredskas. Polisen ska om möjligt avgränsa sina åtgärder till att gälla dem som genom sitt uppträdande orsakar behovet att skingra folksamlingen eller be den flytta på sig.

Personer som gripits ska friges så snart uppdragets syfte har nåtts, dock senast 12 timmar efter gripandet.

I fråga om polisens rätt att avbryta och avsluta en allmän sammankomst respektive hindra, avbryta och avsluta en offentlig tillställning ska iaktas vad som föreskrivs i 21 respektive 22 §§ i lagen om sammankomster.

10 §. Skydd mot brott och störande beteende

En polisman har rätt att avlägsna en person från en plats, om det utifrån personens hotelser eller övriga uppträdande finns grundad anledning att anta eller utifrån personens tidigare uppträdande är sannolikt att denne kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott eller kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

En person som är föremål för åtgärd enligt 1 mom. kan gripas om det sannolikt inte är tillräckligt att denne avlägsnas från platsen och ett brott inte annars kan förhindras eller en störning eller fara inte annars kan avvärjas. Den som gripits får hållas i förvar så länge det är sannolikt att han eller hon gör sig skyldig till brott enligt 1 mom. eller orsakar störning eller fara, dock högst 24 timmar efter gripandet.

En polisman kan skydda en person eller bevaka en plats för att förebygga eller avbryta ett sådant brott som avses i 1 mom.

11 §. Stoppande och flyttning av fordon

En polisman har rätt att befalla att ett fordon ska stoppas, flytta ett fordon eller befalla att det ska flyttas, om det är motiverat för att fullgöra polisens uppgifter.

I vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland föreskrivs om övervakning av vägtrafik och i luftfartslagen (FFS 1194/2009) om när ett luftfartyg kan beordras att landa.

12 §. Säkerhetsvisitation

En polisman har i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar och andra åtgärder som riktar sig mot den personliga friheten rätt att kontrollera vad en person har i sina kläder eller annars på sig eller i medhavda saker, för att förvissa sig om att personen inte innehar föremål eller ämnen varmed denne kan äventyra sin förvaring eller utsätta sig själv eller andra för fara. En polisman får i samband med tjänsteuppdrag kroppsvisitera en person för att hitta sådana föremål eller ämnen också i andra fall, om det av grundad anledning behövs för att trygga polismannens säkerhet i arbetet och fullgörandet av tjänsteuppdraget.

I samband med frihetsbegränsande åtgärder kan en person kroppsvisiteras eller saker som personen för med sig kontrolleras också för att hitta dokument som behövs för identifiering av denne.

En polisman har på det sätt och i den omfattning som

G 1 Polislag (2013:87)

situationen kräver rätt att kroppsvisitera personer som anländer till eller avlägsnar sig från en rättegång eller en sammankomst, offentlig tillställning eller annan motsvarande tillställning som förutsätter särskilt skydd och personer som anländer till eller avlägsnar sig från deltagarnas inkvarteringslokaler samt personer som uppehåller sig i omedelbar närhet av den plats där tillställningen ordnas eller inkvarteringslokalerna och granska de saker som de för med sig, för att förvissa sig om att de inte innehar föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten för deltagarna, de personer som uppehåller sig i inkvarteringslokaler eller andra personer. För att en person som avlägsnar sig ska få visiteras förutsätts det att ordningsstörningar har inträffat under tillställningen eller i inkvarteringslokalerna eller att det annars har framkommit något särskilt skäl.

Farliga föremål och ämnen som avses i 1 och 3 mom. ska vid behov fräntas den visiterade. Också sådana föremål och ämnen ska fräntas den visiterade som det annars enligt lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag är förbjudet att inneha.

13 §. Verkställande av säkerhetsvisitation

Säkerhetsvisitation verkställs manuellt, med tränad hund, med metalldetektor eller någon annan motsvarande teknisk anordning eller på något annat jämförbart sätt.

Visitationen får inte kränka den visiterades personliga integritet mer än vad som är nödvändigt för utförande av uppdraget. Vid visitationen ska iakttas den diskretion som förhållandena kräver.

14 §. Omhändertagande av farliga föremål och ämnen

Utöver vad som föreskrivs i någon annan lag har en polisman rätt att tillfälligt för polisens räkning ta hand om sprängämnen och andra farliga föremål och ämnen, om innehavaren med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet. Polisen ska också ta hand om sprängämnen som innehas i strid med landskapslagen (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av den lagen, när innehavaren på eget initiativ gör anmälan till polisen om sprängämnen och överlämnar dem till polisen.

I stället för ett helt föremål kan också en del av eller ett tillbehör till föremålet tas om hand, om en fara som avses i 1 mom. kan avvärjas genom att delen eller tillbehöret fräntas innehavaren.

Över omhändertagande av egendom ska det upprättas protokoll eller göras motsvarande anteckningar i någon annan handling.

I skjutvapenlagen (FFS 1/1998) föreskrivs om omhändertagande av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler.

15 §. Hantering av omhändertagen egendom

Farliga föremål och ämnen som polisen tagit om hand med stöd av 12 § 4 mom. eller 14 § 1 mom. ska återlämnas till innehavaren utan dröjsmål och senast inom

14 dygn, om det inte redan före det inleddes ett förfarande för återkallande av tillståndet att inneha föremålen eller ämnena eller vidtas åtgärder enligt 2 eller 3 mom. eller enligt 7 kap. i tvångsmedelslagen. En del av eller ett tillbehör till ett föremål som tagits om hand av polisen med stöd av 14 § 2 mom. i detta kapitel ska alltid återlämnas, om polisen inte redan tidigare tagit om hand hela föremålet med stöd av 14 § 1 mom.

Föremål eller ämnen som tagits om hand av polisen med stöd av 14 § 1 mom. och som inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren eller ägaren kan med ägarens samtycke säljas eller överlåtas till en person som har rätt att inneha sådana föremål eller ämnen. Om detta inte är möjligt kan föremålen och ämnena säljas på offentlig auktion för ägarens räkning.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas, säljas eller överlåtas enligt 1 eller 2 mom. eller om det är fråga om ett föremål eller ämne av ringa värde, kan en polisman som hör till befälet bestämma att föremålet eller ämnet ska förstöras.

Ägaren och innehavaren ska ges tillfälle att bli hörda före försäljningen eller förstöringen, om det inte är fråga om föremål eller ämnen av ringa värde. Över försäljningen och förstöringen ska det upprättas protokoll eller göras motsvarande anteckningar i någon annan handling.

16 §. Fasttagande och avlivande av djur

En polisman har rätt att ta fast och som en sista utväg avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa eller betydande skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får också avlivas om det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

17 §. Användning av maktmedel

I tjänsteuppdrag får en polisman använda maktmedel som behövs och kan anses försvarliga för att bryta motstånd, avlägsna en person från en plats, gripa en person, hindra att en frihetsberövad flyr, avlägsna ett hinder eller förhindra ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning eller händelse. Frågan om maktmedlen kan försvaras ska bedömas utifrån hur viktigt och brådskande uppdraget är, motståndets farlighet, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som är relevanta för en helhetsbedömning av situationen.

En polisman har i tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn enligt vad som föreskrivs i 4 kap. 4 § i strafflagen. I sådana fall av nödvärn handlar polismannen under tjänsteansvar. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på polismannen med beaktande av dennes utbildning och erfarenhet.

Den som på begäran eller med samtycke av en polisman tillfälligt bistår en polisman i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående hjälp vid användning av maktmedel för att utföra ett synnerligen viktigt och brådskande polisiärt tjänsteuppdrag, har rätt att under polismannens uppsikt använda maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter bemyndigar honom eller henne att använda.

I 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen föreskrivs om excess i samband med användning av maktmedel och i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen om excess i nödvärn.

18 §. Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

En person som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

19 §. Användning av skjutvapen

Skjutvapen får användas endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får inte användas för att skingra folksamlingar, om det inte i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande projektiler i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett skjutvapen som avses i 2 § i skjutvapenlagen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram och osäkra ett skjutvapen.

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av en polisman som hör till befälet, om detta är möjligt med beaktande av hur brådskande situationen är.

20 §. Användning av fängsel

Rörelse- och handlingsfriheten för en person som är föremål för tjänsteuppdrag får begränsas med handbajor, plastfängsel eller på något annat motsvarande sätt, om det är nödvändigt för att i samband med tjänsteuppdraget förhindra rymning, betvande våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Begränsning av rörelse- och handlingsfriheten får inte fortgå längre än nödvändigt. Begränsningen får inte åsamka den person som är föremål för åtgärden fara eller onödig smärta.

I 11 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (FFS 841/2006) och i 13 kap. 2 § i häktninglagen (FFS 768/2005) föreskrivs om användning av fängsel på gripna som hålls i förvar hos polisen och på häktade.

21 §. Gränskontroll och tullåtgärder

En polisman har rätt att i gränskontrolluppdrag utföra gränskontroll enligt gränsbevakningslagen (FFS 578/2005) vid ett gränsovergångsställe eller på någon annan plats som avses i 14 § i gränsbevakningslagen med de befogenheter som anges i 28 och 29 §§ i den lagen.

I syfte att ta i beslag föremål eller ämnen som tillverkas, importerats eller innehas olagligen har en polisman rätt att utföra tullåtgärder enligt tullagen (FFS 1466/1994), med de befogenheter som anges i 14 § i

den lagen. Om en tullåtgärd utan att förundersökning görs förutsätter kroppsbesiktning eller granskning av annat än resgods eller ytterkläder, ska 15 § i tullagen iakttas när dessa åtgärder utförs. Den polisman som beslutar om åtgärderna ska dock höra till befälet.

22 §. Behandling av personer i förvar hos polisen

I lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen föreskrivs om behandlingen av häktade, anhållna och gripna som med stöd av lag hålls i förvar hos polisen.

3 kap. Säkerhetskontroller i polisens lokaler

1 §. Säkerhetskontroll

Hos polismyndigheten och i polisens övriga lokaler kan säkerhetskontroller ordnas för att trygga säkerheten och ordningen samt skydda egendom.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av polismästaren.

Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till eller befinner sig i polisens lokaler kontrolleras, liksom även saker som de har med sig. Polismästaren avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller ska ordnas.

En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller av någon annan som är anställd hos polisen eller av en person som har utbildats för uppgiften och godkänts av polisen (*säkerhetskontrollör*).

Säkerhetskontroller ska utföras så att de inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom.

2 §. Utförande av säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att med en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning kontrollera dem som kommer till eller befinner sig i polisens lokaler och de saker som de har med sig, för att försäkra sig om att de inte för med sig föremål eller ämnen som kan äventyra säkerheten eller ordningen eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera saker som en person har med sig.

Om det på grund av säkerhetskontroll eller annars finns grundad anledning att misstänka att en person för med sig sådana föremål eller ämnen som avses i 1 mom. kan personen kroppsvisiteras för att hitta dem. Säkerhetskontrollören ska då vara av samma kön som den kroppsvisiterade.

3 §. Omhändertagande av föremål som hittats vid säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person i 2 § avsedda föremål och ämnen som har hittats vid säkerhetskontroll eller på något annat sätt eller som det annars är förbjudet att inneha enligt lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag. Föremål och ämnen som omhändertagits ska, om det enligt lag inte finns något hinder, återlämnas till den kroppsvisiterade när denne lämnar polisens lokaler.

4 §. Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll

Om en person vägrar underkasta sig säkerhetskontroll kan säkerhetskontrollören avlägsna denne från polisens lokaler. För att avlägsna en person kan säkerhetskontrollören vid behov använda maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till dennes uppträdande

G 1 Polislag (2013:87)

och övriga omständigheter. Någon annan än en polisman eller tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

I 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen föreskrivs om excess i samband med användning av maktmedel.

4 kap. Teknisk övervakning och rätt att få information

1 §. Teknisk övervakning och förutsättningar för sådan

Med *teknisk övervakning* avses fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepat avlyssning av fordon, fordonsförare, fotgängare eller allmänheten med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild.

Efter att på förhand ha informerat om saken får polisen företa teknisk övervakning på allmän plats eller väg, för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, förebyggande av brott, identifiering av personer som är misstänkta för brott samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

2 §. Rätt att få information av myndigheter

Oberoende av tystnadsplikten har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att för tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövlig information och handlingar av myndigheter och sammanslutningar som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter, om inte överlämnande av informationen eller handlingarna till polisen eller användning av informationen som bevis uttryckligen har förbjudits eller begränsats i lag.

För att kunna avgöra en persons rätt till fortsatt körkortsinnehav eller innehav av körkortstillstånd eller om ett vapentillstånd eller ett annat tillstånd ska förbli i kraft har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att av myndigheter och sammanslutningar som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter och oberoende av tystnadsplikten få information om innehavarens eller tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av berusningsmedel eller våldsamma beteende, om det finns grundad anledning att anta att innehavaren eller tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för körkortet eller tillståndet. (2015/90)

Sekretessbelagd information som fås med stöd av 2 mom. får användas endast för bedömning av innehavarens eller tillståndshavarens pålitlighet, lämplighet eller övriga förutsättningar för körkortets eller tillståndets giltighet och för bedömning av om villkoren för körkortet eller tillståndet är uppfyllda.

3 §. Rätt att få information av privata sammanslutningar och personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det har polisen samma rätt att få information som behövs vid polisundersökning enligt 6 kap.

En polisman har i enskilda fall på begäran rätt att av teleföretag och av sammanslutningsabonnenter få kontaktuppgifter för teadresser som inte är upptagna i en

offentlig katalog eller information som specificerar en teadress eller teleterminalutrustning, om informationen behövs för ett polisuppdrag. Polisen har motsvarande rätt att få information om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

För sin handläggning av körkortsärenden och tillståndsförvaltning har polisen rätt att få information av privata sammanslutningar och personer så som föreskrivs i 2 § 2 och 3 mom.

5 kap. Hemliga metoder för inhämtande av information

Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde och definitioner

I detta kapitel föreskrivs om teleavlyssning, om inhämtande av information i stället för teleavlyssning, om teleövervakning, om inhämtande av basstationsuppgifter, om systematisk observation, om förtäckt inhämtande av information, om teknisk observation (teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning), om inhämtande av identifieringsuppgifter för teadresser eller teleterminalutrustning, om täckoperationer, om bevisprovokation genom köp, om användning av informationskällor och om kontrollerade leveranser i syfte att förhindra, avslöja eller avvärja risk för brott. Dessa metoder för inhämtande av information kan användas i hemlighet för dem som de riktas mot.

Med *förhindrande av brott* avses åtgärder som syftar till att förhindra brott, försök till brott och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott eller begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför.

Med *avslöjande av brott* avses åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts.

I 10 kap. i tvångsmedelslagen föreskrivs om användning av hemliga tvångsmedel vid förundersökning av brott.

2 §. Förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information

En allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information är att man med den metoden kan antas få information som behövs för förhindrande, avslöjande eller avvärjande av risk för brott.

Utöver vad som nedan föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information får teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning av personer, teknisk observation av utrustning, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och

kontrollerade leveranser användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller avslöjande av ett brott. För täckoperationer och bevisprovokation genom köp förutsätts dessutom att metoden är nödvändig för att ett brott ska kunna förhindras eller avslöjas.

Användning av en hemlig metod för inhämtade av information ska avslutas inom den tid som anges i beslutet, om syftet med användningen har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden.

3 §. Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

Metoderna i detta kapitel får användas när det gäller att avslöja följande brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2-7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) rekrytering för ett terroristbrott,
- 13) finansiering av terrorism.

4 §. Fortsatt hemligt inhämtande av information för utredning av brott

Om det under tiden för hemligt inhämtande av information som inlett för att förhindra eller avslöja brott framgår att det finns anledning att misstänka att ett brott om vilket inhämtas information har begåtts, får information för utredning av brottet dock inhämtas i ytterligare tre dygn med stöd av ett tillstånd enligt detta kapitel, dock högst så länge tillståndet är giltigt. Om det för utredningen av ett brott är behövt att använda ett sådant hemligt tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ska ärendet inom den nämnda tiden föras för avgörande till den myndighet som är behörig att besluta om användning av tvångsmedel.

Inhämtande av information ur telenät

5 §. Teleavlyssning och dess förutsättningar

Med *teleavlyssning* avses att ett meddelande som tas emot av eller sänds från en viss teleadress eller teleterminalutrustning genom ett sådant allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät [som avses i kommunikationsmarknadslagen (FFS 393/2003)] avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt för utredning av innehållet i meddelandet och de identifieringsuppgifter i anslutning till det som avses i 8 §. Teleavlyssning får riktas endast mot meddelanden från eller meddelanden avsedda för en sådan person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som avses i 2 mom.

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalut-

rustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden, hotelser eller uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till (2014/27)

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi, grovt landsförräderi,
- 4) spioneri, grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet,
- 7) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2-7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begås i terroristiskt syfte,
- 8) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 9) ledande av terroristgrupp,
- 10) främjande av en terroristgrupps verksamhet,
- 11) meddelande av utbildning för ett terroristbrott,
- 12) rekrytering för ett terroristbrott, eller
- 13) finansiering av terrorism.

Polisen kan dessutom beviljas tillstånd till teleavlyssning, om det är nödvändigt för att avvärja en allvarlig fara som omedelbart hotar liv eller hälsa.

Kommunikationsmarknadslag (FFS 393/2003) har ersatts av informationssamhällsbalk (FFS 917/2014).

6 §. Inhämtande av information i stället för teleavlyssning

Om det är sannolikt att ett meddelande som avses i 5 § och dess identifieringsuppgifter inte längre är tillgängliga genom teleavlyssning, kan polisen för att förhindra brott beviljas tillstånd att inhämta informationen hos ett teleföretag eller en sammanslutningsabonnent, under de förutsättningar som anges i 5 §.

Om inhämtandet av information för utredning av innehållet i ett meddelande riktas mot en personlig teknisk anordning som lämpar sig för att sända och ta emot meddelanden och finns i direkt anslutning till en teleterminalutrustning eller mot förbindelsen mellan en sådan anordning och en teleterminalutrustning, kan polisen för att förhindra brott beviljas tillstånd till inhämtande av information i stället för teleavlyssning, om de förutsättningar som anges i 5 § finns.

7 §. Beslut om teleavlyssning och motsvarande inhämtande av information

På yrkande av en polisman som avses i 2 kap. 9 § 1 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen (*anhållningsberättigad polisman*) beslutar domstolen om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning.

Tillstånd till teleavlyssning och till inhämtande av sådan information som avses i 6 § 2 mom. kan ges för högst en månad åt gången. (2014/27)

I ett yrkande och i ett beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska följande nämnas (2014/27):

- 1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) (2014/27) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleavlyssningen eller för in-

G 1 Polislag (2013:87)

hämtandet av information i stället för teleavlyssning grundar sig på,

4) (2014/27) giltighetstiden med angivande av klockslag för tillståndet till teleavlyssning eller inhämtande av information enligt 6 § 2 mom.,

5) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,

6) (2014/27) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar utförandet av teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning samt

7) (2014/27) eventuella begränsningar och villkor för teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning.

8 §. *Teleövervakning och dess förutsättningar*

Med *teleövervakning* avses att identifieringsuppgifter inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 5 § eller som har mottagits till en sådan adress eller utrustning samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *identifieringsuppgifter* avses [i 2 § 8 punkten i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (FFS 516/2004)] avsedda uppgifter om ett meddelande vilka kan förknippas med en abonnent eller användare och behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.

För att förhindra brott kan polisen ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person, om personen på grund av sina yttranden hotelser eller uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till (2014/27)

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) (2014/27) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller datainträng som riktar sig mot ett automatiskt databehandlingsystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,

4) (2014/27) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,

5) (2014/27) narkotikabrott,

6) (2014/27) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte eller

7) (2014/27) grovt tullredovisningsbrott.

Polisen har rätt att utan föregående tillstånd enligt 2 mom. utföra teleövervakning, om det för att avvärja fara som hotar liv eller hälsa är nödvändigt att sådan utförs omedelbart.

Polisen har rätt att kortvarigt hindra användning av teleadresser eller teleterminalutrustningar inom ett visst område. Åtgärden ska vara nödvändig för att avvärja allvarlig fara som hotar liv eller hälsa och den får inte orsaka större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för utförande av uppdraget.

Polisen kan beviljas tillstånd att för utredning av dödsorsak enligt lagen om utredande av dödsorsak (FFS 459/1973) utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som en avliden haft i sin besittning, om det finns grundad anledning att anta att åtgärden resulterar i information som behövs för att dödsorsaken ska kunna utredas.

[I 35 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation] föreskrivs om utlämnande av uppgifter till myndigheter som tar emot nödmeddelanden.

L om dataskydd vid elektronisk kommunikation (FFS 516/2004) har ersatts av informationssamhällsbalk (FFS 917/2014).

9 §. *Teleövervakning med samtycke av den som innehar teleadress eller teleterminalutrustning*

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får polisen för att förhindra brott rikta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

2) ett brott som medför att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,

3) (2014/27) brott mot besöksförbud, ofog som avses i 17 kap. 13 § 2 punkten i strafflagen eller brott mot kommunikationsfrid som avses i 24 kap. 1 a § i strafflagen, om brottet begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen,

4) något annat än ett i 3 punkten avsett brott som begås genom användning av teleadressen eller teleterminalutrustningen, eller

5) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel.

10 §. *Beslut om teleövervakning*

På yrkande av en anhållningsberättigad polisman ska domstolen besluta om teleövervakning enligt 8 § 2 och 5 mom. samt 9 § 1, 4 och 5 punkten och om teleövervakning i de fall som avses i 3 §.

Om ett ärende som gäller annan i 1 mom. avsedd teleövervakning än sådan som avses i 3 § inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad polisman besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Polismästaren eller annan föreskriven chef enligt rikslagsstiftningen ska besluta om teleövervakning som avses i 8 § 4 mom. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad polisman besluta om teleövervakningen till dess att polismästaren eller annan föreskriven chef enligt rikslagsstiftningen har avgjort ärendet om teleövervakning. Ärendet ska föras till nämnda polisman för avgörande så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas. (2014/27)

En anhållningsberättigad polisman ska besluta om teleövervakning som avses i 8 § 3 mom. och 9 § 2 och 3 punkten.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången och kan även gälla en bestämd tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Tidsperioden kan vara längre än en månad. (2014/27)

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,
- 4) samtycke, om detta är ett villkor för teleövervakningen,
- 5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 6) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 7) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen,
- 8) eventuella begränsningar och villkor för teleövervakningen.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iaktas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

11 §. Inhämtnade av basstationsuppgifter och dess förutsättningar

Med *inhämtande av basstationsuppgifter* avses inhämtande av information om teleterminalutrustningar och teleadresser som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation.

Polisen kan beviljas tillstånd att inhämta basstationsuppgifter som är relevanta för förhindrande av brott som avses i 8 § 2 mom. 2 punkten.

Polisen har dessutom rätt att inhämta basstationsuppgifter om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar liv eller hälsa.

12 §. Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad polisman. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad polisman besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd beviljas för en viss tidsperiod.

I ett yrkande och i ett beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska följande nämnas:

- 1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) de fakta som ligger till grund för förutsättningarna för inhämtandet av basstationsuppgifter,
- 3) den tidsperiod som tillståndet gäller,
- 4) vilken basstation tillståndet gäller,
- 5) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar inhämtandet av basstationsuppgifter,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för inhämtandet av basstationsuppgifter.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

13 §. Systematisk observation och dess förutsättningar

Med *observation* avses iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Vid observation får en kamera eller någon annan motsvarande teknisk anordning trots 24 kap. 6 § i strafflagen användas för att göra eller uppta visuella iakttagelser. (2014/27)

Med *systematisk observation* avses annan än kortvarig observation av en person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott.

Polisen får för att förhindra brott systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller till stöld eller häleribrott.

Observation enligt denna paragraf får inte riktas mot utrymmen som används för stadigvarande boende. Tekniska anordningar får inte användas vid observation eller systematisk observation riktad mot hemfridskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen. (2014/27)

14 §. Beslut om systematisk observation

Beslut om systematisk observation ska fattas av en anhållningsberättigad polisman.

Beslut om systematisk observation får fattas för högst sex månader åt gången.

Beslut om systematisk observation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas begå det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta för misstanken mot personen och den systematiska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid,
- 5) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av den systematiska observationen,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för den systematiska observationen.

15 §. Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Med *förtäckt inhämtande av information* avses inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla polismannens uppdrag.

Polisen får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, eller koppleri,
- 3) narkotikabrott,
- 4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,
- 5) grovt tullredovisningsbrott, eller

G 1 Polislag (2013:87)

6) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

Förtäckt inhämtande av information är inte tillåtet i bostäder ens med bostadsinnehavarens medverkan. (2014/27)

16 §. Beslut om förtäckt inhämtande av information

Beslut om förtäckt inhämtande av information ska fattas av polismästaren, annan föreskriven chef enligt rikslagsstiftningen eller en för uppdraget förordnad anställningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om förtäckt inhämtande av information ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerat,
- 2) den polismyndighet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den polisman som ansvarar för uppdraget,
- 3) det brott som ligger till grund för åtgärden,
- 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
- 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
- 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.

Vid förändrade omständigheter ska beslutet vid behov ses över.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iaktas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

17 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Med *teknisk avlyssning* avses att en viss persons samtal eller meddelande som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller en i 4 mom. avsedd persons verksamhet.

Teknisk avlyssning får inte riktas mot utrymmen som används för stadigvarande boende.

Polisen får i syfte att förhindra brott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende. Polisen kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som denne besöker.

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) narkotikabrott,
- 3) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, eller till

4) grovt tullredovisningsbrott.

Polisen har trots 2 mom. alltid rätt att utföra teknisk avlyssning, om det är nödvändigt för att en polisåtgärd tryggt ska kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

18 §. Beslut om teknisk avlyssning

Beslut om teknisk avlyssning som riktas mot en person som berövats sin frihet på grund av brott ska fattas av domstolen på yrkande av en anställningsberättigad polisman.

Beslut om teknisk avlyssning som avses i 17 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd teknisk avlyssning ska fattas av en anställningsberättigad polisman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i beslut om teknisk avlyssning ska följande nämnas:

- 1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska avlyssningen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som avlyssningen riktas mot,
- 6) den anställningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska avlyssningen,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska avlyssningen.

19 §. Optisk observation och dess förutsättningar

Med *optisk observation* avses att man iaktar eller gör upptagningar av en viss person eller av ett utrymme eller någon annan plats med en kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror.

Optisk observation får inte riktas mot ett utrymme som används för stadigvarande boende.

För att förhindra brott har polisen rätt att rikta optisk observation mot personer utanför utrymmen som används för stadigvarande boende. Polisen kan ges tillstånd att rikta optisk observation också mot personer som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Optisk observation får riktas mot utrymmen eller platser som det på sannolika grunder kan antas att den person som inhämtandet av information gäller befinner sig i eller på eller besöker.

En förutsättning för optisk observation av hemfridskyddade utrymmen och andra platser som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen och av personer som berövats sin frihet på grund av brott är att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som avses i 17 § 4 mom. En förutsättning för

annan optisk observation är att personen med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet än fängelse i minst ett år.

Polisen har trots 2 mom. alltid rätt att utföra optisk observation, om det är nödvändigt för att en polisåtgärd tryggt ska kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

20 §. Beslut om optisk observation

Beslut om optisk observation ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad polisman, om observationen riktas mot ett hemfridskyddat utrymme eller en annan plats som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen eller mot en person som berövats sin frihet på grund av brott.

Beslut om optisk observation som avses i 19 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd optisk observation ska fattas av en anhållningsberättigad polisman.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om optisk observation ska följande nämnas:

1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) (2014/27) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den optiska observationen grundar sig på,

4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) det utrymme eller den plats av annat slag som observationen riktas mot,

6) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av den optiska observationen,

7) eventuella begränsningar och villkor för den optiska observationen.

21 §. Teknisk spårning och dess förutsättningar

Med *teknisk spårning* avses att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan liknande teknisk anordning, metod eller programvara.

Polisen får för att förhindra brott rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en person antas inneha eller använda, om det på grund av dennes yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

Om syftet med teknisk spårning är att följa hur en person förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som denne bär eller i ett föremål som han eller hon bär med sig (*teknisk spårning av en person*), får åtgärden genomföras bara om personen i fråga med fog kan antas begå ett brott som avses i 17 § 4 mom.

Polisen har dessutom rätt att utföra teknisk spårning om det är nödvändigt för att en polisåtgärd tryggt ska

kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller en persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

22 §. Beslut om teknisk spårning

Beslut om teknisk spårning av en person ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad polisman. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad polisman besluta om sådan spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

En anhållningsberättigad polisman ska besluta om teknisk spårning som avses i 21 § 4 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd teknisk spårning.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst sex månader åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk spårning ska följande nämnas:

1) (2014/27) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) (2014/27) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska spårningen grundar sig på,

4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) det föremål, det ämne eller den egendom som spårningen riktas mot,

6) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska spårningen,

7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska spårningen.

23 §. Teknisk observation av utrustning och dess förutsättningar

Med *teknisk observation av utrustning* avses att en funktion, informationsinnehållet eller identifieringsuppgifterna i en dator eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförmålor observeras, upptas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för förebyggande av ett brott.

Genom teknisk observation av utrustning får information om innehållet i ett meddelande eller om identifieringsuppgifter som avses i 8 § inte inhämtas.

Polisen kan för förhindrande av brott ges tillstånd till att utföra teknisk observation av utrustning, om det på grund av en persons yttranden, hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott som avses i 17 § 4 mom. Polisen får rikta teknisk observation av utrustning mot en dator eller en liknande teknisk anordning som personen i fråga sannolikt använder, eller mot dess programvara.

24 §. Beslut om teknisk observation av utrustning

Beslut om teknisk observation av utrustning ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad polisman. Om ärendet inte tål uppskov, får en

G 1 Polislag (2013:87)

anhållningsberättigad polisman besluta om teknisk observation av utrustning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd kan meddelas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk observation av utrustning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten,

2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska observationen av utrustning grundar sig på,

4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

5) den tekniska anordning eller programvara som åtgärden riktas mot,

6) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska observationen av utrustning,

7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska observationen av utrustning.

25 §. *Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning*

För att förhindra brott får polisen med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, när det är fråga om brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

För inhämtande av de uppgifter som avses i 1 mom. får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven enligt detta moment och att de inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster.

Beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning fattas av en anhållningsberättigad polisman.

26 §. *Installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara*

En polisman har rätt att fästa en anordning, metod eller programvara som används för teknisk observation på föremål, ämnen, egendom, i utrymmen och andra platser eller informationssystem som åtgärden riktas mot, om det behövs för observationen. För att installera, ta i bruk och avinstallera anordningen, metoden eller programvaran har polismannen då rätt att i hemlighet ta sig in i ett ovan nämnt utrymme eller på en ovan nämnd plats eller i ett ovan nämnt informationssystem samt att kringgå, låsa upp eller på något annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektens eller informationssystemens säkerhetssystem. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

Anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för stadigvarande boende endast om domstolen

har gett tillstånd till det på yrkande av en anhållningsberättigad polisman eller om installationen är nödvändig i sådana fall som avses i 17 § 5 mom., 19 § 5 mom. eller 21 § 4 mom.

27 §. *Observation och teknisk observation som utförs av främmande staters tjänstemän*

En i artikel 40 i Schengenkonventionen avsedd behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket har, enligt vad som föreskrivs i Schengenregelverket som är bindande för Finland och Åland, rätt att fortsätta observation eller teknisk observation av en person i landskapet i syfte att utreda brott, om observationen eller den tekniska observationen har påbörjats på tjänstemannens eget lands territorium. Dessutom förutsätts att en finländsk eller åländsk polisman eller, inom ramen för sin behörighet, en finländsk gränsbevakningsman eller tullman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen i landskapet.

Vid observation får användas tekniska anordningar som en polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Observationen och den tekniska observationen ska rapporteras till polismyndigheten.

Till den del denna paragraf berör rikets polis gäller vad som föreskrivs i rikslagstiftningen.

Täckoperationer och bevisprovokation genom köp

28 §. *Täckoperationer och förutsättningar för sådana*

Med *täckoperation* avses planmässigt inhämtande av information om en viss person eller dennes verksamhet genom infiltration, där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter eller registeranteckningar används eller falska handlingar framställs eller används för att förvärva förtroende som behövs för inhämtandet av information eller för att förhindra att inhämtandet av information avslöjas.

För att förhindra brott får polisen rikta en täckoperation mot en person, som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas komma att göra sig skyldig eller medverka till något annat i 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen avsett brott än grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt tullredovisningsbrott, eller som med fog kan antas komma att göra sig skyldig eller medverka till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen. En förutsättning är dessutom att inhämtandet av information måste anses vara behövligt på grund av att den brottsliga verksamheten är planmässig, organiserad eller yrkesmässig eller på grund av att det kan antas att den fortsätter eller upprepas. (2014/27)

Polisen får rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller om det är fråga om ett brott som avses i 17 kap. 19 § i strafflagen.

En täckoperation får företas i en bostad endast om tillträdet till eller vistelsen i bostaden sker under aktiv

medverkan av den som använder bostaden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

29 §. *Brottsförbud*

En polisman som företar en täckoperation får inte begå brott eller ta initiativ till ett brott.

Om en polisman som företar en täckoperation begår en trafikförseelse, en ordningsförseelse eller något annat jämförbart brott för vilket det föreskrivna straffet är ordningsbot, går polismannen fri från straffansvar, om gärningen har varit nödvändig för att syftet med täckoperationen ska nås eller för att inhämtandet av information inte ska avslöjas.

30 §. *Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser*

Om en polisman som företar en täckoperation under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet skaffar lokaler, fordon eller andra sådana hjälpmedel, transporterar personer, föremål eller ämnen, sköter ekonomiska angelägenheter eller bistår den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, går denne fri från straffansvar, om det på synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

1) åtgärden genomförs också utan polismannens medverkan,

2) polismannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och

3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.

En polisman som företar en täckoperation får delta i ombesörjandet av en försändelse som är föremål för en kontrollerad leverans enligt 43 §, om deltagandet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med leveransen.

31 §. *Framställning om och plan för en täckoperation*

I en framställning om täckoperation ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den person, tillräckligt specificerad, som är föremål för inhämtandet av information,
- 3) det brott, tillräckligt specificerat, som ligger till grund för åtgärden,
- 4) syftet med täckoperationen,
- 5) behovet av täckoperationen,
- 6) övriga uppgifter som behövs för att bedöma förutsättningarna för täckoperationen.

Över genomförandet av en täckoperation ska en sådan skriftlig plan göras upp som innehåller väsentlig och tillräckligt detaljerad information för beslutsfattandet om och genomförandet av täckoperationen. Vid förändrade omständigheter ska planen vid behov ses över.

32 §. *Beslut om en täckoperation*

Beslut om en täckoperation ska fattas av föreskriven chef enligt rikslagstiftningen. Polismästaren, föreskriven chef enligt rikslagstiftningen eller en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information ska besluta om täckoperationer som genomförs uteslutande i datanät.

Beslut om en täckoperation kan meddelas för högst sex månader åt gången.

Beslut om en täckoperation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den polismyndighet som genomför täckoperationen och den polisman som ansvarar för genomförandet av täckoperationen,
- 3) identifikationsuppgifterna för de polismän som genomför täckoperationen,
- 4) det brott som ligger till grund för inhämtandet av information,
- 5) den som är föremål för täckoperationen och som med fog kan antas begå det brott som avses i 4 punkten,
- 6) de fakta som brottsmisstanken och förutsättningarna för täckoperationen grundar sig på,
- 7) täckoperationens syfte och genomförandeplan,
- 8) beslutets giltighetstid,
- 9) huruvida åtgärder enligt 30 § får utföras inom ramen för täckoperationen, de fakta som åtgärderna grundar sig på samt eventuella begränsningar och villkor för täckoperationen.

Vid förändrade förhållanden ska beslutet vid behov ses över. Beslut om avslutande av en täckoperation ska fattas skriftligen.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iakttas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

33 §. *Beslut om förutsättningarna för täckoperation*

Om avsikten är att information som fås genom en täckoperation används i rättegång såsom en utredning till stöd för att någon är skyldig, ska den polisman som fattat beslut om täckoperationen låta domstolen avgöra om det fanns sådana förutsättningar för en täckoperation som avses i 28 § 2 mom. eller om det var fråga om en täckoperation i sådana fall som avses i 3 §.

34 §. *Utvidgad täckoperation*

Om det under en täckoperation framgår att det med fog kan antas att den person som är föremål för täckoperationen utöver det brott som ligger till grund för operationen kommer att begå ett annat brott som avses i 28 § 2 mom., med direkt anknytning till det första brottet, och som omedelbart måste förhindras med en täckoperation, får den polisman som företar täckoperationen utvidga operationen till att omfatta också förhindrande av det brottet. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den polisman som beslutat om täckoperationen.

Om det under en täckoperation framgår att det med fog kan antas att en annan person än den som är föremål för täckoperationen begår ett brott som avses i 28 § 2 mom. och mot vilken det omedelbart bör riktas en täckoperation för att förhindra brottet, får den polisman som företar täckoperationen utvidga operationen också till den personen. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den polisman som beslutat om täckoperationen.

G 1 Polislag (2013:87)

35 §. Bevisprovokation genom köp och dess förutsättningar

Med *bevisprovokation* genom köp avses ett köpeanbud eller ett köp av ett föremål, ett ämne, egendom eller en tjänst som polisen gör att förhindra ett brott gör i syfte att ta om hand eller påträffa ett föremål, ett ämne eller egendom som har samband med det brott som ska förhindras. En förutsättning för köp av annat än ett provparti är att köpet är nödvändigt för genomförandet av bevisprovokation genom köp.

Polisen får i syfte att förhindra brott genomföra bevisprovokation genom köp, om det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år eller stöld eller häleribrott och det är sannolikt att något av de mål som nämns i 1 mom. kan uppnås genom bevisprovokationen.

Den som genomför bevisprovokation genom köp får utföra bara sådant inhämtande av information som är nödvändigt för genomförandet av bevisprovokationen. Bevisprovokationen genom köp ska genomföras så att den inte får den person som är föremål för åtgärden eller någon annan att begå ett brott som denne inte annars skulle begå.

Bevisprovokation genom köp är tillåten i en bostad bara om tillträdet till eller vistelsen i bostaden sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

36 §. Beslut om bevisprovokation genom köp

Beslut om bevisprovokation genom köp ska fattas av föreskriven chef enligt rikslagstiftningen. Beslut om bevisprovokation genom köp som gäller säljanbud uteslutande till allmänheten får fattas också av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om bevisprovokation genom köp kan meddelas för högst två månader åt gången.

Beslut om bevisprovokation genom köp ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som är föremål för bevisprovokationen,
- 3) de fakta som brottsmisstanken och förutsättningarna för bevisprovokationen grundar sig på,
- 4) de föremål, de ämnen, den egendom eller de tjänster som är föremål för bevisprovokationen,
- 5) syftet med bevisprovokationen,
- 6) tillståndets giltighetstid,
- 7) den anhållningsberättigade polisman som leder och övervakar genomförandet av bevisprovokationen,
- 8) eventuella begränsningar och villkor för bevisprovokationen.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iakttas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

37 §. Plan för genomförande av bevisprovokation genom köp

Över genomförandet av bevisprovokation genom köp ska det upprättas en skriftlig plan, om detta behövs med hänsyn till operationens omfattning eller andra motsvarande skäl.

Vid förändrade omständigheter ska planen för genomförande av bevisprovokationen vid behov ses över.

38 §. Beslut om genomförande av bevisprovokation genom köp

Beslut om genomförande av bevisprovokation genom köp ska fattas skriftligen. Beslutet ska fattas av en anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information och som ansvarar för genomförandet av bevisprovokationen.

I beslutet ska följande nämnas:

- 1) (2014/27) den polisman som beslutat om bevisprovokationen samt beslutets datum och innehåll,
- 2) den polismyndighet som genomför bevisprovokationen,
- 3) identifikationsuppgifterna för de polismän som genomför bevisprovokationen,
- 4) hur det har säkerställts att bevisprovokationen inte får den som är föremål för åtgärden eller någon annan att begå ett brott som denne inte annars skulle begå,
- 5) (2014/27) eventuella begränsningar och villkor för bevisprovokationen.

Om åtgärden inte tål uppskov, behöver ett beslut som avses i 2 mom. inte upprättas i skriftlig form före bevisprovokationen. Beslutet ska dock upprättas i skriftlig form utan dröjsmål efter bevisprovokationen.

Vid förändrade omständigheter ska beslutet om genomförande av bevisprovokationen vid behov ses över.

39 §. Säkerheten för en polisman vid förtäckt inhämtande av information, en täckoperation och vid bevisprovokation genom köp

En anhållningsberättigad polisman får besluta att en polisman som ska genomföra förtäckt inhämtande av information, en täckoperation eller bevisprovokation genom köp ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att polismannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga polismannens säkerhet. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett laga-kraftvunnet beslut eller lämnats därhän.

Användning av informationskällor samt kontrollerade leveranser**40 §. Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor**

Med *användning av informationskällor* avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av i 1 kap. 1 § avsedda uppgifter av personer som inte hör till polisen eller till någon annan förundersökningsmyndighet (*informationskälla*).

Polisen får be att en för ändamålet godkänd informationskälla som har lämpliga personliga egenskaper och är registrerad och har samtyckt till inhämtandet av information inhämtar den information som avses i 1 mom. (*styrd användning av informationskällor*).

Vid styrd användning av informationskällor får en informationskälla inte ombes att inhämta information på ett sådant sätt som förutsätter utövande av myndighetsbefogenheter eller som äventyrar informationskällans eller någons liv eller hälsa. Innan styrd användning av informationskälla inleds ska informationskällan upplysas om sina rättigheter och skyldigheter och i synnerhet om vad som är tillåten och förbjuden verksamhet enligt lag. Informationskällans säkerhet ska vid behov tryggas under och efter inhämtandet av information.

41 §. Behandling av uppgifter om en informationskälla och betalning av arvode

Uppgifter om en informationskälla får registreras i ett personregister. På behandlingen av uppgifterna tillämpas landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

Till en registrerad informationskälla kan betalas arvode. Av grundad anledning kan arvode betalas även till en oregistrerad informationskälla. Särskilda bestämmelser gäller om skatteplikt för arvodet.

42 §. Beslut om styrd användning av informationskällor

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas av föreskriven chef enligt rikslagstiftningen, polismästaren eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information.

Beslut om styrd användning av informationskällor kan meddelas för högst sex månader åt gången. (2014/27)

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den polismyndighet som genomför inhämtandet av information och den polisman som ansvarar för genomförandet av detta,
- 3) identifikationsuppgifterna för informationskällan,
- 4) (2014/27) grunden för åtgärden,
- 5) syftet med inhämtandet av information och planen för genomförandet av detta,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den styrda användningen.

När omständigheterna förändras ska beslutet vid behov ses över. Beslut om att styrd användning ska avslutas ska fattas skriftligen.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iaktas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

43 §. Kontrollerade leveranser och förutsättningar för sådana

Polisen får avstå från att ingripa i transporten eller någon annan leverans av föremål, ämnen eller egendom eller dröja med att ingripa, om det behövs för identifiering av personer som medverkar i ett brott som håller på att begås eller för att förhindra ett brott som är allvarigare eller en brottslig verksamhet som är mera omfattande än det brott som håller på att begås (*kontrollerad leverans*).

Polisen får använda kontrollerade leveranser för att förhindra brott för vilket det föreskrivna strängaste

straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att de kontrollerade leveranserna kan övervakas och att det går att ingripa i dem vid behov. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det föreskrivs särskilt om myndighetssamarbete för att genomföra kontrollerade leveranser.

I fråga om internationella kontrollerade leveranser som hör samman med internationella avtal eller andra förpliktelser som är bindande för Finland och Åland gäller dessutom vad som särskilt föreskrivs i lag.

44 §. Beslut om kontrollerade leveranser

Beslut om kontrollerade leveranser som utförs av polisen fattas av föreskriven chef enligt rikslagstiftningen, polismästaren eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information. Det föreskrivs särskilt om andra myndigheters beslutsfattande om kontrollerade leveranser.

Beslut om kontrollerade leveranser kan meddelas för högst en månad åt gången.

I beslut om kontrollerade leveranser ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden samt brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas begå det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som brottsmisstanken mot personen i fråga grundar sig på,
- 4) syftet med inhämtandet av information och genomförandeplanen,
- 5) den transport eller leverans av annat slag som är föremål för åtgärden,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för de kontrollerade leveranserna.

Bestämmelser om underrättelse av ett beslut enligt denna paragraf till en sådan PTG-kriminalunderrättelseenhet som avses i 5 § i lagen om samarbete mellan polisen, tullen och gränsbevakningsväsendet (FFS 687/2009) utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iaktas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland och i republikens presidents förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland.

Gemensamma bestämmelser

45 §. Förfarandet i domstol

Vid handläggning och avgörande av tillståndsärenden som gäller hemligt inhämtande av information ska bestämmelserna om handläggning av häktningsärenden i 3 kap. 1, 3, 8 och 10 § i tvångsmedelslagen iaktas i tillämpliga delar. Ärenden som gäller täckoperationer behandlas vid Helsingfors tingsrätt.

Ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information ska utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet. Ärendet ska avgöras skyndsamt. Behandlingen kan också ske med anlitande av videokonferens eller

G 1 Polislag (2013:87)

någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra.

Om domstolen har beviljat tillstånd till teleavlyssning eller teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teledress eller teleterminalutrustning utan att den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande eller avslöjande av samma brott. Ärendet kan behandlas utan att tjänstemannen är närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

Ärendet får avgöras utan att den person hörs som med fog kan antas begå eller har begått brottet eller utan att innehavaren av teledressen, teleterminalutrustningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller övervakas hörs. När ett ärende som avses i 9 § behandlas ska innehavaren av teledressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte skäl som har samband med förhindrande av brott talar emot det. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad, ska en företrädare för den inrättning där denne hålls i förvar ges tillfälle att bli hörd, om det inte med beaktande av att denne hörts tidigare ska anses vara onödigt.

Ett beslut i ett tillståndsärende får inte överklagas genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning. Klagan ska behandlas skyndsamt. Den som framställt yrkandet får dock inte anföra klagan mot ett beslut som gäller en täckoperation.

I ett ärende som gäller en täckoperation ska till domstolen ges endast den information som är nödvändig för handläggningen av ärendet. Vid handläggningen ska det fästas särskild vikt vid att sekretessen iakttas och att informationen i handlingar och informationssystem skyddas genom behövliga förfaranden och datasäkerhetsarrangemang.

46 §. Skyddande av hemligt inhämtande av information

När polisen använder hemliga metoder för att inhämta information får den dröja med att ingripa i ett brott, om fördröjningen inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det förutsätts dessutom att fördröjningen med att ingripa är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga verksamhetens syfte.

Polisen får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda sådant hemligt inhämtande av information som redan genomförts, pågår eller kommer att genomföras.

En registeranteckning som avses i 2 mom. ska rättas när förutsättningarna enligt det momentet inte längre finns.

47 §. Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 46 § 2 mom. ska fattas av föreskriven chef enligt rikslagsstiftningen.

En anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande av inhämtande av information. (2014/27)

Den myndighet som fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

Vid beslut enligt denna paragraf ska även iakttas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland.

48 §. Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information

En anhållningsberättigad polisman får av viktiga skäl som hänför sig till förhindrande eller avslöjande av brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användningen av hemligt inhämtande av information som denne fått kännedom om. Det förutsätts dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid hemligt inhämtande av information.

Ett yppandeförbud meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska det specificeras de omständigheter som förbudet omfattar, nämnas förbudets giltighetstid och anges hotet om straff för överträdelse av förbudet.

Till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

49 §. Uträkning av tidsfrister

En i månader uttryckt tid går ut den dag i den bestämda månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då den utsatta tiden börjar löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut på månadens sista dag.

50 §. (2014/27) Förbud mot avlyssning och observation

I fråga om förbud som avser teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning och optisk observation gäller i tillämpliga delar 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen.

51 §. Granskning av upptagningar och handlingar

En anhållningsberättigad polisman eller en av denne förordnad tjänsteman ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av hemligt inhämtande av information.

52 §. Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid hemligt inhämtande av information får undersökas endast av domstol och en anhållningsberättigad polisman. Enligt förordnande av den anhållningsberättigade polismannen eller enligt anvisning av domstolen får upptagningarna undersökas även av en annan polisman, av en expert eller av någon annan som anlitas för inhämtande av information.

53 §. Överskottsinformation

Med *överskottsinformation* avses information som fåtts genom teleavlyssning, teleövervakning, inhäm-

tande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller avvärjande av fara eller när den gäller något annat brott än det för vars förhindrande eller avslöjande tillståndet har getts eller beslutet fattats.

54 §. (2014/27) *Användning av överskottsinformation*

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott när informationen gäller ett sådant brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel och som har använts då informationen har fåtts.

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

- 1) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet,
- 2) misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara eller utsättande,
- 3) grovt hemfridsbrott,
- 4) frihetsberövande, bortförande av barn, olaga hot och olaga tvång,
- 5) utpressning eller
- 6) förberedelse till allmänfarligt brott.

Beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användning av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska uppges i stämningsansökan i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål (FFS 689/1997).

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott, för inriktning av polisens verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig. Överskottsinformation får också användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

I 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen föreskrivs om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av den lagen får användas för att förhindra brott eller för sådana syften som nämns i 3 mom.

55 §. *Utplåning av information*

Hemligt inhämtad information ska utplånas utan dröjsmål efter att det framgått att den inte behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott eller för att avvärja en fara.

Överskottsinformation får dock bevaras och lagras i ett register som avses i den med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter tillämpliga lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den gäller ett brott som avses i 54 § 1 eller 2 mom. eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats i ett register eller fogats till förundersökningsmaterial ska

utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller den inte längre behövs för att förhindra eller utreda ett brott. (2014/27)

Basstationsuppgifter som avses i 11 § ska utplånas efter att det har framgått att uppgifterna inte behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott eller för att avvärja en fara. (2014/27)

56 §. (2014/27) *Avbrytande av teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning*

Om det framgår att teleavlyssningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska avlyssningen avbrytas så snart som möjligt och de upptagningar som fåtts genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom den genast utplånas. Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter som avses i 8 § eller att den person som avses i 23 § 3 mom. inte använder den ordning som är föremål för observationen.

57 §. *Utplåning av information som fåtts i en brådskan- de situation*

Om en anhållningsberättigad polisman i en brådskan- de situation enligt 10 § 2 mom., 12 § 1 mom., 22 § 1 mom. eller 24 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk spårning av en person eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska inhämtandet av information avslutas och det material som fåtts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas. Information som fåtts på detta sätt får dock användas på samma villkor som överskottsinformation får användas enligt 54 §.

58 §. *Underrättelse om hemligt inhämtande av information*

Den som varit föremål för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört. (2014/27)

På yrkande av en anhållningsberättigad polisman får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 mom. till den som varit föremål för åtgärden får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående inhämtande av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

Om den som är föremål för inhämtandet av information inte är identifierad vid utgången av den utsatta tid eller det uppskov som avses i 1 eller 2 mom. ska han eller hon utan ogrundat dröjsmål skriftligen underrättas

G 1 Polislag (2013:87)

om inhämtandet av informationen när identiteten har utretts. (2014/27)

Samtidigt ska den domstol som beviljat tillståndet informeras skriftligen om underrättelsen. (2014/27)

Den som varit föremål för inhämtande av information behöver inte underrättas om systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, en täckoperation, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor, om inte förundersökning har inletts i ärendet. Om förundersökning inleds, ska bestämmelserna i 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen iakttas i tillämpliga delar.

När domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 2 och 3 mom. ska domstolen i bedömningen också beakta en parts rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

I fråga om handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 45 § iakttas i tillämpliga delar. Ärenden som gäller underrättelse om bevisprovokation genom köp och om styrd användning av informationskällor ska behandlas vid Helsingfors tingsrätt med iakttagande i tillämpliga delar av 6 mom. i den paragrafen.

Tidigare 3-5 mom. har blivit 5-7 mom. genom (2014/27).

59 §. Protokoll

Användning av andra hemliga metoder för inhämtande av information än observation ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål efter att användningen har upphört.

60 §. Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

En person vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller har inte, oavsett 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) och bestämmelserna i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, rätt att få vetskap om användningen av en metod för inhämtande av information enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 58 § har gjorts. Han eller hon har inte heller rätt till insyn för registrerade enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

När en underrättelse enligt 58 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få information om en handling eller upptagning som gäller hemligt inhämtande av information, om det inte för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte informera personen i fråga. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller information inte ska lämnas ut ska i bedömningen beaktas den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

Uppgifter i en ljud- och bildupptagning kan lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos en myndighet där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnandet av uppgifterna på något annat sätt kan leda till att integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningen kränks.

61 §. Teleföretags skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

Ett teleföretag ska utan ogrundat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleavlyssning

och teleövervakning samt tillhandahålla polismyndigheten de uppgifter och redskap samt den personal som behövs för utförande av teleavlyssningen. Detsamma gäller de situationer där polismyndigheten genomför teleavlyssning eller teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Teleföretaget ska dessutom ge en anhållningsberättigad polisman sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Polisen, den som utför åtgärden och den biträdande personalen har rätt att för att göra de kopplingar som behövs för teleavlyssning få tillträde också till andra utrymmen än de som är i teleföretagets besittning, dock inte till utrymmen som används för stadigvarande boende. En anhållningsberättigad polisman beslutar om åtgärden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

62 §. Ersättningar till teleföretag

Ett teleföretag har rätt att få ersättning av landskapsregeringen för direkta kostnader som orsakats av ett företaget i enlighet med detta kapitel har biträdd myndigheterna och lämnat uppgifter, så som föreskrivs [i 98 § i kommunikationsmarknadslagen]. Beslut om betalning av ersättning fattas av den enhet vid polismyndigheten som utfört åtgärden i fråga.

Se anmärkning under 5 kap. 5 §.

63 §. Tillsyn över hemligt inhämtande av information

Polismästaren och föreskriven myndighet enligt rikslagsstiftningen ska övervaka polismyndighetens inhämtande av information enligt detta kapitel. (2014/27)

Inrikesministeriet ska årligen till riksdagens justitieombudsman avge en berättelse om hur hemliga metoder för inhämtande av information och skyddandet av dem har använts och övervakats.

I tvångsmedelslagen föreskrivs om de berättelser om hemliga tvångsmedel för att utreda brott som ska avges till justitieombudsmannen.

Vid tillsyn enligt denna paragraf ska även iakttas vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland. (2014/27)

64 §. Inverkan av lindrigare straffskala

Rätten att använda de metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel påverkas inte av att straffet eventuellt mäts enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

65 §. (2014/27) Närmare bestämmelser

Statsrådets förordningar med närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av i detta kapitel avsedda hemliga metoder för inhämtande av information samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen, ska iakttas i landskapet, om inte landskapsregeringen inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet genom landskapsförordning beslutat om avvikelser från riksbestämmelserna. Avvikelser kan inte göras till den del ärendet hör till området för lag.

6 kap. Polisundersökning**1 §. Polisundersökningens inriktning och tillämpliga bestämmelser**

Med polisundersökning avses annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning

med anledning av brott. Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska polisen, med anledning av en anmälan eller när det annars av särskilda skäl är befogat, företa polisundersökning för att hitta en försvunnen person eller utreda orsaken till en eldsvåda. (2014/27)

Vid polisundersökning ska förundersökningslagen iakttas i tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter.

2 §. En persons ställning vid polisundersökning

Om polisundersökning görs för utredning av omständigheter som påverkar en persons rättigheter eller skyldigheter, ska på denne tillämpas förundersökningslagens bestämmelser om part.

Om polisundersökning görs för utredning av om en person ska dömas till straff eller en jämförbar påföljd, ska på denne tillämpas förundersökningslagens bestämmelser om brottsmisstänkta.

En annan part än en sådan som avses i 2 mom. samt dennes lagliga företrädare måste hålla sig till sanningen i sin redogörelse för den sak som undersöks och i sina svar på frågor.

I fråga om andra än sådana personer som avses i 1 och 2 mom. ska förundersökningslagens bestämmelser om vittnen och sakkunniga tillämpas. Personerna ska sanningsenligt och utan att förtiga någonting berätta vad de vet om den sak som undersöks. Vid polisundersökning enligt 2 mom. har de dock rätt eller skyldighet att vägra vittna, röja en omständighet eller besvara en fråga, om de vid en rättegång skulle ha motsvarande rätt eller skyldighet.

3 §. Skyldighet att infinna sig till polisundersökning

En person som eventuellt kan lämna uppgifter som behövs för en polisundersökning är skyldig att på kallelse infinna sig till polisundersökning hos polismyndigheten.

Om en person som har kallats till polisundersökning uteblir utan godtagbar orsak, får denne enligt beslut av en polisman som hör till befälet hämtas med iakttagande av vad som i 6 kap. 2 § i förundersökningslagen föreskrivs om hämtning till förundersökning. Om en undersökningsledare har utsetts för polisundersökningen, ska denne besluta om hämtning.

4 §. Tryggande av polisundersökning

En polisman har rätt att för polisundersökning få tillträde till en plats eller ett område där en händelse som undersöks har inträffat, kontrollera föremål och handlingar som kan vara av betydelse för undersökningen samt att utföra försök och ta prover som behövs för undersökningen. Ett ytterligare villkor är att åtgärden med fog kan antas ha stor betydelse för utredningen av ärendet. När handlingar granskas ska de förbud mot beslag och kopiering som följer av 7 kap. 3 § i tvångsmedelslagen beaktas i tillämpliga delar. Åtgärderna ska protokollföras eller antecknas i någon annan handling.

För att för polisundersökning få tillträde till ett utrymme som används för stadigvarande boende krävs det ett förordnande av en polisman som hör till befälet.

I 2 kap. 8 § 4 mom. föreskrivs om en polisman befogenheter att flytta föremål på platser eller områden som är i allmänt bruk.

7 kap. Tystnadsplikt och tystnadsrätt

1 §. Tystnadsplikt

Tjänstemän som hör till polisens personal får inte lämna ut uppgifter som avslöjar identiteten hos en person som har lämnat information konfidentiellt eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation, om utlämnandet av informationen kan äventyra den persons säkerhet som gett uppgifterna eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller i en täckoperation, eller en närstående persons säkerhet. Tystnadsplikten gäller också när utlämnandet av uppgifterna om identiteten kan äventyra pågående eller framtida inhämtande av information.

I fråga om tystnadsplikten för tjänstemän som hör till polisens personal gäller i övrigt vad som föreskrivs i 17 § i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland, i någon annan lag och nedan i detta kapitel. Samma tystnadsplikt gäller för den som står i arbetsavtalsförhållande till polisen och den som med stöd av polisbefogenheter som beviljats honom eller henne eller på någon annan grund utför polisuppgifter.

Tystnadsplikten gäller också efter det att anställningsförhållandet hos polisen har upphört.

2 §. Utlämnande av information trots tystnadsplikt

Tystnadsplikten för tjänstemän som hör till polisens personal och andra som avses i 1 § 2 mom. hindrar inte att information lämnas ut till myndigheter och sammanlutningar som sköter offentliga uppdrag och som på grund av sina lagstadgade uppgifter behöver information om omständigheter som annars är sekretessbelagda eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet för ett uppdrag. I lag föreskrivs särskilt om utlämnande av information som behövs för att kontrollera tillförlitligheten hos en person som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt viktig uppgift.

Tystnadsplikten enligt 1 § 2 mom. hindrar inte utlämnande av information som i enskilda fall av vägrande skäl behövs för att förhindra en händelse som äventyrar liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att förhindra betydande skada på miljön eller betydande egendoms- eller förmögenhetsskada eller för att trygga statens säkerhet.

3 §. Tystnadsrätt

De som hör till polisens personal är inte skyldiga att lämna ut information om identiteten hos en person av vilken de i sitt anställningsförhållande har fått konfidentiell information och inte heller om sekretessbelagda taktiska eller tekniska metoder.

I 1 § 1 mom. i detta kapitel föreskrivs om skyldigheten att i vissa fall hemlighålla uppgifter och metoder som avses i 1 mom.

4 §. Skyldighet att lämna ut information under en rättegång

En domstol kan bestämma att information som avses i 1 § 1 mom. eller 3 § 1 mom. ska lämnas ut, om en parts rätt att försvara sig på behörigt sätt eller på annat sätt bevakas sin rätt under rättegången annars kränks. Dessutom förutsätts det att åklagaren utför åtal för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år eller för försök eller medverkan till ett sådant brott. Domstolen får inte ens då bestämma att

G 1 Polislag (2013:87)

identiteten hos den person som lämnat ut konfidentiell information eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller täckoperation ska avslöjas, om det är uppenbart att dennes eller för denne närstående personers säkerhet därmed allvarligt skulle äventyras.

5 §. Skyldighet att lämna ut information under en brottsutredning

De som hör till polisens personal är trots sin tystnadsplikt eller tystnadsrätt skyldiga att lämna ut sådan information enligt 1 § 1 mom. och 3 § 1 mom. som är nödvändig för bedömning av förutsättningarna för att inleda förundersökning, när det finns grundad anledning att anta att den som konfidentiellt lämnat uppgifter i sin egenskap av uppgiftslämnare eller den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller i en täckoperation i detta uppdrag har gjort sig skyldig till brott.

De som hör till polisens personal är skyldiga att lämna ut information som avses i 1 mom. också för att få utredning i ett ärende där förundersökning har inletts, om det finns grundad anledning att misstänka att den som konfidentiellt lämnat uppgifter i sin egenskap av uppgiftslämnare eller den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller i en täckoperation i detta uppdrag har gjort sig skyldig till brott.

Om en person som hör till polisens personal vägrar lämna ut information enligt 1 eller 2 mom., kan en domstol på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att informationen ska lämnas till den som framställt yrkandet, om det inte finns någon laglig grund för vägran. Domstolen kan likaså på yrkande av en målsägande bestämma att en person som hör till polisens personal ska lämna ut information om identiteten på en person som konfidentiellt lämnat information till polisen, om det är nödvändigt för att säkerställa målsägandens åtalsrätt enligt 1 kap. 14 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Vid behandlingen av ett ärende som avses i detta moment ska i tillämpliga delar iakttas vad som i 7 kap. 9 § i förundersökningslagen föreskrivs om vittnesförhör inför domstol.

När domstolen överväger att ge ett sådant förordnande som avses i 3 mom. ska den beakta om skyldigheten att lämna ut information kan äventyra statens säkerhet, någons liv eller hälsa eller pågående inhämtande av information och hur motiverat det å andra sidan är att informationen lämnas ut med beaktande av brottsmiss-tankens art och målsägandens rätt att på behörigt sätt bevaka sin rätt vid rättegång.

Om ett ärende som avses i 3 mom. gäller bevisprovokation genom köp, en täckoperation eller styrd användning av informationskällor, ska ärendet behandlas vid Helsingfors tingsrätt. Övriga ärenden som gäller skyldighet att lämna ut information ska behandlas vid den tingsrätt där det lämpligen kan ske. Den som framställt begäran om utlämnande av informationen och den som vägrat lämna ut den ska vara närvarande vid handläggningen. Vid handläggningen är tingsrätten domför även med ordföranden ensam.

6 §. Hänvisningsbestämmelse om utlämnande av information

I fråga om utlämnande av information ur polisens personregister via teknisk anslutning eller i maskinläs-

bar form till andra myndigheter och om utlämnande av information till utlandet föreskrivs i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riskförfattningar om personuppgifter. I fråga om användning av personregister när säkerhetsutredningar görs föreskrivs [i lagen om säkerhetsutredningar (FFS 177/2002)].

L om säkerhetsutredningar (FFS 177/2002) har ersatts av säkerhetsutredningslag (FFS 726/2014).

8 kap. Skadestånd och arvoden

1 §. Landskapets skadeståndsansvar

Person- och egendomsskador som orsakats utomstående genom tvångsåtgärder som polisen vidtagit ska ersättas av landskapet.

Bestämmelserna i detta kapitel inskränker inte den skadelidandes rätt till ersättning med stöd av skadeståndslagen (FFS 412/1974) eller någon annan lag.

2 §. Den skadelidandes medverkan

Ersättning som avses i 1 § kan jämkas eller förvägras, om den skadelidande genom sitt eget handlande eller sina egna försummelser väsentligen har medverkat till att skadan uppkommit.

3 §. Anställdas ansvar

I fråga om tjänstemäns och arbetstagares ersättningsansvar då de har orsakat skada och i fråga om deras skyldighet att till landskapet betala vad landskapet erlagt i ersättning i enlighet med denna lag föreskrivs i 4 och 6 kap. i skadeståndslagen.

4 §. Ersättning och arvode för hjälpverksamhet

Till en person som bistått polisen enligt 9 kap. 3 eller 4 § betalas av landskapets medel ersättning för förstörda eller försvunna arbetsredskap, kläder och utrustning, för skadat färd- eller transportmedel samt för förbrukat bränsle. Den som deltagit i hjälparbete har dessutom rätt att av landskapets medel få ett skäligt arvode som beräknas enligt den tid som denne har använt för arbetet.

Om en person som bistått polisen i detta arbete drabbats av ett olycksfall, betalas ersättning av landskapets medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbete, om inte den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (FFS 1211/1990).

5 §. Arbetsgivarens och kommunens rätt

Om en skadad persons arbetsgivare eller kommunen i ett olycksfallsärende där ersättning ska betalas enligt denna lag har betalt lön eller förskott eller andra betalningar, gäller i fråga om arbetsgivarens och kommunens rätt vad som i 26 § i lagen om olycksfallsförsäkring föreskrivs om arbetsgivarens rätt.

6 §. Skadeutredning

En polisman ska utan dröjsmål göra anmälan hos sin förman om en person- eller sakskada som uppstått i samband med en åtgärd, om skadan inte kan anses som ringa.

Vid behov eller på begäran av den skadelidande eller den som utfört tjänsteåtgärden ska det göras en polisundersökning om hur den skada som avses i 1 mom. har orsakats. I undersökningen ska det utredas

bland annat under vilka omständigheter åtgärden har utförts, lednings- och ansvarsförhållandena i samband med åtgärden, skadans storlek samt i vilken mån den skadelidande genom sitt eget handlande eller sina egna försummelser har medverkat till att skadan uppkommit.

Den som skadats i samband med en åtgärd ska utan dröjsmål ges vård och vid behov ska läkarhjälp ordnas. Om en person uppger sig ha fått skador på grund av en polisär åtgärd ska denne så snart som möjligt ges tillfälle att bli undersökt av en läkare eller, om detta inte omedelbart är möjligt, av en ojävig person. Kostnaderna för vården och läkarhjälp ska betalas i förskott av landskapet.

7 §. *Betalning av ersättning och arvode*

Ett beslut om ersättning för skador enligt detta kapitel och om betalning av arvode fattas av polismyndigheten. Ansökan om ersättning ska göras skriftligen inom sex månader från den dag då åtgärden eller hjälparbetet utfördes eller den ersättningsberättigade fick vetskap om skadan. Av särskilda skäl får ersättning sökas också senare.

Polismyndighetens beslut om ersättning får inte överklagas. Ändring i ett beslut om arvode får sökas i enlighet med 9 kap. 9 §.

9 kap. *Särskilda bestämmelser*

1 §. *Handräckning av polisen*

Polisen ska på begäran ge andra myndigheter handräckning, om så föreskrivs särskilt. Polisen ska ge andra myndigheter handräckning också för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet, om den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning.

Polisen kan ge också privatpersoner handräckning när det är nödvändigt för att de ska kunna utöva sina lagliga rättigheter och när det är fråga om en uppenbar rättskränkning. En förutsättning för handräckning är dessutom att en privatperson hindras att utöva sina rättigheter och att det krävs att polisen utövar sina befogenheter för att rättigheterna ska kunna utövas.

Om inte något annat föreskrivs i lag ska en polisman som hör till befälet fatta beslut om givande av handräckning.

2 §. *Handräckning till polisen*

En myndighet ska inom ramen för sin behörighet ge polisen sådan handräckning som denna behöver för sina uppdrag. Beslut om att begära handräckning ska fattas av en polisman som hör till befälet, om inte något annat föreskrivs särskilt eller om inte sakens brådskande natur föranleder något annat.

3 §. *Biståndsskyldighet*

Var och en är skyldig att på befallning av en polisman som hör till befälet bistå polisen med att leta efter personer som har försvunnit och befinner sig i livsfara, med att rädda människoliv, hjälpa skadade samt avvärja betydande skada på egendom eller miljön, om deltagandet i en sådan åtgärd inte är oskäligt med hänsyn till vederbörandes ålder, hälsotillstånd eller personliga förhållanden eller av andra särskilda skäl.

I sådana fall som avses i 1 mom. samt vid letande efter drunknade ska privatpersoner och privata sam-

manslutningar på befallning av en polisman som hör till befälet i skälig utsträckning och mot full ersättning ställa livsmedel, telekommunikationsmedel, transportmedel, arbetsredskap samt andra behövliga apparater och ämnen till polisens förfogande.

4 §. *Frivilligverksamhet*

Polisen kan som hjälp vid efterspaning samt för andra biståndsuppgifter som inte innebär betydande utövning av offentlig makt anlita frivilligorganisationer.

Beslut om att anlita en frivilligorganisation för efterspaning fattas av den polisman som leder efterspaningen och beslut om att anlita en frivilligorganisation för någon annan biståndsuppgift fattas av en polisman som hör till befälet.

5 §. *Befogenheter för den som bistår en polisman*

Den som på begäran av en polisman bistår denne i ett enskilt tjänsteuppdrag har rätt att enligt polismannens anvisningar vidta sådana åtgärder för att upprätthålla allmän ordning eller säkerhet som polismannen anvisar inom ramen för sin behörighet. I 2 kap. 17 § 3 mom. föreskrivs om rätten att använda maktmedel.

6 §. *Tvångsutförande*

Om en person trots uppmaning av polisen underlåter att utföra en uppgift som han eller hon enligt lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller enligt en befallning som getts med stöd av den är skyldig att utföra, och om underlåtelserna kan medföra betydande olägenheter för trafiken eller för allmän ordning, säkerhet eller hälsa, har polisen rätt att på personens bekostnad låta utföra uppgiften. Beslut om åtgärden ska fattas av en polisman som hör till befälet.

Om egendomens ägare eller innehavare inte omedelbart kan anträffas, kan polisen för ägarens räkning vidta eller låta vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att egendomen efter en olycka eller ett brott ska skyddas mot ytterligare skador.

Kostnaderna för åtgärder enligt 1 och 2 mom. kan betalas i förskott av landskapet. De får drivas in hos den som försummat att utföra uppgiften eller hos egendomens ägare i den ordning som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

7 §. *Straffbestämmelser*

Den som

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en polisman personuppgifter som avses i 2 kap. 1 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken eller en befallning som en polisman ger enligt 2 kap. 11 § 1 mom. för att stoppa ett fordon eller få det flyttat,

4) försummar sin biståndsskyldighet enligt 9 kap. 3 §, eller

5) utan anledning tillkallar polis eller försvårar polisens verksamhet genom att lämna falska uppgifter,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *trede* mot polis dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

G 2 Ordningslag (2010:23)

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet obehörigen använder polisens emblem, antingen som sådant eller upptaget i märke eller bildlig framställning, eller använder ett märke som är förvillande likt polisens emblem, ska för *obehörig användning av polisens emblem* dömas till böter.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot förbudet i 1 kap. 10 §, ska för *obehörig användning av polisuniform* dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

8 §. Begränsningar i rätten att färdas och vistas i ett område

För att trygga synnerligen viktig verksamhet eller egendom eller för att skydda människor kan landskapsregeringen begränsa trafik eller vistelse i ett objekt som ska tryggas eller skyddas och i dess omgivning, på grund av den fara som objektet utgör eller utsätts för, eller förbjuda att föremål eller ämnen som äventyrar säkerheten förs till området. Den som bryter mot förbudet eller begränsningen kan dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Ett i 1 mom. avsett beslut ska tillkännages genom offentlig delgivning enligt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland eller på annat lämpligt sätt.

9 §. Besvär

Ett beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 §. Internationellt samarbete

I fråga om rättslig hjälp och handräckning som polisen ger polisen i en annan stat, i fråga om rättslig hjälp och handräckning som polisen får från en annan stat och i fråga om andra staters polismäns rätt att utöva samma befogenheter som finländska polismän gäller vad som föreskrivs särskilt eller avtalas i internationella konventioner som är förpliktande för Finland och Åland.

11 §. Närmare bestämmelser

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om

- 1) polisens funktionella ledningsförhållanden,
- 2) polisens emblem, tjänstemärke, utseendet på polisens fordon samt grafiska profil i övrigt,
- 3) hur polismäns ställning ska anges och polismän identifieras,
- 4) tecken och metoder vid stoppande av fordon.

Statsrådets och inrikesministeriets förordningar med närmare bestämmelser om

- 1) maktmedels- och skyddsredskap,
- 2) anmälningar och utredningar om utövande av befogenheter enligt internationella överenskommelser,
- 3) förvaring av egendom som tagits om hand,
- 4) polisundersökning,
- 5) automatisk övervakning av vägtrafiken,
- 6) definitioner av användningen av maktmedel, utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, rätt att

bära maktmedelsredskap, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel,

- 7) fasttagande, förvaring och avlivande av djur,
- 8) handräckning till andra än tullverket och gränsbekvakningsväsendet,

9) registrering av polisåtgärder samt

10) tekniskt utförande av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontroller ska ordnas i praktiken och om ordnande av säkerhetskontrollutbildning,

ska iakttas i landskapet, om inte landskapsregeringen inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet genom landskapsförordning beslutat om avvikelser från riksbestämmelserna. Avvikelser kan inte göras till den del ärendet hör till området för lag.

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet meddela polisen närmare föreskrifter och anvisningar om de åtgärder som enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser ska vidtas av polisen.

12 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Genom denna lag upphävs polislagen (2000:49) för landskapet Åland, förutom 8 § till den del den gäller tjänstemän, sådan paragrafen lyder i landskapslag 2006/28. Den nämnda paragrafen upphör att gälla tre år efter det att denna lag har trätt i kraft. Då upphävs också de befogenheter som getts med stöd av den paragrafen och som även gäller tjänstemän.

När inrikesministeriet och sedermera Polisstyrelsen med stöd av 8 § 2 mom. i polislagen för landskapet Åland ger en viss tjänsteman befogenheter att göra förundersökning, får Polisstyrelsen samtidigt förordna denne till undersökningsledare.

G 2 Ordningslag (2010:23) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja allmän ordning och säkerhet.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) allmän plats

a) vägar, gator, gångbanor, torg, parker, badstränder, idrottsplaner, vattenområden, begravningsplatser och andra motsvarande områden som kan användas av allmänheten och

b) byggnader, kollektiva trafikmedel och andra motsvarande platser, såsom ämbetsverk, kontor, trafikstationer, köpcentra, affärslokaler och restauranger som antingen under någon tillställning eller annars kan användas av allmänheten samt

2) **tätort** områden med tät bebyggelse, vilka angetts med trafikmärket för tätort.

2 kap. Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning

3 §. Störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten

Det är förbjudet att störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten på allmän plats

- 1) genom att föra oljud eller störa på något annat sätt,
- 2) genom upprepade hotfulla gester, aggressiva rörelser, muntligen framförda hotelser eller något annat motsvarande hotfullt beteende som inger rädsla eller
- 3) genom att skjuta, kasta saker eller störa på något annat sätt.

Verksamhet som avses i 1 mom. är förbjuden även på annan än allmän plats, om verkningarna av verksamheten sträcker sig till en allmän plats.

4 §. Intagande av berusningsmedel

Det är förbjudet att inta berusningsmedel på allmänna platser i tätort och i fordon i kollektivtrafik.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte ett serveringsområde med tillstånd enligt landskapslagen (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om alkohol eller de inre utrymmena i ett fordon i privat bruk. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om att det under vissa tider ska vara tillåtet med alkoholförtäring på särskilt angivna platser under förutsättning att den som förtär alkoholdrycker uppför sig på ett sådant sätt att det inte är så störande att det utgör ett hinder eller annars gör det oskäligt svårt för andra att utöva sin rätt att använda platsen ifråga för dess egentliga ändamål. (2016/18)

5 §. (2016/18) Förhindrande av fara

Ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller en företrädare för dem ska se till att sådan snö eller is eller något annat föremål eller ämne som faller ner från byggnaden, konstruktionen eller någon annan motsvarande plats inte medför fara för människor eller egendom.

6 §. Reklam och kungörelser

Det är förbjudet att använda bländande eller vilseledande ljusanordningar som äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten eller sådan reklam som påminner om trafikregleringsanordningar eller annars äventyrar säkerheten.

Det är förbjudet att olovligen avlägsna eller skada en offentlig kungörelse eller ett meddelande som en myndighet har satt upp till allmänt påseende.

Se 25 § LL (1998:82) om naturvård och 60 § LL (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland.

7 §. Annan verksamhet som orsakar störning

Det är förbjudet att på allmän plats köpa och mot betalning erbjuda sexuella tjänster. Med sexuella tjänster avses i denna lag samlag enligt 20 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen (FFS 39/1889) samt en därmed jämförlig sexuell handling. I 20 kap. 8 och 8 a § i strafflagen föreskrivs om straff för utnyttjande av person som är föremål för sexhandel och köp av sexuella tjänster av ung person.

Det är förbjudet att urinera och ha avföring på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar störning av den allmänna ordningen eller hälsorisker.

Det är förbjudet att ordna verksamhet på allmän plats, om det strider mot lag eller orsakar hälsorisker, skada på egendom eller betydande störning av den allmänna ordningen. Bestämmelser om allmänna sammankomster och offentliga tillställningar finns i landskapslagen (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster.

8 §. Säkerställande av tillträde till byggnad

Ägaren eller innehavaren eller en företrädare för dem ska se till att det i ett flervåningshus på ett synligt ställe finns kontaktuppgifter om gårdskarlar, disponent eller någon annan person med vars hjälp polis-, räddnings- eller social- och hälsoskyddsmyndigheter eller stämmingsman utan dröjsmål och utan ersättning kan komma in i huset.

3 kap. Förbjudna föremål och ämnen

9 §. Farliga föremål

Det är förbjudet att i landskapet framställa, införa, saluföra samt på allmän plats eller i ett fordon på allmän plats inneha knogjärn, stiletter eller kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen liksom även förlamande elvapen, elbatonger, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor, om inte något annat bestäms i 2 eller 3 mom. eller i 12 § denna lag.

Saluföring av teleskopbatonger är förbjuden, om inte förvärvaren är ett bevakningsföretag eller en anordnare av specialutbildning för väktare i att använda maktmedel som avses i landskapslagen (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster. Det är förbjudet att inneha teleskopbatonger på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats, utom om den som innehar vapnet är en i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster avsedd väktare eller en i 21 § denna lag avsedd ordningsvakt i arbetsuppdrag eller om det finns någon sådan godtagbar orsak till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen eller något annat bestäms i 12 § denna lag.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte staten eller landskapet eller innehav av föremål i statens eller landskapets ägo, om innehavet grundar sig på att en person i anställning hos staten eller landskapet handhar sina uppgifter.

Se LL (2010:28) om ordningsvakter.

10 §. Innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan

Det är förbjudet att på allmän plats inneha följande föremål och ämnen som är avsedda att eller kan användas för att allvarligt skada någon annan:

- 1) eggvapen, söndriga glasföremål och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för att skära eller sticka,
- 2) batonger, kättingar, fjädrar, vajrar, kablar, bollträn och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas som tillhygge,
- 3) kastpilar, kulor och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för att kastas,
- 4) ämnen som är frätande eller kan användas för att allvarligt skada eller förlama någon annan,

G 2 Ordningslag (2010:23)

5) luftvapen, vapen med fjäderfunktion, harpuner, slangbågar, blåsrör och andra med dessa jämförbara föremål som kan användas för skjutande eller

6) hälsofarliga laserpekare.

Det är förbjudet att på allmän plats inneha sådana föremål som är förvillande lika skjutvapen eller explosiva varor.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte sådana föremål eller ämnen som någon måste inneha på grund av sitt arbetsuppdrag eller av någon annan godtagbar orsak.

Innehav av skjutvapen och explosiva varor regleras i skjutvapenlagen (FFS 1/1998), landskapslagen (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor och i landskapsförordningen (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

11 §. Överlåtelse av luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner

Det är förbjudet att sälja eller annars varaktigt överlåta luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner till den som inte fyllt 18 år utan att dennes vårdnadshavare samtycker därtill.

12 §. Samlande av farliga föremål

Det är tillåtet att tillverka och saluföra historiskt eller konstnärligt värdefulla knogjärn, stiletter och kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen, fjäderbatonger, teleskopbatonger samt precisionsslangbågar och precisionsslungor. Det är tillåtet att inneha sådana föremål på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats av sådana godtagbara skäl som har samband med ett köp eller med att föremålet fogas till en samling eller placeras ut på en utställning.

Ett föremål anses vara historiskt värdefullt om det har anknytning till en betydande person, tilldragelse, plats eller tidsepok eller om det på grund av sin ålder eller raritet eller på grund av att det är representativt för denna typ av föremål eller av någon annan därmed jämförbar orsak har konst-, vapen- eller krigshistorisk eller etnografisk betydelse. Ett föremål anses vara konstnärligt värdefullt om det genom sin utformning, ytbehandling eller utsmyckning representerar en viss stilperiod eller annars är av betydelse med hänsyn till den konstnärliga helheten.

13 §. Innehav av ämnen som kan användas för klottring

Det är förbjudet att utan godtagbart skäl på allmän plats inneha sprayfärger och andra sådana målarfärger eller andra ämnen som kan användas för klottring av egendom.

4 kap. Djur

14 §. Hunddisciplin

För bevarande av allmän ordning och säkerhet ska ägaren eller innehavaren av en hund

1) hålla hunden kopplad inom tätorter,

2) se till att hunden inte kommer ut på motions slingor eller andra liknande banor okopplad och inte alls ut på allmänna badstränder, på områden reserverade som lekplats för barn, på torg under torgtid, i skidspår som

iståndsatts för allmänt bruk eller på idrottsplaner, om det inte är särskilt tillåtet,

3) se till att hundens exkrementer inte lämnas kvar i miljön inom en tätort på ett område som underhålls.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller inte hundar i statens eller landskapets ägo som används vid tjänsteutövning, hundar som i bevakningsuppgifter används av väktare, skolade räddningshundar som utför serviceuppgifter, rörelsehandikappades assistenthundar eller synskadades ledarhundar.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 punkten gäller inte en sluten gård, en träningsplats för hundar eller ett särskilt anvisat inhägnat rastområde. Också på nämnda områden ska hunden dock övervakas av sin ägare eller innehavare.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller även hästar samt i tillämpliga delar andra husdjur eller sällskapsdjur.

I övrigt ska vid tillämpningen av bestämmelserna i 1-4 mom. de krav som följer av bestämmelserna i 8 kap. 41-46 §§ jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland beaktas.

15 §. Ridning

Det är förbjudet att rida och att köra med hästfordon eller andra motsvarande fordon på motions slingor och andra liknande banor, på skidspår som iståndsatts för allmänt bruk och på idrottsplaner, om inte något annat har angetts.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte nödvändiga service- och underhållsarbeten eller myndigheternas verksamhet för upprätthållande av ordningen.

5 kap. Påföljder

16 §. Ordningsförsel

Den som uppsåtligen

1) stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten på ett sätt som avses i 3 § denna lag,

2) intar rusmedel i strid med förbudet i 4 § denna lag,

3) (2016/18) försummar att iaktta den aktsamhetsplikt som ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller deras företrädare har enligt 5 § denna lag,

4) använder ljusanordningar eller reklam i strid med förbudet i 6 § 1 mom. denna lag eller avlägsnar eller skadar en kungörelse eller ett meddelande som avses i 6 § 2 mom. denna lag i strid med förbudet i det nämnda momentet,

5) köper eller erbjuder sexuella tjänster i strid med 7 § 1 mom. denna lag,

6) urinerar eller har avföring i strid med förbudet i 7 § 2 mom. denna lag,

7) (2016/18) ordnar verksamhet i strid med 7 § 3 mom. denna lag,

8) försummar sin skyldighet att i enlighet med 8 § denna lag säkerställa tillträde till byggnad,

9) i strid med förbudet i 13 § denna lag innehar ett ämne som kan användas för klottring,

10) försummar sin i 14 § 1 mom. denna lag angivna skyldighet som gäller hållandet av djur eller

11) bryter mot förbudet i 15 § 1 mom. denna lag som gäller ridning och körning,

(2016/18) ska, om inte strängare straff för gärningen

bestäms någon annanstans i lag, för ordningsföreseelse dömas till böter. Straffåtgärder behöver inte vidtas för alkoholförtäring som avses i 4 § om gärningen med hänsyn till omständigheterna anses ringa och allmänt intresse inte anses kräva att åtal väcks.

Böter för ordningsföreseelse får inte förvandlas till fängelsestraff.

17 §. Övriga straffbestämmelser

Inom landskapets behörighet ska, utöver bestämmelserna i 16 § denna lag, bestämmelserna i 16 kap. 1-3 §§, 17 kap. 2-6, 12, 13, 13a, 15a och 21 §§, 28 kap. 11 § 1 mom. 3 punkten, 34 kap. 10 §, 41 kap. 4-7 §§ samt 44 kap. 14 och 15 §§ strafflagen, tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. (2016/18)

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i 17 kap. 6a § strafflagen tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft då någon handlar i strid med bestämmelserna i 22 § 1 mom. denna lag.

Inom landskapets behörighet ska vad som följer av bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster om bevakningsföretagsföreseelse tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft då någon handlar i strid med bestämmelserna i 22 § 3 och 4 mom. denna lag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningar i strafflagen till bestämmelser i annan rikslagstiftning vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

18 §. Bestämmelser om ordningsbot

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i 2a kap. 8 §, 9 § 1, 4 och 5 mom. samt 10 och 11 §§ strafflagen tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om till vilket belopp ordningsboten ska fastställas för olika ordningsföreseelser.

Se LF (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreseelser.

19 §. Tvångsutförande

På uppmaning av polisen ska den som använder sådana ljustjänstordningar och sådan reklam som avses i 6 § 1 mom. denna lag utan dröjsmål avlägsna dem.

Om någon trots uppmaning av polisen försummar att avlägsna sådana ljustjänstordningar och sådan reklam som avses i 6 § 1 mom. denna lag har polisen rätt att på dennes bekostnad avlägsna ljustjänstordningarna och reklamen ifråga. För att hindra att den allmänna ordningen eller säkerheten äventyras har polisen i brådskande fall rätt att utan att höra den försämlige och på dennes bekostnad avlägsna ljustjänstordningarna och reklamen ifråga.

20 §. Fråntagande och förstörande

Den som innehar ett i 9, 10 eller 13 §§ denna lag avsett föremål eller ämne kan av polisen fråntas detta föremål eller ämne jämte kärl. En anhållningsberättigad tjänsteman har rätt att bevisligen förstöra ett i 9 eller 10 §§ denna lag avsett föremål eller ämne jämte kärl som kan tas i beslag, om det är av ringa värde och det

är uppenbart att det av domstol skulle dömas förverkat till staten. En polisman som hör till befälet har rätt att bevisligen förstöra även ett ämne jämte kärl som innehar i strid med 13 § denna lag, om ämnet jämte kärl är av ringa värde.

Polisen kan för bevarande av ordning och säkerhet frånta en person som i strid med 4 § denna lag har inlagt berusningsmedel, de ämnen som denne innehar i ett öppnat eller öppet kärl och bevisligen förstöra dem.

6 kap. Särskilda bestämmelser

21 §. Rätt att utse ordningsvakter

Ålands polismyndighet kan på ansökan av innehavaren av ett köpcentrum, en trafikstation eller ett kollektivt trafikmedel som avgår från stationen bevilja tillstånd att för köpcentret, trafikstationen eller trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter för att bistå polisen i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I beslutet om rätt att utse ordningsvakter ska ordningsvakternas tjänstgöringsområde begränsas till köpcentrets eller trafikstationens fastighet och till trafikmedlet och vid behov till deras omedelbara närhet.

Ett tillstånd att utse ordningsvakter ska gälla högst fem år. Tillståndet kan förenas med villkor som gäller ordningsvakternas utbildning, bärandet av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och antalet ordningsvakter.

Ålands polismyndighet kan vid behov återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

22 §. Ordningsövervakningsuppgifter

Uppdrag som gäller ordningsövervakningsuppgifter som avses i 21 § 1 mom. denna lag får tas emot och fullgöras bara av ett bevakningsföretag som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster. Ordningsövervakningsuppgifter får bara utföras av en ordningsvakt som är anställd hos bevakningsföretaget och som har giltigt godkännande som ordningsvakt och som väktare.

Befogenheterna för de ordningsvakter som utför ordningsövervakningsuppgifter bestäms enligt landskapslagen om ordningsvakter. En ordningsvakt har dock inte sådana befogenheter som anges i 7 §, 8 § 1 mom. 3 punkten, 8 § 3 och 4 mom. eller 9 § landskapslagen om ordningsvakter. En ordningsvakt som enligt 8 § 2 mom. landskapslagen om ordningsvakter utöver sin rätt att gripa en person har rätt att visitera den gripne och de saker som denne medför för att försäkra sig om att den gripne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan orsaka fara för sig själv eller andra. Ordningsvakten har rätt att frånta den gripne de farliga föremål och ämnen som påträffas vid visitationen. De föremål och ämnen som fråntagits den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

G 3 LL (1974:21) om behandling av berusade

Vad beträffar ordningsövervakningsuppgifter gäller vad som följer av bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster, om god bevakningssed, om uppgörandet av uppdragsavtal, händelserapporter och verksamhetsanvisningar, om maktmedelsredskap och bärandet av dem samt om myndigheternas rätt att få information. Ett bevakningsföretag ska i sina register över personal och arbetsskift samt i sin årsanmälan ta in uppgifter som motsvarar sådana uppgifter som enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster ska finnas i ett personal- och arbetsskiftsregister samt i en årsanmälan och som gäller utförandet av uppdrag innefattande ordningsvaktsuppgifter samt de ordningsvakter som deltagit i utförandet av uppdraget.

Den som utför ordningsövervakningsuppgifter ska vara iförd en ordningsvaktsdräkt. För ordningsvaktsdräkten gäller i tillämpliga delar vad som följer ur bestämmelserna om väktares dräkt i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvaktsdräkten.

23 §. Besvär

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol.

Om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut som med stöd av denna lag fattats om återkallande av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren iakttas omedelbart.

24 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2016/18):

Denna lag träder i kraft den 1 april 2016.

Inom landskapets behörighet upphävs genom denna lag landskapslagen (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat.

Inom landskapets behörighet upphävs genom denna lag bestämmelserna i 16 kap. 5 och 7 §§ samt 16 § 2 mom., 20 kap. 9 § 1 mom. samt 44 kap. 7, 8, 10-13, 21 och 24 §§ i strafflagen i den lydelse som tidigare varit gällande på Åland enligt bestämmelserna i 71 § i självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

G 3 Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade

1 §. (2013/88) Den som på grund av berusning har gripits i det syfte som nämns i 2 kap. 2 § 1 mom. polislagen (2013:87) för Åland ska behandlas och vårdas enligt bestämmelserna i denna lag.

2 §. I 1 § avsedd person skall av polisen föras till av denna upprätthållen förvaringsplats för berusade. Har tillnyktringsstation inrättats, skall berusad i första hand

föras till denna. Om den berusades hälsotillstånd ger anledning därtill, skall han utan dröjsmål föras till sjukhusvård eller underkastas annan åtgärd som påkallas av hans tillstånd.

3 §. Berusad kan tagas i förvar, om detta är påkallat med beaktande av graden av hans berusning, av hans hälsotillstånd eller av ordningens och säkerhetens upprätthållande. Om intagning på tillnyktringsstation besluter den som är ansvarig för stationens verksamhet och om intagning på annan förvaringsplats polisman.

4 §. Den som gripits skall frigges så snart behovet av att hålla honom gripen inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet. (2000/52)

Den som ej frigivits före klockan 20 kan utan hinder av stadgandena i 1 mom. kvarhållas till följande morgon, dock högst till klockan 8, om detta är särskilt påkallat för att han saknar bostad eller övernattingsställe eller av annat skäl.

3 mom. upphävt (2000/52).

Om hållande i förvar på tillnyktringsstation besluter den som är ansvarig för stationens verksamhet och på annan förvaringsplats vederbörande polisman.

5 §. Medan berusad är tagen i förvar, skall han såvitt möjligt hållas under observation och erhålla den vård och annan behandling, som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd kräver.

6 §. Berusad är skyldig att underkasta sig sådan medicinsk undersökning och vård som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd anses erfordra.

7 §. Den som hålles i förvar skall, i den mån det är ändamålsenligt och behövt med hänsyn till hans personliga förhållanden, givas råd och handledning samt underrättas om de möjligheter till vård och skötsel som står missbrukare av berusningsmedel till buds.

8 §. Den som tages i förvar skall frånges alla föremål, med vilka han kan skada sig själv eller andra, och även annan egendom, vars frångående anses påkallat. Frångagen egendom skall förvaras omsorgsfullt och återlämnas till vederbörande när han frigives, såframt om förfarandet beträffande sagda egendom ej annat är särskilt stadgat.

9 §. Vad i annan lag är stadgat om de verkningar, som följer av att berusad tagits i förvar, samt om myndighets skyldigheter och åtgärder beträffande dem som tagits i förvar, gäller i tillämpliga delar beträffande hållande i förvar enligt denna lag.

10 §. Angående inrättande och upprätthållande av tillnyktringsstation stadgas särskilt. Redan därförinnan kan tillnyktringsstation i experimentsyfte inrättas och upprätthållas på åtgärd av landskapet eller av landskapet understödas inom ramen för landskapets inkomst- och utgiftsstaten.

Lokaler som används som tillnyktringsstationer ska granskas och godkännas av landskapsregeringen. (2013/88)

11 §. Den som tagits i förvar på tillnyktringsstation för att han uppträtt berusad är skyldig att för den vård han där erhållit erlägga en avgift, varom stadgas genom

landskapsförordning. Vid fastställandet av avgiften bör den av vården föranledda kostnaden och därav förorsakat arbete beaktas. Har avgiften ej betalats inom en månad från frigivningen, kan den indrivnas hos vederbörande i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

I 1 mom. avsedd avgift skall indrivnas hos vederbörande inom en tid av tre år från frigivningen, vid äventyr att rätten till avgiften är förverkad.

Se L om verkställighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

12 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

G 4 Landskapsförordning (2010:36) om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreseelser

1 §. Tillämpningsområde

I enlighet med bestämmelserna i denna förordning kan ordningsbot föreläggas vid ordningsföreseelse.

Ordningenslagen (2010:23) för landskapet Åland kallas i denna förordning ordningenslagen.

2 §. Ordningensbotens storlek

Ordningensboten är 20, 35 eller 50 euro.

3 §. Föreseelser som gäller störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten

Den som bryter mot bestämmelserna om störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten i 3 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

4 §. Föreseelser som gäller intagande av berusningsmedel

Den som bryter mot bestämmelserna om intagande av berusningsmedel i 4 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

5 §. Föreseelser som gäller förhindrande av fara

Den som åsidosätter den aktsamhetsplikt som han eller hon är skyldig att iaktta för att förhindra fara enligt 5 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 50 euro.

6 §. Föreseelser som gäller reklam och kungörelser

Den som bryter mot bestämmelserna om reklam och kungörelser i 6 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

7 §. Föreseelser som gäller annan verksamhet som orsakar störning

Den som bryter mot bestämmelserna om annan verksamhet som orsakar störning i 7 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på

1) 20 euro om han eller hon urinerar eller har avföring på ett sådant sätt som strider mot förbudet i 7 § 2 mom. ordningenslagen samt

2) 35 euro om han eller hon ordnar föreställningar på ett sådant sätt som strider mot förbudet i 7 § 3 mom. ordningenslagen.

8 §. Föreseelser som gäller säkerställande av tillträde till byggnad

Den som underlåter att vidta de åtgärder som han eller hon är skyldig att vidta enligt bestämmelserna om

säkerställande av tillträde till byggnad i 8 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

9 §. Föreseelser som gäller innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan

Den som bryter mot bestämmelserna om innehav av föremål och ämnen som kan användas för att skada någon annan i 10 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

10 §. Föreseelser som gäller innehav av ämnen som kan användas för klottring

Den som bryter mot bestämmelserna om innehav av ämnen som kan användas för klottring i 13 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

11 §. Föreseelser som gäller hunddisciplin

Den som åsidosätter de skyldigheter som han eller hon ska iaktta enligt bestämmelserna om hunddisciplin i 14 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

12 §. Föreseelser som gäller ridning

Den som åsidosätter de skyldigheter som han eller hon ska iaktta enligt bestämmelserna om ridning i 15 § ordningenslagen kan föreläggas en ordningsbot på 20 euro.

G 5 Landskapslag (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster

1 §. Lagens tillämpningsområde

För upprätthållande av allmän ordning och säkerhet ska, med i denna lag angivna undantag, lagen om sammankomster (FFS 530/1999) tillämpas i landskapet Åland.

Lagen om sammankomster ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder ikraft. Ändras där efter författningen, ska den ändrade författningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt den i 1 § 1 mom. angivna lagen ankommer på det ministerium som ansvarar för den inre säkerheten ska i landskapet handhas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. De förvaltningsuppgifter som enligt nämnda lag ankommer på polisen ska i landskapet handhas av Ålands polismyndighet till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

3 §. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 18 § lagen om sammankomster [till lagen om ordningsvakter] avse landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 24 § lagen om sammankomster [till avfallslagen (FFS 1072/1993)] avse landskapslagen (1981:3) om renhållning.

Hänvisningar i lagen om sammankomster till bestämmelser inom landskapets behörighet till annan rikslagstiftning som äger motsvarighet i landskapslagstiftning

G 6 LL (2010:28) om ordningsvakter

ska i landskapet avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

I 18 § L om sammankomster hänvisas numera till L om privata säkerhetstjänster (FFS 1085/2015). I 24 § L om sammankomster hänvisas numera till avfallslag (FFS 646/2011).

4 §. Landskapsförordning

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om sammankomster ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §. Sökande av ändring

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut trots besvär iakttas omedelbart.

6 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställighet av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

G 6 Landskapslag (2010:28) om ordningsvakter**1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av landskapslagen (2010:30) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om sammankomster, ordningslagen (2010:23) för landskapet Åland eller landskapsförordningen (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person ska godkännas för uppdraget, till den del något annat inte bestäms i nämnda lagar eller i någon annan lag. (2013/89)

Denna lag tillämpas också på den som med anledning av ett sådant uppdrag som avses i 9 § 2 mom. landskapslagen (2010:29) om tillämpningen av lagen om privata säkerhetstjänster har utsetts att fullgöra ordningsövervakningsuppgifter som grundar sig på en författning som nämns i 1 mom.

Bestämmelser om rätten att avbryta en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller bestämma att en sådan sammankomst eller tillställning ska avslutas finns i landskapslagen om tillämpning av lagen om sammankomster.

2 §. En ordningsvaks uppgift och tjänstgöringsområde

En ordningsvakt har till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor vid den tillställning eller inom det område för vilket han eller hon med stöd av en författning som nämns i 1 § 1 mom. har utsetts till ordningsvakt (*tjänstgöringsområde*).

En ordningsvakt ska handla i enlighet med bestämmelser i lag och förordning samt iakttä de befallningar och föreskrifter som polisen samt räddningsmyndighe-

ter och övriga myndigheter meddelar antingen på förhand eller under tillställningen.

3 §. Utseende till ordningsvakt och tjänstgöring som ordningsvakt

Till ordningsvakt får utses en person som samtycker till uppgiften och som har ett av polisen meddelat giltigt godkännande som ordningsvakt.

Med beaktande av en tillställnings omfattning och natur samt av andra särskilda skäl kan Ålands polismyndighet (*polismyndigheten*) som ordningsvakt vid en enskild tillställning enligt lagen om sammankomster eller vid likartade tillställningar som ordnas av samma arrangör på samma plats, för högst fyra månader under ett år godkänna också en person som endast uppfyller kraven i 13 § 1 mom. 1 och 2 punkterna. En sådan ordningsvakt har inte de befogenheter som anges i 8 § 2 och 3 mom. Vid tillställningar för vilka utses en i detta moment avsedd ordningsvakt ska alltid också finnas ett tillräckligt antal ordningsvakter som uppfyller villkoren i 13 § 2 eller 3 mom.

Om en ordningsvaks uppgifter eller säkerhet i arbetet så kräver kan polismyndigheten kräva att ordningsvakten utöver den utbildning som avses i 13 § 1 mom. 3 punkten har fullgjort en tilläggsutbildning i användningen av maktmedel vilken uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel*).

En polisman får inte vara ordningsvakt.

4 §. Principer för verksamheten

En ordningsvakt ska i sin verksamhet prioritera sådana åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet.

En ordningsvakt ska vara saklig och objektiv samt främja försenlighet. Ordningsvakten ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar upprätthålla ordningen och säkerheten inom sitt tjänstgöringsområde.

Ordningsvakten ska vidta åtgärder så att de inte medför större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppdraget ska kunna fullgöras.

5 §. Tryggande av säkerheten inom tjänstgöringsområdet

En ordningsvakt ska inom sitt tjänstgöringsområde särskilt övervaka att säkerheten inte äventyras för någon. Om ordningsvakten fått kännedom om sådana omständigheter som uppenbarligen äventyrar säkerheten ska den som ordnar tillställningen eller innehavaren av området utan dröjsmål underrättas. Ordningsvakten ska då också omedelbart vidta brådska åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla säkerheten, såsom att varna allmänheten och dirigera allmänheten bort från det farliga området samt avlägsna orsaken till faran.

Om de åtgärder för avvärjande av fara som har vidtagits av ordningsvakten och arrangören eller områdets innehavare inte har varit tillräckliga, ska ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om de omständigheter som äventyrar säkerheten.

6 §. Skyddande av utomstående och av miljön

En ordningsvakt ska övervaka att tillställningen inte medför fara eller oskäliga störningar för utomstående, trafiken eller hemfriden.

Ordningsvakten ska inom sitt tjänstgöringsområde också övervaka att annans egendom inte skadas och att

miljön inte orsakas annan skada än vad som kan anses godtagbart med hänsyn till tillställningens syfte och övriga omständigheter.

Ordningsvakt som fått kännedom om sådana omständigheter som avses i 1 och 2 mom. ska utan dröjsmål underrätta den som ordnar tillställningen eller innehavaren av området och omedelbart vidta åtgärder för att avvärja fara, skada eller störning.

Om de åtgärder som ordningsvakten och tillställningens arrangör eller innehavaren av området har vidtagit för att avvärja fara, störning eller skada som avses i 1 och 2 mom. inte har varit tillräckliga, ska ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om faran, störningen eller skadan.

7 §. Vägrande av tillträde

En ordningsvakt ska vägra en person tillträde till tjänstgöringsområdet, om det finns grundad anledning att misstänka att personen kan äventyra ordningen eller säkerheten där på grund av berusning eller på grund av sitt uppförande eller föremål som medförts, eller om personen inte har uppnått den ålder som krävs för tillträde till området.

Ordningsvakten har dessutom rätt att vägra en sådan person tillträde till tjänstgöringsområdet som

- 1) på grund av sitt tidigare uppförande kan misstänkas komma att äventyra ordningen eller säkerheten där,
- 2) inte uppfyller de villkor som tillställningens arrangör eller innehavaren av området har uppställt för tillträde till området, dock med beaktande av vad som i strafflagen (FFS 39/1889) bestäms om diskriminering, eller som
- 3) med skäl kan misstänkas medföra föremål eller ämnen som det enligt lag eller enligt de villkor som arrangören eller polisen har uppställt är förbjudet att inneha inom området.

8 §. Avlägsnande, gripande och hållande i förvar

En ordningsvakt har rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som

- 1) i berusat tillstånd stör ordningen eller andra personer,
- 2) genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten, eller som
- 3) trots tillsägelse underlåter att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet.

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärjas, har ordningsvakten rätt att gripa personen, om gripandet är nödvändigt för att avvärja allvarlig fara för andra personer eller egendom. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen. En ordningsvakt har dock inte rätt att gripa en person vid en allmän sammankomst.

Kan den som gripits inte utan dröjsmål överlämnas till polisen, har ordningsvakten rätt att med polisens samtycke hålla den som gripits i förvar i högst 4 timmar från gripandet, dock högst till dess att tillställningen är slut och allmänheten avlägsnat sig eller tills grunden för gripandet annars har upphört.

Den som med stöd av denna lag gripits ombord på ett fartyg får dock på order av fartygets befälhavare hållas i förvar tills fartyget nästa gång anlöper en hamn, om inte grunden för gripandet har upphört före det.

I fråga om behandlingen av personer som hålls i förvar med stöd av denna lag iakttas vad som föreskrivs i 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom., 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 och 2 §§, 8 kap. 2 §, 9 kap. 1 § samt 12 kap. 1 och 2 §§ i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (FFS 841/2006).

Den som tagits i förvar får av en ordningsvakt placeras endast i en sådan förvaringslokal som administreras av ordningsvakter och som polismyndigheten har granskat och godkänt före tillställningens början. Ordningsvakten ska upprätta en underskriven anmälan om förvar beträffande varje person som hålls i förvar. När tillställningen är slut ska ordningsvakten utan dröjsmål lämna in anmälan om förvar till polismyndigheten.

9 §. Förbjudna föremål och ämnen

En ordningsvakt har rätt att med hjälp av metalldetektor eller någon annan sådan teknisk anordning visitera en person som söker tillträde till eller befinner sig inom vaktens tjänstgöringsområde för att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför sådana föremål eller ämnen som kan äventyra ordningen eller säkerheten eller vilkas innehav på tjänstgöringsområdet är förbjudet enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag. Med stöd av order från arrangören eller polisen enligt 23 § 4 mom. lagen om sammankomster eller om det av någon annan orsak finns grundad anledning att misstänka att personen medför sådana föremål eller ämnen, får personen och medförda saker granskas även på annat lämpligt sätt.

En ordningsvakt har i samband med gripande som avses i 8 § 2 mom. rätt att kroppsvisitera den som gripits för att förvissa sig om att denne inte medför föremål eller ämnen som kan äventyra förvaringen eller med vilka personen kan utsätta sig själv eller andra för fara.

Ordningsvakten har rätt att frånta en person föremål och ämnen som avses i 1 och 2 mom. och som påträffats vid visitationen.

Ordningsvakten har också rätt att frånta en person, som befinner sig inom vaktens tjänstgöringsområde, föremål eller ämnen som påträffats vid visitationen eller annars och som kan användas vid brott mot eller hot om brott mot liv eller hälsa eller som det annars enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag är förbjudet att medföra till området.

De föremål och ämnen som fråntagits någon ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om inga hinder enligt lag finns, återlämnas till ägaren eller innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från platsen.

10 §. Användning av maktmedel

En ordningsvakt som i sitt uppdrag vägrar en person tillträde till eller avlägsnar någon från en plats, griper en person, visiterar en gripen person, hindrar att någon som gripits flyr, fråntar någon ett föremål eller ämne eller avlägsnar ett hinder, har rätt att använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

Frågan om huruvida maktmedlen är försvarliga ska bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

G 6 LL (2010:28) om ordningsvakter

När en ordningsvakt bistår polisen gäller dessutom vad som i 2 kap. 17 § polislagen (2013:87) för Åland bestäms om rätten för en person som tillfälligt bistår en polisman att använda maktmedel. (2013/89)

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § strafflagen.

11 §. Maktmedelsredskap och hur de bärs

Tillåtna maktmedelsredskap för en ordningsvakt är gasspray enligt 11 § i skjutvapenlagen (FFS 1/1998) samt handklovar, knippförband av plast och högst 70 centimeter långa batonger.

I ordningsövervakningsuppgifter får en ordningsvakt inte i onödan bära på sig maktmedelsredskap. Gasspray får endast bäras av en ordningsvakt som har fullgjort sådan utbildning för bärande av gasspray i bevakningsuppgifter som avses i 29 § 2 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002). Den som godkänts som ordningsvakt med stöd av 2a § 2 mom. i denna lag får inte bära maktmedelsredskap i sina uppgifter.

12 §. Medförande av hund

Med tillstånd som beviljats av polismyndigheten får en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som

1) på godkänt sätt har genomgått lydnadskontroll motsvarande de krav som landskapsregeringen fastställt,

2) han eller hon har varit förare för vid lydnadskontrollen,

3) är minst två men högst tio år gammal,

4) är registrerad och identifikationsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan individualiseras,

5) han eller hon kan behärska samt

6) inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig för att medföras i ordningsövervakningsuppgifter.

En ordningsvakt får i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller de krav som anges i 1 mom. i två år från det godkännande som avses i 1 mom. 1 punkten.

Det tillstånd som avses i 1 mom. kan beviljas om tillställningens omfattning, art eller den plats där tillställningen arrangeras av grundad anledning som hänför sig till upprätthållandet av ordningen förutsätter att hund medförs. Vid tillställningen ska hunden bära munkorg som på polisens order kan avlägsnas, om man på grund av någons uppförande eller av annan motsvarande anledning kan dra den slutsatsen att säkerheten för dem som deltar i tillställningen är hotad.

13 §. Godkännande som ordningsvakt

Som ordningsvakt kan godkännas en person som

1) har fyllt 18 år,

2) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften,

3) på godkänt sätt har fullgjort en utbildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt och i vilken åtminstone ingår ämnen med anknytning till ordningsvaktsverksamhet, ordningsvakters uppgifter samt ordningsvakters rättigheter och skyldigheter (*grundutbildning för ordningsvakter*) samt

4) på godkänt sätt tidigast sex månader före ansökan om ett nytt godkännande har fullgjort en repetitionsut-

bildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*repetitionsutbildning för ordningsvakter*), om den som ansöker om godkännande som ordningsvakt redan tidigare har godkänts som ordningsvakt med stöd av 3 punkten.

Ett godkännande som ordningsvakt är i kraft högst fem år. Ett godkännande som ordningsvakt kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter förenas med villkor och begränsningar avseende tid, geografiskt område samt ordningsövervakningsuppgifter.

Den som har en tidigare utbildning som motsvarar grundutbildningen för ordningsvakter kan utan hinder av 1 mom. 3 punkten på nytt godkännas som ordningsvakt på ansökan som ska göras inom sex månader efter det att det tidigare godkännandet som ordningsvakt har upphört att gälla. Ett villkor för godkännandet är då att sökanden på godkänt sätt har fullgjort den föreskrivna repetitionsutbildningen för ordningsvakter.

En sökande godkänns som ordningsvakt av polismyndigheten. Ett godkännande som ordningsvakt innebär att ett tidigare gällande godkännande som ordningsvakt förfaller.

14 §. Ändring av villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt

Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt kan ändras med anledning av förändringar i ordningsvaktens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som ordningsvakt ändras av polismyndigheten.

15 §. Ansökan och beslut om godkännande som ordningsvakt

En ansökan om att bli godkänd som ordningsvakt ska lämnas in personligen.

När ett godkännande som ordningsvakt meddelas i enlighet med ansökan får sökanden inte något separat beslut eller någon besväransvisning.

16 §. Ordningsvaktskort och intyg över godkännande

Den som har godkänts som ordningsvakt i enlighet med 13 § 1 mom. får ett ordningsvaktskort av polismyndigheten. Ordningvakten ska bära med sig kortet i ordningsövervakningsuppgifter och på begäran visa upp det. Ett intyg som polisen vid behov ger över godkännandet som ordningsvakt fungerar som ordningsvaktskort innan det egentliga ordningsvaktskortet ges till ordningvakten.

Om en ordningsvakts personuppgifter har ändrats eller ordningvakten på godkänt sätt har fullgjort tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel eller sådan utbildning för bärande av gasspray som avses i 29 § 2 mom. lagen om privata säkerhetstjänster och dessa uppgifter inte har antecknats på ordningsvaktskortet eller om kortet har förkommit eller förstörts, ska ordningvakten utan dröjsmål ansöka om en dubblett av ordningsvaktskortet hos polismyndigheten.

Ett ordningsvaktskort ska omedelbart överlämnas till polisen, om godkännandet som ordningsvakt har återkallats eller om en ordningsvakt får ett nytt ordnings-

vaktkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade kortet.

Den som har godkänts som ordningsvakt i enlighet med 3 § 2 mom. ska få ett intyg över godkännandet som ordningsvakt. Ordningsvakten ska bära med sig intyget i ordningsövervakningsuppgifter och på begäran visa upp det.

17 §. Kännetecken för ordningsvakter och användningen av det

En ordningsvakt ska i ordningsövervakningsuppgifter använda ett tydligt kännetecken som utvisar ordningsvaktens ställning (*kännetecken för ordningsvakter*). Kännetecknet för ordningsvakter får endast användas av en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter. Det är förbjudet att använda märken, kännetecken eller dräkter som är förvillande lika kännetecknet för ordningsvakter.

18 §. Anordnandet av ordningsvaktsutbildning

Grundutbildning för ordningsvakter samt repetitionsutbildning för ordningsvakter kan anordnas av

- 1) polismyndigheten eller
- 2) annan av landskapsregeringen godkänd utbildningsanordnare.

Tilläggsutbildning för ordningsvakter i användningen av maktmedel kan anordnas av polismyndigheten samt den för vars räkning utbildaren har rätt att ge gassprayutbildning inom den utbildning i användningen av maktmedel som avses i 29 § 2 mom. lagen om privata säkerhetstjänster. Utbildningen ska åtminstone omfatta ämnen med anknytning till grunderna för användningen av maktmedel och till maktmedelsredskap samt praktiska övningar i användningen av maktmedel.

19 §. Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Som utbildare av ordningsvakter kan godkännas en person som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) är känd för tillförlitlighet och redbarhet och som till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften samt
- 3) på godkänt sätt har fullgjort en utbildning som uppfyller de krav som landskapsregeringen fastställt (*utbildning för utbildare av ordningsvakter*) och som åtminstone omfattar ämnen med anknytning till lagstiftningen om ordningsvaktsverksamhet, ordningsvakters rättigheter och skyldigheter, användningen av maktmedel samt tjänstgöring som utbildare.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter är i kraft högst fem år.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter förenas med villkor och begränsningar avseende tid, geografiskt område samt undervisningsämnen. Villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan ändras med anledning av förändringar i utbildarens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

Landskapsregeringen godkänner en person som utbildare av ordningsvakter och ändrar också de villkor och begränsningar som förenats med godkännandet.

Godkännandet som utbildare av ordningsvakter samt de ändringar som gjorts i fråga om villkoren och begränsningarna ska anmälas till polismyndigheten.

20 §. Tillsyn och erhållande av information

Landskapsregeringen svarar inom landskapet Åland för den allmänna tillsynen över och styrningen i fråga om ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt utbildare av ordningsvakter.

Polismyndigheten svarar inom landskapet för tillsynen över den verksamhet ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt utbildare av ordningsvakter utövar.

Utän hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, har landskapsregeringen och polismyndigheten för utövande av tillsyn rätt att av ordningsvakter, den som utser ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt godkända utbildare av ordningsvakter få behövlig information om utförandet av ordningsövervakningsuppgifter, anordnandet av ordningsövervakningsutbildning och andra liknande omständigheter.

21 §. Återkallande av godkännande som ordningsvakt

Polismyndigheten ska återkalla ett godkännande som ordningsvakt om ordningsvakten begär det.

Ett godkännande som ordningsvakt ska återkallas helt eller för viss tid, om ordningsvakten

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande som ordningsvakt i fråga om redbarhet, tillförlitlighet eller personliga egenskaper,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtliga har förfarit väsentligen felaktigt som ordningsvakt, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet som ordningsvakt.

Polismyndigheten kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela ordningsvakten en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

22 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som ordningsvakt

En polisman som hör till befälet kan tillfälligt återkalla ett godkännande som ordningsvakt, om polisen har fått kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Om ett godkännande som ordningsvakt har återkallats eller om det finns förutsättningar att tillfälligt återkalla ett godkännande, kan en polisman omhändertaga ordningsvaktskortet för att överlämna det till en polisman som hör till befälet. Den polisman som hör till befälet ska inom 14 dagar besluta om godkännandet ska återkallas tillfälligt. En polisman kan omhändertaga ett ordningsvaktskort även då godkännandet som ordningsvakt har återkallats. Trots vad som föreskrivs i 8 kap. 31 § i tvångsmedelslagen (FFS 806/2011) kan kroppsvisitation förrättas för omhändertagande av ett ordningsvaktskort. (2013/89)

Ett tillfälligt återkallande av godkännande som ord-

G 6 LL (2010:28) om ordningsvakter

ningsvakt ska genast anmälas till den polismyndighet som godkänt ordningsvakten. Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som ordningsvakt är i kraft högst tre månader. Polismyndigheten kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om ordningsvakten misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet som ordningsvakt återkallas.

23 §. Återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Landskapsregeringen återkallar godkännanden som utbildare av ordningsvakter. Ett godkännande ska återkallas om utbildaren begär det.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan återkallas helt eller för viss tid, om utbildaren av ordningsvakter

1) till följd av väsentliga förändringar i förhållandena inte längre uppfyller villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter i fråga om redbarhet, tillförlitlighet eller personliga egenskaper,

2) genom dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare av ordningsvakter, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som förenats med godkännandet som utbildare av ordningsvakter.

Landskapsregeringen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela utbildaren av ordningsvakter en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

Landskapsregeringen ska anmäla ett återkallande av godkännandet som utbildare av ordningsvakter eller tilldelande av varning till polismyndigheten.

24 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Landskapsregeringen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter, om polisen har fått kännedom om omständigheter vilka sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter är i kraft högst tre månader. Landskapsregeringen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren av ordningsvakter misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Landskapsregeringen ska anmäla ett tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter till polismyndigheten.

25 §. (2013/89) Polisundersökning

I ett ärende som gäller återkallande av ett godkännande som meddelats med stöd av denna lag kan vid behov verkställas sådan polisundersökning som avses i 6 kap. i polislagen för Åland.

26 §. Utåtanden

När en person ansöker om att bli antagen till utbildning för ordningsvakter eller utbildning för utbildare av ordningsvakter, har utbildningsanordnaren rätt att av polismyndigheten få ett uttåtande om sökandens lämplighet som ordningsvakt eller utbildare av ordningsvakter.

27 §. Straff

En ordningsvakt som uppsåtligen eller av oaktsamhet

- 1) försummar sin handlingsplikt enligt 2 § 2 mom., 5 eller 6 §§ eller 7 § 1 mom. eller underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt 8 § 6 mom.,

- 2) bryter mot bestämmelserna i 11 § om bärande av maktmedelsredskap och om hur maktmedelsredskap ska bäras eller mot bestämmelserna i 12 § om medförande av hund,

- 3) försummar sin skyldighet enligt 16 § att bära med sig ordningsvaktkort eller intyg, att visa upp dem eller att överlämna dem till polisen eller

- 4) underlåter att i ordningsövervakningsuppgifter använda i 17 § avsett kännetecken för ordningsvakter eller använder kännetecknet för ordningsvakter i strid med den nämnda paragrafen,

ska för *ordningsövervakningsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

För ordningsövervakningsförseelse döms också

- 1) den som i strid med 3 § 1 mom. till ordningsvakt utser en person som inte har ett giltigt godkännande som ordningsvakt,

- 2) en polisman som i strid med 3 § 4 mom. tjänstgör som ordningsvakt,

- 3) den som använder ett i 17 § avsett kännetecken för ordningsvakter eller ett kännetecken eller märke som är förvillande likt kännetecknet för ordningsvakter, trots att han eller hon inte har ett giltigt godkännande som ordningsvakt,

- 4) den som ordnar i 18 § 1 mom. 2 punkten avsedd utbildning för ordningsvakter eller fungerar som utbildare vid en dylik utbildning, trots att den som fungerar som utbildare inte har ett giltigt godkännande som utbildare av ordningsvakter.

Straff för motstånd mot ordningsvakt som avses i denna lag bestäms i 17 kap. 6 § i strafflagen.

28 §. Ändringssökande

Beslut som meddelats med stöd av denna lag får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

Ett beslut om återkallande av godkännande enligt 21, 23 eller 24 §§ verkställs oberoende av besvär, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställighet av beslutet.

29 §. Närmare bestämmelser

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) förfarandet vid ansökan om godkännande, ansökningarnas innehåll, vilka utredningar som behövs för avgörande av ärenden samt om innehållet i beslut och godkännande,

- 2) visitation enligt 9 § samt om förvaring och överlämnande av föremål och ämnen som fråntagits någon,

- 3) ordnande av utbildning för ordningsvakter och utbildning för utbildare av ordningsvakter samt om innehållet i utbildningen, genomförandet av den och tillgodoräknande av ämnen som ingår i den,

- 4) det kännetecken för ordningsvakter som avses i 17 § och om användningen av det samt

- 5) ordnande av lydnadskontroll för hundar som används i ordningsövervakningsuppgifter och om de krav

som ska uppfyllas vid kontrollen samt om registrering och identifikationsmärkning av hundarna.

Landskapsregeringen fastställer också formulär för blanketter som används vid förfaranden enligt denna lag och formulär för ordningsvaktkortet samt det utbildningsmaterial som ska användas vid utbildningen av ordningsvakter.

30 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Ett sådant beslut om godkännande som ordningsman som givits med stöd av 15 § i landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar gäller som sådant godkännande som ordningsvakt som avses i 13 § 1 mom. i denna lag på de villkor och med de begränsningar som anges i beslutet, dock högst i tre år efter den dag då denna lag trätt i kraft.

G 7 Landskapslag (2010:29) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster

1 §. *Lagens tillämpningsområde*

Inom ramen för landskapets behörighet ska för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet lagen om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002) tillämpas i landskapet Åland.

Lagen om privata säkerhetstjänster ska tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder ikraft. Ändras därefter författningen, ska den ändrade författningen gälla i landskapet från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

L om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002) ska tillämpas inom landskapets behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 januari 2017 genom L om privata säkerhetstjänster (FFS 1085/2015).

2 §. *Förvaltningsmyndighet*

De förvaltningsuppgifter som enligt den i 1 § 1 mom. angivna lagen ankommer på inrikesministeriet ska i landskapet handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. På motsvarande sätt ska de förvaltningsuppgifter som enligt nämnda lag ankommer på polismyndigheten i hemkommunen, i landskapet ankomma på Ålands polismyndighet.

3 §. *Hänvisningar*

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 3 § 1 mom. samt 46 § 1 mom. 3 punkten lagen om privata säkerhetstjänster avse landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen i 9 § 2 mom. och 44 § lagen om privata säkerhetstjänster avse landskapslagen (2010:28) om ordningsvakter.

Hänvisning i lagen om privata säkerhetstjänster till bestämmelser inom landskapets behörighet till annan rikslagstiftning vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftning ska i landskapet avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. *Landskapsförordning*

Om inte ärendet hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom

LL (2010:29) om ... lagen om privata säkerhetstjänster

G 7

landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

5 §. *Sökande av ändring*

Förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av denna lag får överklagas genom besvär till Ålands förvaltningsdomstol. Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, ska ett beslut trots besvär iakttas omedelbart.

6 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

G 8 Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biograf föreställningar i landskapet Åland

1 kap. *Allmänna bestämmelser*

1 §. Med biograf förstås i denna landskapslag lokal, som används för offentlig förevisning av biografbilder med begavande av lättantändlig film.

Är lokal, varom i 1 mom. förmåles, tilläventyrs inrättad jämväl för annat ändamål än där sägs, skola härför erforderliga utrymmen och anordningar, i den mån de ej användas för biografverksamheten, vara undantagna från stadgandena i denna landskapslag.

2 §. Vill någon uppföra eller inreda biograf i staden Mariehamn, göre därom skriftlig ansökan hos [magistraten], som enligt gällande byggnadsordning för staden äger pröva ansökan om byggnadslov, men å annan ort hos [landskapsnämnden].

Över ansökan om tillstånd till uppförande eller inredande av biograf skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen avgiva yttrande.

Biograf må ej tagas i bruk, förrän den myndighet, som givit byggnadslov, efter av densamma föranstaltad besiktning godkänt biografen. Vid besiktningen skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen vara företrädd. I fall, då [landskapsnämnden] givit byggnadslov, skall biografens ägare gälda kostnaden för besiktningen med belopp, som bestämmes av [landskapsnämnden].

2 kap. *Offentliga biograf föreställningar*

3 §. I biografteatrar må celluloidfilmer användas endast med polismyndighets tillstånd och under iakttagande av följande försiktighetsmått:

1. Apparaten böra vara försedd med effektiva anordningar till skydd mot filmens antändning samt till förebyggande av eldens spridning, och bör densamma befinna sig i ett därför uppfört rum.

2. Apparaturrummet jämte tilläventyrs förefintliga utgångar och omrullningsrum bör vara helt och hållet upp-

G 8 LL (1942:10) ang. biografier

fört av eldfast material och hava tillräckligt utrymme för ändamålet samt vara så inrett, att eldfaran är så ringa som möjligt, och bör apparatrummet vara fullständigt isolerat från byggnadens övriga delar. Projektionsöppningar och tithåll bör vara röktätt slutna medelst starka glas och vid eldsvåda kunna skyddas med automatiskt slutande skyddsluckor. I apparatrummet bör dessutom finnas ett eldfast med skyddsnät försett avloppsrör av eldfast material för avledande av bränngaserna samt tillräckliga ventilationsanordningar.

3. Utgången för maskinisten bör vara säkerställd.

4. Under föreställning må i apparatrummet ej finnas mera film än vad som erfordras för en föreställning, och böra filmerna uppbevaras i med självslutande lock försedda mot antändning effektivt skyddande fack, varje filmrulle för sig.

5. Under föreställning bör i apparatrummet en lämplig eldsläckningsapparat i brukbart skick förefinnas.

6. Annan belysning än elektriskt ljus må ej användas, och bör den elektriska installationen vara utförd med beaktande av de säkerhetssynpunkter, som av omständigheterna påkallas. Belysningen i korridorer och trappor ävensom byggnadens reservbelysningssystem må ej stå i samband med den elektriska installationen i apparatrummet.

7. Under föreställning må åskådarrummet icke hållas alldeles mörkt.

8. Tobaksrökning och all slags begagnande av öppen låga, liksom och obehöriga personers vistelse i apparat- och omrullningsrummen äro förbjudna.

9. Såsom maskinist må endast av polismyndighet godkänd person, som avlagt stadgad examen, fungera.

4 §. Vad i 3 § är sagt om biografteatrar, äge jämväl tillämpning med avseende å annan offentlig biograf föreställning, en eller flera, som mot avgift eller avgiftsfritt, antingen i och för sig eller i samband med annat program gives å utställning, vid sammankomst, nöjestillfälle eller annorstädes, dock att apparatrum må vara av trä, där det är starkt byggt och invändigt effektivt skyddat mot antändning.

Given föreställning utomhus, är uppförande av apparatrum icke av nöden, men böra apparaten och de vid föreställningen använda filmerna vara så placerade, att vid inträffande eldsvåda utgången för allmänheten icke avstänges eller omgivningens råkar i fara.

3 kap. Övervakning och meddelande av tillstånd

5 §. Den lokala övervakningen av denna landskapslags efterlevnad ankommer å polis- och brandmyndigheterna på orten.

6 §. Vid handläggning av fråga om tillstånd, bör polismyndighet i frågor, som röra brandskydd, inhämta brandchefens i kommunen utlåtande. Äro polismyndigheterna och brandchefen av olika mening, bör saken underställas [landskapsnämndens] avgörande.

Polismyndighets tillstånd må meddelas för en eller flera föreställningar eller för viss tid, men kan det av polismyndigheten återkallas, där densamma finner skäl därtill.

7 §. Polismyndighets tillstånd till föranstaltande av offentlig biograf föreställning skall sökas hos polismyndigheten skriftligt senast tre dagar före föreställning-

en. Dock kan polismyndighet godkänna också senare ingiven ansökan. I ansökingen bör uppgivas platsen och tiden för föreställningen samt vem som kommer att tjänstgöra som maskinist, varjämte det tillståndsbevis bör bifogas, som polismyndighet meddelat maskinisten antingen i original eller styrkt avskrift.

8 §. Polismyndigheten bör jämte brandmyndigheten verkställa syn på föreställningsplatsen, för så vitt icke på ärendets avgörande inverkan omständigheter på förhand äro kända.

9 §. Polis- och brandmyndigheterna böra var för sig verkställa inspektion vid offentliga biograf föreställningar utan att därom på förhand göra anmälan. Biografteatrarna böra under säsongen inspekteras minst varje månad.

10 §. Över de inspektion underkastade inrättningarna och platserna böra inspektionsmyndigheterna föra förteckning angående föreställningar och verkställda inspektioner. I förteckningen göres anteckning om iakttagna försummelser eller bristfälligheter samt av dem föranledda åtgärder.

Polismyndigheten bör ofördröjligen underrätta vederbörande brandchef om meddelade tillstånd till föreställningar.

4 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. I polismyndighets beslut kan ändring sökas hos [länsstyrelsen i landskapet Åland] inom trettio dagar från delfäendet, men bör beslutet lända till efterrättelse, tills [länsstyrelsen] annorlunda förordnar.

Den som ej nöjes åt [länsstyrelsens] utslag i av polismyndighet avgjort ärende, äge däri söka ändring medelst besvär, som inom trettio dagar från delfäendet böra ingivas till högsta förvaltningsdomstolen, men bör [länsstyrelsens] utslag lända till efterrättelse, tills ärendet i högsta förvaltningsdomstolen avgjorts.

12 §. Var, som bryter mot stadgandena i denna landskapslag, straffes, såfram ej strängare straff för gärningen annorstädes är stadgat, med högst hundra dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse ej utöver tre månader.

Till samma straff vare den förfallen, som i sin syssla går oaktsamt eller vårdslöst tillväga, så ock företagare, innehavare av lokal eller annan person, som medvetet tillstodjer överträdelse av stadgandena eller bestämmelserna eller annat oaktsamt eller vårdslöst förfarande eller som annorledes åsidosätter honom åliggande övervakningsskyldighet.

Oavsett åtals väckande vare polismyndighet berättigad att i alla de avseenden, som genom denna landskapslag reglementeras, utfärda förbud för eller, i mån av behov, förhindra verksamhet, som kan åstadkomma fara, eller att på vederbörandes bekostnad låta till platsen beordra brandmanskap eller vidtaga andra nödiga säkerhetsåtgärder.

13 §. Med polismyndighet avses i denna landskapslag [polisinsättningen i Mariehamn och länsman på landet].

14 §. Vid biograf skall finnas anställd en vaktmästare, som fyllt 21 år och gjort sig känd för pålitlighet och ordentlighet.

Det åligger biografens innehavare att hos [polismyndigheten i orten] anmäla, vem som är vaktmästare därstädes.

Finner polismyndigheten vaktmästaren icke vara lämplig för uppdraget, åligger det biografens innehavare att efter anmodan av polismyndigheten utse annan person.

15 §. Beträffande utfärdandet av närmare bestämmelser angående säkerhetsåtgärder vid offentliga biograf-föreställningar samt biografmaskinist och dennes kompetens och dess prövning ävensom om filmteknisk nämnd vare gällande, vad därom är stadgat i riket eller framdeles varder bestämt.

G 9 Landskapslag (1966:10) om lotterier

1 §. Lotteri får anordnas med tillstånd av [landskapsstyrelsen] på sätt som i denna lag stadgas. Detsamma gäller försäljning och saluförande av lotteri i ett lotteri som hålls utanför landskapet samt främjande av ett sådant lotteri på annat sätt. (1993/52)

I denna lag avses med

1) *lotterier* sådan verksamhet, där deltagandet sker mot vederlag och deltagarna har möjlighet att få en vinst med penningvärde som helt eller delvis beror på slumpen; som vederlag betraktas inte deltagarens postavgifter, lokal- eller fjärrsamtalsavgifter eller motsvarande kostnader för anmälan om deltagande i lotteriet vilka inte kommer lotterianordnaren till godo.

2) *lott* en kupong eller ett verifikat i motsvarande elektronisk form eller i någon annan därmed jämförbar form, som utvisar en rätt att delta i ett lotteri

3) *penningsspelsverksamhet* anordnande av sådana lotterier där spelaren kan vinna pengar; med penningsspel avses nämnda lotterier,

4) *varulotterier* lotterier där deltagaren genom lottning eller på något annat därmed jämförbart sätt som beror på slumpen kan vinna varor eller present- eller köpkort som kan bytas ut mot varor eller tjänster,

5) *nöjespark* ett avgränsat område med nöjesattraktioner där nöjesverksamheten på området är permanent och där största delen av inkomsterna består av att karuseller, olika bilbanor samt berg- och dalbanor eller motsvarande nöjesparksanordningar ställs till allmänhetens förfogande mot en avgift,

6) *tivoli* ambulering nöjesverksamhet med motsvarande nöjesattraktioner som i nöjesparker samt

7) *cirkus* nöjesverksamhet med tonvikt på förevisning av akrobater, jonglörer, luftartister, clowner och dresserade djur. (2016/11)

Vad i denna lag stadgas om lotteri gäller varulotteri, penninglotteri och vadhållning samt sådan verksamhet där den som mot betalning deltar utlovas genom utlottning eller annan av slumpen beroende förrättning utfallande vinst. Lagen gäller även kasinoverksamhet samt hållande av spel- och penningautomater samt andra spelanordningar eller spel mot betalning till allmänhetens begagnande så att som vinst kan utfalla pengar eller sådana spelmarker som kan växlas till pengar eller varor. (1993/52)

Stadgandena om lotteri i denna lag äga tillämpning också i fråga om rätt att delta i lotteri och vadhåll-

ning, även om särskilda lottsedlar ej användas, samt beträffande spelmarker.

Angående emittering av premieobligationer gäller, vad om obligationslån är stadgat.

Angående föranstaltande av lotteri ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagens stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat. (1973/21)

Stadgandena i denna lag tillämpas icke på varulotteri, som i 2 § 1 mom. avsedd sammanslutning anordnar för sina medlemmar i samband med möte för sammanslutningens medlemmar under förutsättning att icke andra personer få tillträde till lokal där spelet försiggår. (1973/21)

Ålands Penningautomatförening hade i landskapet Åland anordnat vadhållning och penninglotteri på Internet så att även spelare bosatta i riket kunde delta i dessa penningspel. På de grunder som anförts i Högsta domstolens dom ansågs att lotterierna hade anordnats också i riket. Verkställande direktören, marknadschefen och styrelseordföranden för föreningen ansågs ha gjort sig skyldiga till lotteribrott. **HD 2005:27.**

1a §. (2016/11) Tillstånd att ställa ut varuvinstautomater till allmänhetens förfogande beviljas och återkallas av landskapsregeringen.

Tillstånd söks skriftligen och beviljas för tre år i sänder.

Tillstånd kan endast beviljas en i 2 § 1 mom. och 3 § avsedd sammanslutning under de i 2 § 1 mom. och 3 § angivna förutsättningarna och med beaktande av det övergripande syftet med denna lag. Dock kan tillstånd beviljas sådana i 5k § avsedda juridiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i den paragrafen.

Det ekonomiska värdet på vinsten från varuvinstautomater, som ska vara en specificerad vara, ska vara ringa.

Vinsten från varuvinstautomater får inte vara en alkohol- eller tobaksprodukt eller ett värdebevis, spelplott eller liknande som kan bytas ut mot pengar, varor, tjänster eller någon annan förmån med penningvärde.

De får inte placeras i lokaler eller på platser där användningen av dem kan äventyra säkerheten eller störa ordningen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning bestämma om det ekonomiska värdet av vinsten från varuvinstautomater.

Se LF (2016:12) om lotterier.

2 §. Varulotteri må föranstaltas i syfte att hopbringa medel för välgörenhet eller annat ideellt ändamål endast av i landet registrerad förening eller självständig stiftelse eller annat sådant samfund som verkar för sådana ändamål. (1973/21)

I 1 mom. avsedd förening, stiftelse och samfund må även utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] anordna dylikt lotteri, där lotternas sammanräknade försäljningspris är ringa, om lottförsäljningen, utlottningen och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillfälle. Anordnande av dylikt lotteri är likväl icke tillåtet vid tillställning, som föranstaltas i handelsrörelse eller affärsbyrå under dess egentliga öppethållningstid.

En i 1 mom. avsedd sammanslutning får under förutsättning att de i det momentet angivna kraven är uppfyllda utan tillstånd anordna varulotterier där lotternas sammanlagda försäljningspris är ringa och utdelningen sker vid samma tillställning. (2016/11)

G 9 LL (1966:10) om lotterier

En skolklass eller en motsvarande studiegrupp får för att främja studierna eller hobbyverksamhet som stöder studierna utan tillstånd enligt denna lag anordna ett varulotteri, där lotternas sammanlagda försäljningspris är ringa om en myndig person ansvarar för de uppgifter som hänförs till anordnandet av lotteriet. (2016/11)

De anställda på en arbetsplats eller en etablerad hobbygrupp får internt utan tillstånd enligt denna lag, i syfte att främja sin rekreations- eller hobbyverksamhet eller allmännyttig verksamhet anordna varulotterier, dock endast under förutsättning att lotternas sammanlagda försäljningspris är ringa och där försäljningen av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning. (2016/11)

Innehavaren av ett varulotteritillstånd får inte själv genom att köpa lotter delta i det varulotteri denna ordnat. (2016/11)

Bestämmelserna i denna paragraf omfattar inte varulotterier som innebär att till allmänhetens förfogande ställa ut varuvinstautomater. I sådana fall gäller vad som föreskrivs i 1a §. (2016/11)

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning närmare bestämma om villkor för undantag rörande försäljningspriset i bestämmelserna i 3-5 mom. (2016/11)

Se LF (2016:12) om lotterier.

3 §. Tillstånd att hålla penningautomater och andra i 1 § 3 mom. avsedda spelanordningar mot betalning, att bedriva kasinoverksamhet samt att ordna vadhållning får beviljas offentligrättslig förening som bildats genom landskapsförordning för att bedriva sådan verksamhet. De medel som inflyter genom föreningens verksamhet skall upptas i landskapets budget och användas för att främja och stöda allmännyttigt och annat allmänt ändamål samt för att främja projekt som kan antas gynna föreningens verksamhet och ändamål. (1993/52)

2 mom. upphävt (1993/52).

Se LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

3a §. (2016/11) Lotterier i form av penningspel ska anordnas så att rättsskyddet för dem som deltar i penningspelsverksamhet garanteras samt att oegentligheter och brott förhindras.

Penningspel ska även anordnas så att sociala problem och hälsoproblem som spelandet orsakar minimeras.

4 §. (1986/15) Lotteritillstånd får förenas med villkor samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Om tillståndshavare inte iakttar i 1 mom. avsedda villkor eller bestämmelser, kan tillståndet återkallas.

4a §. (2016/11) Den som anordnar lotterier i form av penningspel eller som förmedlar deltagaranmälningar och deltagaravgifter i anslutning till penningspel eller den som ställer ut penningautomater till allmänhetens förfogande får inte låta personer som inte fyllt 18 år spela penningspel.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förfarings sättet vid kontrollen av en spelares ålder.

4b §. (2016/11) Den som anordnar kasinospelsverksamhet ansvarar för att personer som inte har fyllt 18 år inte

ges tillträde till de lokaler där kasinospelsverksamheten anordnas och för att sådana personer avlägsnas från lokalerna ifråga.

Den som anordnar kasinospelsverksamhet har även rätt att förbjuda en person tillträde till i 1 mom. avsedda lokaler eller begränsa hennes eller hans spelande i lokalerna om

1) hon eller han på sannolika grunder misstänks för falskspel,

2) hennes eller hans uppträdande stör eller på sannolika grunder kan misstänkas störa ordningen i lokalerna,

3) spelandet har vållat eller uppenbarligen kommer att vålla henne eller honom sociala men till följd av försämrad ekonomi eller försämrad hälsa eller

4) hon eller han har begärt att den som anordnar kasinospelsverksamhet ska förvägra henne eller honom tillträde till lokalerna eller begränsa hennes eller hans spelande där.

Ett i 2 mom. avsett förbud eller en begränsning gäller minst 3 månader och högst ett år.

Den som ställer ut kasinospel och penningautomater till allmänhetens förfogande, utan att det sker inom ramen för i 1 mom. angiven kasinospelsverksamhet, är skyldig att i möjligaste mån se till att i 1 mom. avsedda personer inte deltar som spelare i kasinospelen eller spelar på penningautomaterna. Om det föreligger omständigheter motsvarande de i 2 mom. 1-4 punkterna angivna omständigheterna, när fråga är om här avsett spelande, har den som ställer ut kasinospel och penningautomater på här avsett sätt rätt att förhindra fortsatt deltagande i kasinospelen och spelande på penningautomaterna.

4c §. (2016/11) Den som ställer ut spelautomater och kasinospel till allmänhetens förfogande ska se till att

1) penningautomater och kasinospel placeras på ett för den enskilde säkert sätt så att risken för fysiska skador eller olägenheter för dem som inte spelar minimeras; de ska även placeras så att risken för fysiska skador och olägenheter för den enskilde spelaren minimeras,

2) penningautomater och kasinospel förses med erforderliga kontakt- och produktuppgifter,

3) åldersgränsen för spelande på penningautomaterna och deltagande i kasinospelen tydligt anges,

4) penningautomaternas och kasinospelens tekniska konstruktion rörande penningrörelsen uppfyller krav som gör det möjligt för den enskilde att spela på ett säkert sätt,

5) penningautomaterna och kasinospelen undergår regelbundna kontroll- och besiktningsförfaranden samt vid behov repareras eller tas ur bruk samt att

6) det finns dokumentation över användningen av penningautomaterna och kasinospelen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om hur de i 1 mom. 1-6 punkterna angivna kraven ska uppfyllas.

4d §. (2016/11) Den som anordnar lotterier i form av penningspel i enlighet med 3 § och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser i landskapsförordning ska anta ett kvalitetsledningsdokument. Ur kvalitetsledningsdokumentet ska det framgå efter vilka internationella certifieringsbara kvalitetsledningssystem pen-

ningspelsverksamheten anordnas på Åland samt hur det övergripandet syftet med denna lag uppnås.

Dokumentet ska innehålla närmare specifikationer och redogörelser rörande sådant av betydelse för en säker penningsspelsverksamhet såsom ansvarsfullt spel, test av slumpgeneratorer, kundservice, personuppgiftshandling, antipenningtvättsåtgärder, marknadsföring, hantering av kundmedel, arbetsmiljön ur ett säkerhetsperspektiv samt vilka åtgärder som fortlöpande vidtas som ett led i uppföljningen och förbättringen av verksamheten.

De vägledande principerna i enlighet med vilka kvalitetsledningsdokumentet ska vara uppbyggt ska utgå ifrån målsättningen att

- 1) sårbara kunder ska skyddas,
- 2) förhindra att minderåriga ägnar sig åt penningsspel,
- 3) bedrägerier och annan kriminell verksamhet i anslutning till penningsspel ska motverkas,
- 4) kundernas integritet ska skyddas,
- 5) vinstutbetalningar ska vara korrekta och ske utan onödigt dröjsmål,
- 6) falskspel ska förhindras,
- 7) marknadsföringen ska bedrivas ansvarsfullt,
- 8) det erbjuds spel och i anslutning därtill tillförlitlig service som så långt det är möjligt tillgodoser kundernas behov samt att
- 9) driften och underhållet av spelen sker under säkra och, med hänsyn till de krav som följer av lagstiftningen, även i övrigt godtagbara former.

Utgående ifrån de i 3 mom. angivna målsättningarna kan landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser som anger vilka krav som ska vara uppfyllda då penningsspelstjänster erbjuds, till den del kraven gäller centrala definitioner, informationskrav, förhindrande av att minderåriga spelar penningsspel, spelarregistrering och spelkonton, spelaktivitet och stöd, kommersiella meddelanden, sponsring samt utbildning och medvetenhet.

5 §. Användningen av genom i denna lag avsedd verksamhet erhållna medel och ur dem beviljade understöd skall övervakas av [landskapsstyrelsen].

Finns [landskapsstyrelsen] att i 1 mom. avsedda medel använts för sådant ändamål, för vilket de enligt denna lag eller med stöd av densamma utfärdade föreskrifter icke få användas, äger [landskapsstyrelsen] rätt att anmäla saken för åtal och därvid föra sakägarens talan.

5a §. (2016/11) Lotteriinspektionen ansvarar för tillsynen av lotterier. Bestämmelser om Lotteriinspektionen finns i landskapslagen (2016:10) om Lotteriinspektionen.

För att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och för att förhindra oegentligheter har Lotteriinspektionen vid tillsynen över anordnandet av lotterier i form av penningsspel rätt att, efter att den gjort en särskild skriftlig förhandsanmälan om det till spellokals personalansvariga vilka i sin tur ansvarar för att övriga anställda och spelkunderna genom skriftliga och tydliga anslag får information om att elektroniska övervakningssystem används, använda sig av elektroniska övervakningssystem. Lotteriinspektionen kan även ge

den som inom ramen för kasinospelsverksamhet ställer ut penningautomater och kasinospel till allmänhetens förfogande rätt att vid behov använda sig av elektroniska övervakningssystem, efter att denne gjort en särskild skriftlig förhandsanmälan om det till spellokals personalansvariga vilka i sin tur ansvarar för att övriga anställda och spelkunderna genom skriftliga och tydliga anslag får information om att elektroniska övervakningssystem används.

Övervakning får ske vid ingången till spellokalen, i spellokals kundutrymmen samt i spellokals arbetsutrymmen. Övervakning får inte ske i spellokalpersonalens rekreationsutrymmen eller sociala utrymmen.

För utförande av den tillsynsskyldighet som åvilar Lotteriinspektionen enligt denna lag har Lotteriinspektionen rätt att göra inspektioner i lokaler och andra platser där lotterier anordnas.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om de tekniska kraven på övervakningssystemen, på vilket sätt övervakningssystemen får användas samt i vilka lokaler och utrymmen de får placeras.

5b §. (2016/11) Lotteriinspektionen ansvarar för att det görs en årlig kontroll av att den penningsspelsverksamhet som anordnas enligt 3 § och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser i landskapsförordning, även anordnas i enlighet med de riktlinjer som anges i det kvalitetsledningsdokument som avses i 4d § och i enlighet med vad som i övrigt följer av denna lag och annan lagstiftning.

Lotteriinspektionen ska se till att det upprättas skriftlig dokumentation över resultatet av kontrollerna. Dokumentationen ska innehålla en redogörelse där det ska framgå

- 1) vilka kontroller som gjorts och hur de utvärderats,
- 2) vilka eventuella brister som finns i penningsspelsverksamheten samt
- 3) hur bristerna i fråga ska åtgärdas för att penningsspelsverksamheten bättre ska kunna anordnas i överensstämmelse med vad som följer av denna lag och annan lagstiftning.

5c §. (2016/11) Lotteriinspektionen kan

- 1) göra de i 5b § avsedda kontrollerna och utvärderingarna själv eller
- 2) anlita ett särskilt certifieringsorgan med uppdrag för att göra kontrollerna och utvärderingarna eller
- 3) träffa en skriftlig överenskommelse med den som anordnar penningsspelsverksamhet enligt 3 § och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser i landskapsförordning, där anordnaren ges möjlighet att välja vilket certifieringsorgan som denne ska anlita för att göra kontrollerna och utvärderingarna; i detta fall ska dock anordnarens val av certifieringsorgan godkännas av Lotteriinspektionen innan det träder i funktion.

5d §. (2016/11) Endast av nationell myndighet inom Europeiska unionen akkrediterat certifieringsorgan får anlitas för att göra de i 5b § avsedda kontrollerna och utvärderingarna. Om sådant organ inte kan anlitas för kontroll och utvärdering får även icke-akkrediterat certifieringsorgan anlitas. I detta fall ska organet på ett tillförlitligt sätt skriftligen styrka att dess verksamhet

G 9 LL (1966:10) om lotterier

bedrivs så att det, vid en samlad bedömning av Lotteriinspektionen, med fog kan konstateras att organet avser att göra kontrollerna och utvärderingarna i överensstämmelse med kraven enligt denna lag.

Om ett certifieringsorgan anlitas för kontrollerna och utvärderingarna ska det fullgöra sitt uppdrag på förordnande av Lotteriinspektionen. Förordnande ges för högst fem år åt gången. I det i 5c § 3 punkten avsedda fallet förordnas certifieringsorganet att fullgöra sitt uppdrag i anslutning till att godkännandet ges.

Lotteriinspektionen kan återkalla sitt förordnande om

- 1) certifieringsorganet begär det,
- 2) certifieringsorganet utan godtagbar orsak underlåter att fullgöra sitt uppdrag eller
- 3) det i certifieringsorganets verksamhet förekommer oegentligheter som äventyrar tillförlitligheten av kontrollerna och utvärderingarna.

5e §. (2016/11) Om ett certifieringsorgan anlitas ska organet, efter att kontrollerna och utvärderingarna gjorts, till Lotteriinspektionen och till den i 5b § 1 mom. avsedda anordnaren av penningsspelverksamhet avge en skriftlig rapport, om vilken det vid sidan av övriga avtalsvillkor ska avtalas mellan organet och den som anlitar det. Rapporten ska uppfylla de krav som i 5b § 2 mom. ställs på Lotteriinspektionens dokumentation rörande de årliga kontrollerna och utvärderingarna.

I rapporten ska hänvisas till de kvalitetsledningssystem som tillämpats för den penningsspelverksamhet som är ifråga. I rapporten ska dessutom anges hur de krav som avses i 1 mom. uppfyllts.

Lotteriinspektionen ska, efter att den gjort de i 5c § avsedda kontrollerna och utvärderingarna, eller om ett certifieringsorgan anlitas, efter att organet gjort de i 5c § avsedda kontrollerna och utvärderingarna samt överlämnat sin rapport, inom tre månader och i samråd med den i 5b § 1 mom. avsedda anordnaren av penningsspelverksamheten göra en helhetsbedömning av vilka eventuella förbättringsåtgärder avseende penningsspelverksamheten som ska vidtas för att syftet med denna lag ska uppnås.

Den som anordnar penningsspelverksamheten enligt 3 § och med stöd av lotterilagen utfärdade bestämmelser i landskapsförordning och Lotteriinspektionen är skyldiga att försöka uppnå enighet kring vilka förbättringsåtgärder avseende penningsspelverksamheten som ska vidtas. Uppnås inte enighet och Lotteriinspektionen finner att brister föreligger i penningsspelverksamheten, kan Lotteriinspektionen fatta beslut om att anordnaren ifråga, inom en viss av Lotteriinspektionen angiven tid, ska vidta erforderliga åtgärder för att säkerställa att penningsspelverksamheten uppfyller de krav som följer av denna lag. Tidsfristen får inte understiga tre månader eller överstiga ett år.

5f §. (2016/11) Den som anordnar lotterier i form av penningsspel enligt 3 § och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser i landskapsförordning ska årligen till Lotteriinspektionen och landskapsregeringen överlämna

- 1) sin verksamhetsplan eller motsvarande,
- 2) sin verksamhetsberättelse i vilken det ska finnas en redogörelse för hur spelverksamheten har utvecklats och om de åtgärder som har vidtagits för att minska de

sociala problem och de hälsoproblem som penningsspelet orsakar samt

3) det i 4d § angivna kvalitetsledningsdokumentet, till vilket det ska fogas en övergripande skriftlig redogörelse för dokumentets innehåll.

Om Lotteriinspektionen bedömer att den i 1 mom. avsedda dokumentationen behöver kompletteras är anordnaren ifråga skyldig att komplettera dokumentationen i enlighet med Lotteriinspektionens anvisningar.

Den i 1 och 2 mom. samt 5e § 1 mom. avsedda dokumentationen kan användas av Lotteriinspektionen och landskapsregeringen för statistikföring, uppföljning och utvärdering av penningsspelverksamheten samt främjande av utvecklingsarbete vars syfte är att motverka de sociala problem och de hälsoproblem som kan orsakas av penningsspelverksamheten.

5g §. (2016/11) Endast av nationell myndighet inom Europeiska unionen ackrediterat certifieringsorgan får anlitas för att göra de i 5b § avsedda kontrollerna och utvärderingarna. Om sådant organ inte kan anlitas för kontroll och utvärdering får även icke-ackrediterat certifieringsorgan anlitas. I detta fall ska organet på ett tillförlitligt sätt skriftligen styrka att dess verksamhet bedrivs så att det, vid en samlad bedömning av Lotteriinspektionen, med fog kan konstateras att organet avser att göra kontrollerna och utvärderingarna i överensstämmelse med kraven enligt denna lag.

I 4 kap. i polislagen (2013:87) för Åland finns bestämmelser om teknisk övervakning och om polisens rätt att få information.

5h §. (2016/11) Vid förvaltningsförfarande i enlighet med bestämmelserna i denna lag ska i tillämpliga delar även bestämmelserna i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, 36 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland, landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen samt arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland iakttas.

5i §. (2016/11) Den som anordnar lotterier i form av penningsspel i enlighet med 3 § och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser i landskapsförordning ska betala landskapet för kostnaderna för tillsynen i enlighet med vad som följer av bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

5j §. (2016/11) Det är förbjudet att

1) anordna lotterier på andra sätt än de som är tillåtna enligt denna lag,

2) sälja eller förmedla lotter för

a) lotterier som anordnats utan sådant tillstånd som förutsätts i denna lag och

b) lotterier i form av penningsspel som anordnas av någon annan anordnare än den som avses i 3 § eller som annars beviljats tillstånd att anordna penningsspel enligt denna lag och att marknadsföra sådana lotterier,

3) utan tillstånd av den anordnare som avses i 3 § eller som annars beviljats tillstånd att anordna lotterier i form av penningsspel enligt denna lag sälja eller förmedla lotter, ta emot spelinsatser eller förmedla vinster som hänför sig till penningsspelen samt

4) upplåta lokaler för varuvinstautomater, penningautomater och kasinospel samt sådana i 5k § avsedda spelautomater och spelanordningar som ställts ut till allmänhetens förfogande i strid med bestämmelserna i denna lag.

5k §. (2016/11) Utöver sådana tillstånd, som beviljas med stöd av bestämmelserna i 1 och 1a §§ samt 2-4 §§, kan landskapsregeringen även bevilja tillstånd till lotteriverksamhet om sökanden är

1) en fysisk eller juridisk person som har rätt att utöva näring enligt bestämmelserna i landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring och denne ansöker om, att mot avgift, till allmänhetens förfogande, ställa ut a) lyckohjul vilka snurras för hand eller

b) före den 1 juni 1970 anskaffade spelautomater som i vinst kan ge spelaren varor eller andra förmåner med penningvärde eller spelpolletter som kan bytas ut mot sådana eller

2) en verksamhetsansvarig för en nöjespark, ett tivoli eller en cirkus som ansöker om tillstånd, att mot avgift, till allmänhetens förfogande, ställa ut

a) i 1 punkten avsedda spelanordningar eller spelautomater eller

b) varuvinstautomater som kan ge spelaren vinst i form av varor.

Tillstånd beviljas för högst tre år. Värdet av en vinst från en i denna paragraf avsedd spelautomat får inte överstiga ett av landskapsregeringen i landskapsförordning fastställt belopp.

För sådana i 1 mom. avsedda spelautomater och spelanordningar gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 4c §, 5a § 1 mom., 5g § 1 mom., 5j § 4 punkten samt 7 och 7a §§.

Se LF (2016:12) om lotterier.

5l §. (2016/11) Lotteriinspektionen kan förbjuda ett penningospel om det anordnats

1) av någon annan anordnare än den som avses i 3 § eller som annars beviljats tillstånd att anordna penningospel enligt denna lag,

2) i strid mot de förbud som avses i 5j § 1-4 punkterna eller

3) i övrigt i strid mot denna lag eller med stöd därav utfärdad landskapsförordning.

Lotteriinspektionen kan även förbjuda marknadsföringen av i 1 mom. avsedda penningospel.

Förbudet kan riktas mot den som

1) anordnar penningspelet,

2) förmedlar deltagaranmälningar och deltagaravgifter i anslutning till penningspelet,

3) upplåter lokaler avsedda att inrymma penningospel eller

4) marknadsför penningspelet.

Förbudet gäller högst ett år. Lotteriinspektionen kan förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om förfarandet vid anordnandet av penningspelet inte har rättats till.

5m §. (2016/11) Om den som anordnar penningospel enligt denna lag inte inom den i 5e § 4 mom. avsedda tidsfristen iakttagit vad som följer av det i samma lagrum avsedda beslutet får Lotteriinspektionen fatta ett nytt

beslut om att erforderliga förbättringsåtgärder inom angiven tid ska vidtas. Lotteriinspektionen får förena beslutet med vite. I dessa fall gäller samma tidsfrister som i 5e § 4 mom.

Lotteriinspektionen får förena ett i 5f § 2 mom. avsett beslut om att den som anordnar penningospel ska komplettera de i samma paragraf avsedda uppgifterna med vite.

Lotteriinspektionen får förena ett i 5l § avsett beslut om förbud mot anordnande av penningospel med vite.

Det i 1 och 2 mom. avsedda vitet döms ut av Lotteriinspektionen.

Bestämmelser om vitesförfarandet finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

6 §. Upphävd (1993/52).

7 §. (2016/11) Den som

1) anordnar eller deltar i ett varulotteri i strid med 2 §,

2) bryter mot vad som i 4a § bestäms om åldersgränsen för penningospel,

3) inte iakttar skyldigheten att förbjuda tillträde till lokaler där kasinospelsverksamhet anordnas i enlighet med vad som bestäms i 4b § 1 mom.,

4) bryter mot vad som bestäms i 1a §, 4c § 1 mom. och med stöd därav utfärdade bestämmelser samt 5k § 3 mom. ska för *lotteriförseelse* dömas till böter.

Den som

1) anordnar penningospel i strid med denna lag,

2) säljer eller förmedlar lotter för penningospel som anordnats av en annan anordnare av lotterier i form av penningospel än den anordnare som avses i 3 § eller en anordnare som annars beviljats tillstånd att anordna penningospel enligt denna lag eller marknadsför sådana penningospel, i strid med förbudet i 5j § 1 mom. 2 punkten,

3) utan tillstånd av den anordnare som avses i 3 § eller en anordnare som annars beviljats tillstånd att anordna lotterier i form av penningospel säljer eller förmedlar lotter, tar emot spelinsatser eller förmedlar vinster som hänför sig till penningsspelen, i strid med förbudet i 5j § 3 punkten, eller

4) upplåter en lokal för penningautomater eller kasinospel som tillhandahålls av en annan anordnare av lotterier i form av penningospel än den anordnare som avses i 3 § eller som annars beviljats tillstånd att anordna penningospel enligt denna lag, i strid med förbudet i 5j § 4 punkten,

ska för *penningspelsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som

1) anordnar ett annat lotteri än ett sådant som avses i 2 mom. 1 punkten utan tillstånd som avses i denna lag,

2) på ett annat sätt än vad som avses i 2 mom. bryter mot ett i 5j § avsett förbud,

3) använder avkastningen av ett lotteri på ett sätt som väsentligt strider mot vad som följer av bestämmelser i lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser, tillståndet att anordna lotteriet eller tillståndet att ändra det ändamål för vilket avkastningen kan användas,

4) anordnar ett sådant lotteri som avses i 2 § 3 mom. utan att uppfylla de villkor som ställs på den som anordnar ett lotteri,

G 10 LF (2016:12) om lotterier

5) väsentligt eller upprepat bryter mot villkoren eller bestämmelserna i tillståndet att anordna ett lotteri,

6) väsentligt eller upprepat anordnar lotterier i form av penningspel i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag, eller

7) marknadsför lotterier i form av penningspel i strid med bestämmelserna i denna lag,

ska för *lotteribrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

7a §. (2016/11) Ändring i ett beslut som Lotteriinspektionen fattat med stöd av denna lag får sökas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Ett i enlighet med denna lag och av Lotteriinspektionen fattat beslut om förbud mot anordnande av i samma lag angivna penningspel ska verkställas omedelbart även om det överklagats, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

8 §. (1993/52) Närmare bestämmelser om den i 3 § nämnda föreningens organisation och verksamhet samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag till övriga delar utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

Ikraftträdandebestämmelse (2016/11):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

De tillstånd som landskapsregeringen i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier beviljat innan denna lag träder i kraft är giltiga ända till dess att giltighetstiden för dem utgår eller tills landskapsregeringen återkallar dem.

G 10 Landskapsförordning (2016:12) om lotterier

1 §. Det ekonomiska värdet av vinsten från sådana i 1a § i landskapslagen (1966:10) om lotterierlandskapslagen (*lotterilagen*) avsedda varuvinstautomater får högst uppgå till ett belopp om 2 000 €.

2 §. En i 2 § 1 mom. i lotterilagen avsedd sammanslutning får under förutsättning att de i det momentet angivna kraven är uppfyllda utan tillstånd anordna varulotterier där lotternas sammanlagda försäljningspris uppgår till ett belopp om högst 2 000 € och utdelningen sker vid samma tillställning.

En skolklass eller en motsvarande studiegrupp får för att främja studierna eller hobbyverksamhet som stöder studierna utan tillstånd enligt lotterilagen anordna ett varulotteri, där lotternas sammanlagda försäljningspris uppgår till ett belopp om högst 2 000 € om en myndig person ansvarar för de uppgifter som hänför sig till anordnandet av lotteriet.

De anställda på en arbetsplats eller en etablerad hobbygrupp får internt utan tillstånd enligt lotterilagen, i syfte att främja sin rekreations- eller hobbyverksamhet eller allmännyttig verksamhet anordna varulotterier, dock endast under förutsättning att lotternas sammanlagda försäljningspris uppgår till ett belopp om högst 2 000 € och där försäljningen av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning.

3 §. Värdet av en vinst från en i 5k § i lotterilagen avsedd spelautomat får högst uppgå till ett belopp om 2 000 €.

Ikraftträdandebestämmelse (2016:12):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.

G 11 Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet

1 kap. Ålands Penningautomatförenings verksamhet

1 §. (2017/33) *Föreningens namn och verksamhetsområde*

Den i 3 § landskapslagen (1966:10) om lotterier avsedda föreningen benämns Ålands Penningautomatförening, nedan föreningen. Föreningen har sin hemort i landskapet. Dess verksamhetsområde omfattar landskapet Åland samt fartyg vilka enligt sjölagen (FFS 674/1994) har sin hemort i landskapet. Med landskapsregeringens tillstånd kan föreningen även bedriva verksamhet utanför sitt verksamhetsområde.

Föreningen äger rättsförmåga. Föreningen kan dock förvärva fast egendom mot vederlag, försälja och pantsätta fast egendom samt uppta lån endast med landskapsregeringens tillstånd.

2 §. Verksamhetens innehåll

Föreningen har till ändamål att anskaffa medel för behov som anges i 3 § landskapslagen om lotterier. I det syftet bedriver föreningen verksamhet av det slag som avses i sagda lagrum samt i landskapslagen (1976:67) om förströelseautomater. Föreningen har även rätt att tillverka och försälja materiel som behövs i spelbranschen.

Om landskapsregeringen samtycker får föreningen bedriva spel av annan än i 1 mom. avsedd art samt även annan med föreningens ändamål förenlig verksamhet.

3 §. Spelinsatser och ordningsregler

Landskapsregeringen fastställer de högsta beloppen för insatserna i föreningens spelverksamhet, såvitt gäller verksamhet som avses i 3 § 1 mom. landskapslagen om lotterier.

För verksamhet som avses i 1 mom. skall föreningen anta särskilda ordningsregler, vilka underställs landskapsregeringen för fastställelse. Reglerna skall på lämpligt sätt anslås på synlig plats i de lokaler där spelverksamheten bedrivs.

2 kap. Ålands Penningautomatförenings organisation

4 §. Medlemmar

Medlemmar i föreningen kan vara i landskapet hemmahörande juridiska personer vilka inom sitt verksamhetsområde intar en central ställning och vars verksamhet är allmännyttig samt även utanför Åland verksamma juridiska personers i landskapet verkande underavdelningar som uppfyller nämnda villkor.

Medlem som genom sitt förfarande i eller utanför föreningen väsentligt försäkrat föreningens verksamhet kan uteslutas. Det ankommer på landskapsregeringen efter hörande av fördelningsrådet att fatta beslut om antagande och uteslutande av medlemmar.

5 §. Medlemsavgifter och medlems delaktighet i vinst

Medlemmarna betalar ingen medlemsavgift till föreningen och uppstår ingen vinst av dess verksamhet.

6 §. Föreningens organ

Föreningens organ är styrelsen och fördelningsrådet. Föreningen har även en verkställande direktör.

7 §. (2017/33) Styrelsen

Till föreningens styrelse utser landskapsregeringen för ett kalenderår i sänder minst fem och högst sju ledamöter. Bland ledamöterna utser landskapsregeringen en ordförande. Ledamot kan av landskapsregeringen entledigas när skäl befinner föreligga. Härvid utses för resterande mandattid ny ledamot.

8 §. Styrelsemöte

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Styrelsen är beslutför då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande. Vice ordföranden handhar ordförandens uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Vid styrelsens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på sätt som styrelsen bestämmer. Vid omröstning följs i tillämpliga delar de regler som gäller för fattande av beslut genom omröstning i landskapsregeringen.

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen företräder föreningen samt leder dess verksamhet och utövar tillsyn över den. På styrelsen ankommer särskilt

- 1) att utveckla föreningens verksamhet, att besluta om dess organisation samt bevaka föreningens rätt och fördel,
- 2) att tillse att föreningens bokföring sköts på ett omsorgsfullt sätt och i enlighet med lag,
- 3) att besluta om ersättning för uppställande av automat samt ersättning för annan tjänst som föreningen tillhandahåller, om inte uppgiften av styrelsen anförtröts verkställande direktören,
- 4) att anställa och entlediga föreningens verkställande direktör samt bestämma om hans lön och övriga förmåner,
- 5) att fastställa instruktion för verkställande direktören om styrelsen anser att sådan behövs,
- 6) att uppgöra målsättningsprogram för spelverksamhetens volymmässiga och strukturella inriktning, vari redovisas även verksamhetens sociala konsekvenser,
- 7) att uppgöra budget för föreningen samt verksamhetsberättelse och bokslut, att överlämna räkenskaperna till revisorerna samt att inom april månad förelägga landskapsregeringen verksamhetsberättelsen, bokslutet och revisionsberättelsen jämte eget utlåtande,
- 8) att till fördelningsrådet senast den 10 september lämna uppgift om det belopp som enligt 17 § kan utdelas som understöd samt
- 9) att bistå landskapsregeringen i ärenden som knyter till föreningens verksamhet.

10 §. Verkställande direktörens uppgifter

På verkställande direktören ankommer att i enlighet med styrelsens anvisningar och fastställd instruktion, om sådan finns, leda föreningens verksamhet, leda och övervaka övriga anställdas arbete, bereda ärenden som skall handläggas av styrelsen samt verkställa dess beslut.

11 §. Fördelningsrådet

Fördelningsrådet består av en representant jämte personlig ersättare för var och en av föreningens medlemmar samt en representant jämte personlig ersättare för kulturföreningarna i landskapet. Därutöver skall i rådet finnas en representant för landskapsregeringen. Fördelningsrådet utses för två år i sänder. (1998/7)

Den av landskapsregeringen utsedda representanten verkar som fördelningsrådets ordförande. Rådet har rätt att utse en vice ordförande. De ärenden som ankommer på fördelningsrådet bereds av ordföranden och en av föreningens styrelse bland föreningens anställda utsedd person. Denne närvar vid rådets sammanträden och kan, om rådet det besluter, föredra de ärenden som är föremål för behandling.

Kulturföreningarnas representant jämte personlig ersättare i fördelningsrådet utses av Ålands kulturdelegation. (1998/7)

12 §. Fördelningsrådets uppgifter

Fördelningsrådets uppgift är att till landskapsregeringen föreslå principer för samt lämna förslag om hur den beräknade nettoavkastningen för varje verksamhetsår skall fördelas. Fördelningsrådet har även till uppgift att, när landskapsregeringen begär det, yttra sig i frågor gällande fördelningen samt andra angelägenheter som hör samman med den.

13 §. Beslutsförfarandet och jäv i föreningens organ

I föreningens organ fattas beslut med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, förutom vid val då lotten avgör.

Vid behandling av ärende i föreningens organ ska de i 25 och 26 §§ i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland ingående bestämmelserna om jäv iakttagas i tillämpliga delar. Jävsbestämmelserna tillämpas dock inte i fråga om ärenden som handläggs av fördelningsrådet. (2008/49)

14 §. De som får teckna föreningens namn

Föreningens namn tecknas av styrelsens ordförande och vice ordförande var för sig tillsammans med någon annan ledamot av styrelsen eller med verkställande direktören. Föreningens styrelse kan befullmäktiga verkställande direktören att ensam teckna föreningens namn. Samma rätt kan ges den som i verkställande direktörens frånvaro handhar dennes uppgifter.

Styrelsen för förteckning över de i 1 mom. nämnda personerna. Ur förteckningen lämnas på begäran uppgifter och utdrag till den som befinner ha sakligt skäl för sin anhållan.

Stämning och annat meddelande skall anses ha kommit föreningen tillhanda då den tillställts någon av styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

15 §. Revisorer

Landskapsregeringen utser för varje verksamhetsår två revisorer samt suppleanter för dem.

Landskapsrevisorerna har rätt att granska föreningens räkenskaper och förvaltning.

G 11 LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet

16 §. Föreningens bokföring och bokslut

Över föreningens hushållning förs bok enligt allmänna bokföringsprinciper. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare anvisningar om föreningens bokföring.

2 mom. upphävt (2017/33)

Föreningens räkenskaper avslutas för varje kalenderår och lämnas jämte styrelsens verksamhetsberättelse till revisorerna för granskning före utgången av februari månad. Senast en månad efter det räkenskaperna mottagits skall revisorerna överlämna sin revisionsberättelse till styrelsen.

Det ankommer på landskapsregeringen att fatta beslut i frågan om bokslutet skall fastställas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

3 kap. Användningen av Ålands Penningautomatförenings avkastning**17 §. Avkastningen som underlag för uppgörande av landskapets budget**

På grundvalen av uppgifter som styrelsen tillhandahållit skall fördelningsrådet inom september månad till landskapsregeringen meddela om den beräknade nettoavkastningen för löpande verksamhetsår samt ge förslag om fördelningen av avkastningen i huvuddrag. Det skall även anges hur tidigare ofördelade medel enligt rådets mening bör användas. Detsamma gäller utgiftsrester och för bestämt ändamål reserverade medel vilka skall återföras på grund av att de förblivit outnyttjade.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag uppgör landskapsregeringen sitt förslag som lämnas i framställningen till landskapets budget.

18 §. Landskapsbudgetens inverkan på fördelningen av föreningens avkastning

I enlighet med vad i landskapets budget anges fördelas den beräknade nettoavkastningen av föreningens verksamhet under föregående år, tidigare ofördelade medel och återförda medel som lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. Av nettoavkastningen kan medel lämnas ofördelade att användas under följande verksamhetsår. Eventuell avvikelser mellan den beräknade och den slutliga avkastningen observeras i budgeten som en ökning eller minskning av det belopp som skall fördelas.

19 §. Beslut om fördelning av föreningens avkastning

Förslag till fördelning av det beräknade fördelningsbara beloppet uppgörs av fördelningsrådet och tillställs landskapsregeringen senast den 15 januari påföljande år.

Med fördelningsbara beloppet enligt 1 mom. avses:

- a) föreningens beräknade resultat för verksamhetsåret,
- b) amorteringar på utgivna lån,
- c) återförda utgiftsrester och reservationsanslag,
- d) tidigare ofördelade medel samt
- e) skillnaden mellan det i föregående budget beräknade fördelningsbara beloppet och det konstaterade beloppet.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag fattar landskapsregeringen beslut om fördelning av lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ända-

mål, om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation. När särskilda skäl föreligger beviljar landskapsregeringen förskott på lån eller bidrag. (1998/7)

20 §. Redovisning av uppgifter till landskapsregeringen

Föreningen skall tertialvis inom en månad från utgången av tertialet i förskott till landskapsregeringen redovisa ett belopp som motsvarar den uppskattade nettoavkastningen för ifrågavarande tertial.

Nettoavkastningens överskott skall redovisas till landskapsregeringen inom en månad från dagen för fastställande av bokslutet.

21 §. Ansökan om bidrag och lån

Ansökan om bidrag och lån ur föreningens avkastning skall senast den 15 oktober året före det under vilket sökanden önskar erhålla bidraget eller lånet inlämnas till landskapsregeringen. Ansökan skall göras på fastställd blankett. Tillgänglig utredning, som visar huruvida sökanden har rätt till det bidrag eller lån som söks, skall bifogas.

22 §. Tillsyn över beviljade medels användning

Föreningen är skyldig att bistå landskapsregeringen vid övervakningen av att spelverksamheten inte medför sociala olägenheter och att de medel som utdelas ur föreningens avkastning används för avsett ändamål. I detta syfte skall den som anhåller om bidrag eller lån innan medel utbetalas befullmäktiga föreningen och landskapsregeringen att granska vederbörandes medelsförvaltning och bokföring i dess helhet.

4 kap. Särskilda bestämmelser och ikraftträdelsebestämmelser**23 §. (2017/33) Tillsyn över föreningens verksamhet**

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet över lotteri-verksamhet enligt landskapslagen (2016:10) om Lotteriinspektionen. Tillsynen i övrigt över tillämpningen av denna förordning ankommer på landskapsregeringen.

24 §. Åtgärder som skall vidtas då föreningen upphör

Ändras denna förordning så att föreningen skall upphöra med sin verksamhet skall dess tillgångar realiseras och de inflytna medlen fördelas i enlighet med bestämmelserna i 3 § landskapslagen om lotterier.

25 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1993.

Genom denna förordning upphävs penningautomatförordningen (1972:62) den 21 december 1972 för landskapet Åland. Den förening som bildats genom den upphävda förordningen fortsätter dock sin verksamhet och på den tillämpas bestämmelserna i denna förordning.

Styrelsen för föreningen utses med tillämpning av reglerna i denna förordning första gången för en mandatperiod som inleds den 1 januari 1994.

Fördelningsrådet inleder sin verksamhet så snart [landskapsstyrelsen] och hälften av medlemmarna utsett sina representanter i rådet.

G 12 Landskapslag (1976:67) om förströelseautomater

1 §. Med förströelseautomater avses i denna lag automat och annan spelanordning som för nöjesändamål utbjudes till begagnande mot betalning och vid vars begagnande åt spelaren icke såsom vinst utfaller pengar, varor, andra förmåner med penningvärde eller spelmarker som kan växlas till pengar.

Angående förströelseautomater ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagens stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat.

Se sjölag (FFS 674/1994).

2 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat till begagnande för allmänheten kan endast givas åt Ålands penningautomatförening.

Vad i 1 mom. stadgas äger icke tillämpning på automater som tillverkats enbart för att framföra musik, ej heller på automater och spelanordningar som tillfälligt användes på tivoli eller i skjutålt.

3 §. Tillstånd att mot betalning hålla förströelseautomat till begagnande för allmänheten skall sökas hos [landskapsstyrelsen].

Genom landskapsförordning kan likväl stadgas, att hållande av förströelseautomat till begagnande är tillåtet utan i 1 mom. avsett tillstånd, såvida anmälan därom på förhand gjorts till [landskapsstyrelsen].

4 §. Den som i strid med denna lag eller med stöd av densamma givna stadganden uppställer förströelseautomater till begagnande mot betalning skall dömas för olovligt hållande av förströelseautomat till böter.

5 §. Närmare stadganden angående tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat kan fortfarande beviljas fram till den 31 december 1981 för automat, vilken före denna lags ikraftträdande med stöd av behörigt tillstånd har hållits i användning eller införts till landskapet.

Genom landskapsförordning kan stadgas om skyldighet att anmäla i 1 mom. avsedda förströelseautomater hos myndighet.

7 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Ålands penningautomatförening är skyldig att mot full ersättning inlösa de förströelseautomater, vilka har varit i användning eller införts till landskapet före denna lags ikraftträdande, samt före nämnda datum till landskapet införda oundgängligen behövliga specialredskap och -anordningar samt reservdelar, vilka är lämpliga enbart för skötsel och reparation av förströelseautomater. Då skall även det värde ersättas som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar. Krav på inlösen skall framställas till nämnda förening inom sex månader efter det lagen har trätt i kraft. Samtidigt skall den som yrkat på inlösen upphöra med att bedriva förströelseautomatverksamhet. Om så icke förfarits, är nämnda förening icke skyldig att ersätta det värde som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar.

Den som fortsätter att bedriva förströelseautomatverksamhet under längre tid än sex månader sedan den

na lag trätt i kraft, har emellertid rätt att årligen förnya med högst fem procent de förströelseautomater, som han hade i sin besittning när lagen trädde i kraft. Den som bedriver sådan förströelseautomatverksamhet skall inom sex månader sedan lagen trätt i kraft hos Ålands penningautomatförening anmäla de automater han innehar.

Träffas icke överenskommelse om inlösen eller ersättningen mellan parterna, skall saken överlämnas till skiljemän för avgörande på sätt [i lagen om skiljemanaförfarande (FFS 46/1928)] är stadgat.

G 13 Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland

1 §. Penninginsamling är en verksamhet, genom vilken man för att erhålla medel för välgörande, allmännyttigt eller annat allmänt ändamål vädjar till allmänheten antingen direkt eller genom förmedling av tryckalster, brev, post eller telefon eller på annat därmed jämförbart sätt.

Såsom penninginsamling i enlighet med denna landskapslag anses likväl icke av religiöst samfund i samband med offentlig religionsutövning anordnad sedvanlig uppbärning av kollekt bland de deltagande och icke heller saluhållande av lyckönskings- eller kondoleansadresser.

2 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas av [landskapsnämnden].

[Om [landskapsnämndens] skyldighet att införskaffa landshövdingens yttrande och avgöra ärende angående penninginsamling i samråd med landshövdingen är särskilt stadgat.]

Stadgandet, som avses i 2 mom, ingick i förordning (FFS 313/1961) om polisväsendet i landskapet Åland, vilken är upphävd.

3 §. Angående föranstaltande av penninginsamling bör göras skriftlig ansökan, av vilken jämte annat bör framgå till vilket ändamål de inftutna medlen användas samt inom vilken tid, på vilket sätt och på vilket område penninginsamlingen föranstaltas.

Ärnar man föranstalta penninginsamling med listor eller kvitton eller genom försäljning av märken eller andra föremål, bör i ansökningsuppgivna, förutom vad i 1 mom. nämnts, listornas eller kvittonas antal samt de salubjudna märkenas eller de andra föremålens antal och pris.

4 §. I tillståndsbeviset till penninginsamling skall angivas vem och för vilket ändamål tillståndet beviljats, under vilken tid samt på vilket sätt och på vilket område eller vid vilket tillfälle penninginsamlingen får föranstaltas liksom även andra nödigbefunna villkor. Avskrift av tillståndsbeviset skall tillsändas vederbörande polismyndighet.

I [landskapsnämnden] skall förteckning över alla inom landskapet Åland föranstaltade penninginsamlingar.

5 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas för viss tid, högst ett år. Förlängning av den fastställda tiden beviljas icke.

G 14 RPF (2000:80) om ... förberedande uppgifter för undantagsförhållanden

6 §. Den, som erhållit tillstånd till penninginsamling, bör för densamma avgiva redovisning, av vilken bör framgå vem eller vilka som mottagit de influtna medlen för att användas för det avsedda ändamålet, bruttointkomsten av insamlingen, ombudsmannaarvodet, trycknings- och reklamkostnader, funktionärernas arvoden, övriga verkställighetskostnader samt den rena vinsten av penninginsamlingen.

I 1 mom. avsedd redovisning för föranstaltad penninginsamling bör inom tre månader efter det insamlingen avslutats inlämnas i två exemplar till [polisinsamlingen i Mariehamn eller länsmanen på den ort, där den, som handhaft insamlingen, har sin hemort].

[Polisinsamlingen eller länsman] bör efter att ha mottagit den i 2 mom. avsedda redovisningen ofördröjligen insända det ena exemplaret därav till [landskapsnämnden] och uppehålla det andra i sitt arkiv.

7 §. [Landskapsnämnden] åligger att med bistånd av polismyndigheterna övervaka föranstaltandet av penninginsamlingar inom landskapet.

8 §. Iakttagas vid föranstaltande av penninginsamling icke stadgandena i denna landskapslag eller villkoren i tillståndsbeslutet eller sker vid föranstaltande av penninginsamling annars missbruk, kan [landskapsnämnden] återkalla tillståndet.

9 §. Förekomma i redovisning för penninginsamling mindre felaktigheter eller brister, kan [landskapsnämnden] förordna att redovisningen rättas inom viss tid.

Har tillstånd till penninginsamling återkallats eller har redovisning för penninginsamling icke inlämnats inom bestämd tid eller är redovisningen så bristfällig, att i 1 mom. avsedd åtgärd icke är tillfyllest, kan [landskapsnämnden] förordna en syssloman för att på mottagarens av tillståndet till penninginsamlingen bekostnad övertaga medlen och överlåta dem för det avsedda ändamålet samt avgiva redovisning för penninginsamlingen. [Landskapsnämnden] bör övervaka att syssloman vederbörligen fullgör sitt åliggande.

Rätt att hos [landskapsnämnden] anhålla om förordnande av ovan nämnd syssloman tillkommer även den, som bevisligen med sina medel främjat penninginsamlingen, samt offentlig åklagare.

10 §. Var, som utan vederbörligt tillstånd föranstaltar penninginsamling eller bryter mot de i 4 § 1 mom. avsedda villkoren eller försummar den i 6 § stadgade redovisningskyldigheten, straffes med böter, såvida icke annorstädes för förbrytelsen stadgas strängare straff.

11 §. [Landskapsnämnden] kan vid behov giva närmare anvisningar om tillämpningen av denna landskapslag.

G 14 Republikens presidents förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden

(FFS 900/2000)

1 §. De förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden skall i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i denna förordning.

2 §. I 1 § avsedda uppgifter är

1) inom *befolkningsskyddet* de uppgifter vilka [enligt lagen om räddningsväsendet (561/1999)] ankommer på [länsstyrelsen på Åland] i egenskap av myndighet som ansvarar för befolkningsskyddet,

2) inom *försörjningsberedskapen* de uppgifter vilka enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992), lagen om skyddsutrustning (970/1982), [lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (402/1984)] samt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,

3) inom *allmän beredskap för undantagsförhållanden* förberedelser som nämns i [40 § beredskapslagen (1080/1991)].

L (FFS 561/1999) om räddningsväsendet, har upphävts genom räddningslag (FFS 468/2003), som har upphävts genom räddningslag (FFS 379/2011). Lag om obligatorisk upplagring av läkemedel har upphävts genom lag om obligatorisk lagring av läkemedel (FFS 979/2008). Beredskapslag (FFS 1080/1991) har upphävts genom beredskapslag (FFS 1552/2011).

3 §. För de uppgifter som avses i denna förordning finns en *samrådsdelegation för beredskapsärenden*, som leds av landshövdingen och lantrådet. I delegationen ingår företrädare för landskapet och rikets myndigheter i enlighet med vad som bestäms närmare i arbetsordningen för delegationen.

I samrådsdelegationen är förvaltningschefen vid [länsstyrelsen] ställföreträdare för landshövdingen och vicelantrådet ställföreträdare för lantrådet.

4 §. Samrådsdelegationen har till uppgift att

1) övervaka och samordna beredskapsplaneringen och se till att i 40 § beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas,

2) ta initiativ till beredskap för undantagsförhållanden samt bistå vid utarbetande och verkställighet av planer för beredskapen,

3) avge utlåtanden i frågor av principiell vikt,

4) följa utvecklingen inom förvaltningen när det gäller den allmänna beredskapen för undantagsförhållanden,

5) i samråd med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsutrustningen,

6) handlägga övriga frågor som gäller beredskapsplaneringen, befolkningsskyddet och ledningscentralen i landskapet.

Se anmärkning under 2 §.

5 §. Ärendena avgörs i samrådsdelegationen av landshövdingen och lantrådet efter samråd. Lantrådet beslutar i ärenden som faller inom landskapets behörighet och landshövdingen i övriga ärenden. I ärenden som gäller statens säkerhet beslutar landshövdingen.

6 §. En frivillig organisation vars verksamhetsområde omfattar landskapet Åland kan, sedan [länsstyrelsen] hörts i ärendet, av [landskapsstyrelsen] ges särskilda uppgifter i anslutning till beredskapsplaneringen. En sådan organisation kan emellertid inte ges uppgifter som innebär avsevärd utövning av offentlig makt.

7 §. [Länsstyrelsen] skall årligen ge Försörjningsberedskapscentralen en rapport om den aktuella beredskapsplaneringen i landskapet.

8 §. Närmare bestämmelser om landskapets och rikets företrädare i samrådsdelegationen samt om samrådsdelegationens sammanträden, om skötseln av sekretäraryuppgifter och den interna arbetsfördelningen utfärdas i en arbetsordning, som godkänns av [länsstyrelsen] och [landskapsstyrelsen].

9 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 2000.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 5 februari 1988 om handhavande av beredskapsuppgifter inom befolkningsskyddet i landskapet Åland (140/1988) och 1 § 3 punkten förordningen den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

G 15 Räddningslag (2006:106) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens innehåll och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om hur räddningsverksamheten skall bedrivas i landskapet. Lagen innehåller även bestämmelser om hur räddningsväsendet i landskapet skall organiseras.

I lagstiftningen om befolkningsskyddet, bekämpningen av olje- och miljöskador samt flyg- och sjöräddningen finns bestämmelser som rör räddningsväsendets verksamhet i landskapet.

Om inte annat föreskrivs i annan lagstiftning skall denna lag tillämpas då räddningsverksamhet utövas.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **byggnad**, en för boende, arbete eller lagring avsedd konstruktion som är fast eller avsedd att vara stationär och som på grund av sina egenskaper förutsätter övervakning från myndigheternas sida av orsaker som har att göra med säkerhet, hälsa, det fysiska landskapet, trivsel och miljöaspekter, dock inte en lätt konstruktion av ringa storlek såvida inte den har särskilda konsekvenser för säkerheten, markanvändningen eller miljön,

2) **anläggning**, ett fysiskt avgränsat område där byggnader eller andra konstruktioner uppförts eller tekniska arrangemang inrättats i syfte att fylla en eller flera

funktioner som ett led i utövningen av en verksamhet,

3) **fastighet**, ett fysiskt avgränsat område på vilket det finns en eller flera byggnader eller anläggningar,

4) **olyckor**, plötsligt inträffade händelser såsom bränder, explosioner, skred, ras, översvämningar, oväder och utflöden av skadliga ämnen och som beror på företeelser i naturen, människors handlande eller underlåtenhet att handla och som har medfört eller kan befaras medföra att människor, egendom eller miljön skadas,

5) **fara**, sådana omständigheter som innebär att människors liv och hälsa äventyras eller att skador kan uppkomma på egendom eller i miljön,

6) **begränsning av skador**, åtgärder som vidtas för att lindra följderna och begränsa verkningarna av olyckor som inträffat,

7) **operativ räddningsverksamhet**, skyndsamma åtgärder som syftar till att skydda och rädda människor samt begränsa skadorna på egendom och i miljön när olyckor inträffar eller då fara hotar,

8) **förebyggande räddningsverksamhet**, åtgärder som syftar till att minimera olycksrisker, motverka uppkomsten av situationer som kan orsaka fara samt upprätthålla en beredskap som möjliggör ett snabbt och effektivt ingripande när en olycka inträffat eller då fara hotar,

9) **räddningsverksamhet**, sådan verksamhet som utövs av den operativa räddningsverksamheten samt den förebyggande räddningsverksamheten,

10) **riskfylld verksamhet**, verksamhet vars utövning medför en större risk än vanligt för att olyckor och situationer som kan orsaka fara uppkommer,

11) **kommunala räddningsväsendet**, den kommunala organisation inom vilken en kommun enskilt eller tillsammans med andra kommuner ansvarar för att uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet fullgörs i enlighet med bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning,

12) **räddningsväsendet**, det kommunala räddningsväsendet samt den organisation som upprätthålls av landskapet och inom vilken landskapets myndigheter och organisationer ansvarar för att uppgifter inom och i anslutning till räddningsverksamhet fullgörs i enlighet med bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning,

13) **brandsyn**, den kontroll eller besiktning som innebär att brandsyneförare kontrollerar att ägare eller innehavare av angivna byggnader eller andra anläggningar har vidtagit de i lag föreskrivna åtgärderna för skydd mot olyckor samt

14) **sotning**, åtgärder som innebär att fasta förbränningsanordningar och röckkanaler rengörs och tillsammans med tillhörande byggnadsdelar kontrolleras från brandskyddssynpunkt.

3 §. Grundläggande skyldigheter

Med beaktande av vad som föreskrivs i denna lag och i annan lagstiftning skall räddningsverksamheten i landskapet bedrivas så att olyckor och situationer som kan orsaka fara effektivt förebyggs och bekämpas. Organisationer, företag, inrättningar, enskilda personer och myndigheter är skyldiga att i enlighet med sina försättningar

G 15 Räddningslag (2006:106)

- 1) medverka till att den förebyggande räddningsverksamheten i landskapet fungerar effektivt,
- 2) delta i räddningsoperationer samt
- 3) lindra de följder och begränsa de skador som uppstår eller kan uppstå till följd av att en olycka inträffar eller hotar att inträffa.

Bedömningen av huruvida den enskilde fullgjort sina skyldigheter enligt 1 mom. sker utifrån vad som skäpligen kan krävas av honom eller henne i det särskilda fallet.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. skall de myndigheter som ansvarar för räddningsverksamheten i landskapet även medverka till en ändamålsenlig samordning av densamma samt vid behov ge råd och informera om hur olyckor och situationer som kan orsaka fara skall förebyggas och bekämpas.

Landskapets och kommunernas skyldighet att vidta åtgärder för att undanröja hotet från och begränsa skadorna av olyckor och situationer som kan orsaka fara bestäms utifrån

- 1) hur stort behovet är av ett ingripande i det enskilda fallet,
- 2) det hotade intressets betydelse,
- 3) kostnaderna för åtgärderna samt
- 4) andra omständigheter som är av avgörande betydelse i det enskilda fallet.

4 §. Övergripande målsättning

Den övergripande målsättningen med bestämmelserna i denna lag är

- 1) att människor skall skyddas och räddas från farliga situationer,
- 2) att ange vem som skall vidta de åtgärder som krävs för att i största möjliga utsträckning begränsa skadorna då olyckor inträffar eller fara hotar samt
- 3) att upprätthålla en för alla trygk och säker livsmiljö.

2 kap. Ansvarsfördelningen och samarbetet inom räddningsväsendet

5 §. Landskapsregeringens uppgifter

Landskapsregeringen ska (2013/94)

- 1) ha det övergripande ansvaret för att räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med bestämmelserna i denna lag,
- 2) (2013/94) leda och utöva tillsyn över räddningsverksamheten i landskapet samt
- 3) upphävd (2013/94).
- 4) tillsätta en särskild räddningsdelegation.

6 §. Räddningsdelegationens uppgifter

Räddningsdelegationen skall biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om räddningsdelegationens sammansättning och uppgifter.

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland.

7 §. Kommunens uppgifter

Kommunen är skyldig att inom sitt område

- 1) ansvara för att det upprätthålls en beredskap för räddningsinsatser som gör det möjligt att effektivt bedriva operativ räddningsverksamhet i kommunen,

2) ansvara för att den förebyggande räddningsverksamheten bedrivs effektivt och vid samhällsplaneringen beakta olika säkerhetsaspekter för att därigenom minimera risken för att olyckor inträffar och situationer som kan orsaka fara uppstår samt

3) ge råd och information om hur olyckor skall kunna förebyggas och bekämpas.

8 §. Organisationen av det kommunala räddningsväsendet

Olika uppgifter inom det kommunala räddningsväsendet kan skötas av en kommun enskilt eller av flera kommuner gemensamt.

Skötseln skall organiseras utifrån vad som bäst befrämjar de i denna lag uppställda målsättningarna och så att det för varje kommun finns en brandkår med skyldighet att fullgöra uppgifter inom räddningsverksamheten i kommunen. Brandkåren kan bestå av personal i huvudsyssla, personal i bisyssla eller vara en avtalsbrandkår. För varje kommun skall det även finnas en räddningsmyndighet (*kommunens räddningsmyndighet*) inom vilken det skall finnas en högsta tjänsteman (*räddningschef*) med uppgift att utöva tillsyn över och ansvara för ledningen av det kommunala räddningsväsendet.

Inom tre år efter det att denna lag trätt i kraft skall kommunerna utarbeta en samarbetsplan som anger riktlinjerna för hur det kommunala räddningsväsendet skulle kunna administreras av en för hela landskapet gemensam kommunal räddningsmyndighet.

Om kommunerna inte utarbetat planen inom den i 3 mom. föreskrivna tiden skall landskapsregeringen utarbeta planen i samråd med kommunerna.

9 §. Andra myndigheters uppgifter

Vid sidan av kommunens räddningsmyndighet och landskapsregeringen är även myndigheter som är underordnade landskapsregeringen samt övriga kommunala myndigheter, i enlighet med sina förutsättningar, skyldiga att delta i räddningsverksamhet.

Statliga myndigheter deltar i räddningsverksamheten i landskapet i enlighet med vad därom bestäms i rikslagstiftningen.

10 §. Frivilligarbete

Organisationer som är verksamma i anslutning till räddningsväsendet kan av kommunens räddningsmyndighet och landskapsregeringen tilldelas uppgifter som är att hänföra till den operativa räddningsverksamheten. Organisationerna kan även tilldelas uppgifter som hänföra sig till utbildning, rådgivning och information.

De i 1 mom. avsedda organisationerna kan inte tilldelas uppgifter som innebär utövning av offentlig makt.

Landskapsregeringen utfärdar vid behov i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur frivilligarbetet skall organiseras.

11 §. Egen beredskap

För att skydda människors liv och hälsa, egendom och miljön är den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning eller utövar industri- eller affärsverksamhet skyldig att upprätthålla en beredskap för räddningsinsatser som möjliggör snabba och effektiva räddningsingripanden då en olycka inträffar eller när fara hotar. För att minimera olycksrisken och risken för att

det uppstår situationer som kan orsaka fara är ägaren eller innehavaren även skyldig att vidta de förebyggande åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet får anses påkallade. Ägaren eller innehavaren är även så långt han eller hon förmår skyldig att delta i räddningsoperationer när en olycka inträffat eller då fara hotar.

Även den som har det övergripande säkerhetsansvaret för verksamheten vid ett ämbetsverk eller en inrättning skall iakttä de i 1 mom. avsedda skyldigheterna.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 och 2 mom. avsedda skyldigheterna och vem som omfattas av dem.

3 kap. Planeringskyldighet

12 §. Övergripande planering av räddningsverksamheten i landskapet

Landskapsregeringen skall i samråd med kommunens räddningsmyndighet och andra i 9 § avsedda myndigheter utarbeta en för hela landskapet gemensam översiktsplan som anger de allmänna riktlinjerna för hur räddningsverksamheten i landskapet skall organiseras.

I planen skall ingå

1) en beskrivning över vilka materiella och personella resurser som i landskapet står till räddningsväsendets förfogande,

2) en övergripande beskrivning över olycksriskerna i landskapet,

3) ett förslag till åtgärder för hur olycksriskerna skall minskas samt

4) en beskrivning över vilken beredskap som skall upprätthållas i landskapet för att genomföra räddningsoperationer som snabbt och effektivt begränsar de skador på människor, egendom och miljön som kan uppkomma till följd av att en olycka inträffar eller fara hotar.

13 §. Planering för storolyckor

För en i annan lagstiftning särskilt definierad anläggning i vilken farliga kemikalier tillverkas, används, hanteras eller upplagras eller en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka ska en plan för storolyckor utarbetas. (2013/103)

Planen skall utarbetas av kommunens räddningsmyndighet och andra i 9 § avsedda myndigheter i samråd med den som äger anläggningen eller ansvarar för verksamheten i anläggningen.

I anslutning till att planen utarbetas skall de invånare som riskerar att utsättas för fara till följd av verksamheten i anläggningen informeras om och ges tillfälle till att yttra sig över planen.

Genom landskapsförordning kan utfärdas närmare bestämmelser om uppgörande och revidering av planen för storolyckor, planens innehåll, hörande av invånarna i samband med att planen görs upp, informandet om planen, övningar enligt planen, tillsyn över genomförandet av planen och övningarna samt antecknande av uppgifter om olyckor som inträffat på objekten i fråga i det åtgärdsregister som avses i 67 §. (2013/103)

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland och LF (2013:107) om externa räddningsplaner.

14 §. Räddningsplanering

Den som äger eller innehar en byggnad i vilken industri- eller affärsverksamhet utövas samt den som har det övergripande säkerhetsansvaret för verksamheten inom ämbetsverk och inrättningar är skyldig att utarbeta en räddningsplan för hur de i 11 § avsedda åtgärderna skall genomföras.

15 §. Larm- och biståndsplanering

Kommunens räddningsmyndighet, Ålands polismyndighet samt övriga myndigheter, vilka med stöd av denna lag eller annan lagstiftning givits uppgifter inom räddningsväsendet, ska i samråd utarbeta en för hela landskapet gemensam larm- och biståndsplan. (2013/94)

När en olycka inträffar skall de räddningsenheter, som bedöms ha de bästa förutsättningarna att genomföra ett räddningsuppdrag, larmas. Bedömningen skall göras utgående från den i 1 mom. angivna planen i vilken det skall anges att spridningsrisken, typen av olycka och olyckans karaktär, olyckans geografiska omfattning, möjligheten för en räddningsenhet att snabbt ta sig till olycksplatsen samt övriga omständigheter, som kan vara av betydelse i det enskilda fallet, skall beaktas då larm utgår.

16 §. Bistånd

Då åtgärder vidtas inom ramen för den operativa räddningsverksamheten skall kommunerna vid behov bistå varandra i enlighet med den i 15 § angivna planen och i övrigt på det sätt omständigheterna kräver.

17 §. Närmare bestämmelser om planering

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om innehållet i de planer som avses i 12-15 §§.

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland.

4 kap. Kommunernas räddningsservice

18 §. Räddningsservice

Räddningsservicen utgörs av de personella och materiella resurser som står till räddningsväsendets förfogande och som är avsedda att huvudsakligen användas för uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet.

19 §. Nivån på räddningsservicen

Utgående från de allmänna riktlinjerna i översiktsplanen skall nivån på räddningsservicen i en kommun vara sådan

1) att olycksriskerna effektivt förebyggs och minimeras,

2) att situationer som kan orsaka fara i största möjliga utsträckning motverkas samt

3) att en beredskap upprätthålls som innebär att snabba och ändamålsenliga åtgärder kan vidtas när en olycka inträffar eller då fara hotar.

20 §. Beslut om nivån på räddningsservicen

Kommunen beslutar om nivån på sin räddningsservice.

I beslutet skall anges

1) hur stor risken är för att olyckor skall inträffa i kommunen,

G 15 Räddningslag (2006:106)

2) vilka resurser som skall finnas i kommunen för att minska olycksriskerna,

3) vilken beredskap för olyckor och för situationer som kan orsaka fara som skall upprätthållas samt

4) för vilken tid det skall gälla.

Kommunen skall underrätta landskapsregeringen om sitt beslut.

21 §. Tillsyn över nivån på räddningsservicen

Landskapsregeringen skall utöva tillsyn över att kommunen upprätthåller en nivå på sin räddningsservice som uppfyller de i 19 § fastställda kraven. Föreligger avsevärda brister vilka inte avhjälpas inom en viss av landskapsregeringen utsatt tid kan landskapsregeringen förelägga kommunen att vid vite vidta de åtgärder som krävs för att kraven skall uppfyllas.

22 §. Närmare bestämmelser

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om nivån på räddningsservicen och om formen för och innehållet i beslutet om nivån på räddningsservicen.

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland.

5 kap. Behörighetskrav och utbildning**23 §. Behörighetskrav för personalen inom räddningsväsendet**

Den som genomgått och examinerats från en läroinrättning, vid vilken personer yrkesutbildas för att kunna fullgöra uppgifter inom räddningsverksamhet, har rätt att i huvudsak fullgöra uppgifter inom räddningsverksamheten i landskapet under förutsättning att övriga av landskapsregeringen i landskapsförordning fastställda behörighetskrav är uppfyllda.

Den som i bisyssla eller inom avtalsbrandkårerna skall fullgöra uppgifter som hänför sig till den kommunala räddningsverksamheten måste ha en utbildning som uppfyller sådana krav att uppgifterna kan skötas på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 och 2 mom. ställda behörighetskraven. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen medge undantag från behörighetskraven.

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland.

24 §. Ansvar för utbildningen av personalen i bisyssla och inom avtalsbrandkårerna

Landskapsregeringen ansvarar för att en ändamålsenlig utbildning kan erbjudas brandkårens personal i bisyssla och personalen inom en avtalsbrandkår.

Landskapsregeringen kan avtala med en läroanstalt eller organisation om bedrivande av sådan utbildning som avses i 1 mom.

Kommunen ansvarar för att brandkårens personal i bisyssla och personalen inom en avtalsbrandkår har tillräcklig utbildning.

6 kap. Förebyggande av olyckor**25 §. Allmänt**

Förebyggande av olyckor innefattar

1) åtgärder som vidtas för att förhindra att bränder uppstår,

2) förberedande åtgärder som syftar till att dels underlätta släckningsarbete, dels lindra och begränsa skadorna av samt minska hotet från bränder och härmed förenade faror,

3) åtgärder som syftar till att minimera risken för ras, skred och översvämningar, kemikalie-, explosions- eller trafikolyckor, utflöden av olja eller andra skadliga ämnen, gas- eller vätskeläckage, situationer som medför strålningsfara eller andra därmed jämförbara nödlägen som kan medföra att människor, egendom eller miljön skadas,

4) åtgärder som syftar till att minimera risken för olyckor och öka säkerheten vid offentliga arrangemang och tillställningar,

5) en varsam hantering av eld, brandfarliga ämnen och anordningar som kan orsaka fara,

6) en ur olycksrisksynpunkt säker och ändamålsenlig användning av byggnader och anläggningar,

7) myndigheternas information och rådgivning till allmänheten, företag, ämbetsverk och inrättningar om vilka åtgärder som skall vidtas för att minimera risken för olyckor samt

8) den myndighetstillsyn som syftar till att de i 1-6 punkten angivna åtgärderna vidtas i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

26 §. Uppgifter som kommunens räddningsmyndighet är skyldig att utföra vid förebyggandet av olyckor

Kommunens räddningsmyndighet skall följa med utvecklingen i fråga om olycksrisker och antalet olyckor i landskapet. Utgående från de slutsatser som därav kan dras skall räddningsmyndigheten för sin del vidta de åtgärder som krävs för att olyckorna skall kunna förebyggas effektivt. I samband härmed skall räddningsmyndigheten vid behov informera andra myndigheter och föreslå vilka ytterligare åtgärder som skall vidtas.

Kommunens räddningsmyndighet skall även informera allmänheten, företag, ämbetsverk och inrättningar om hur den enskilde skall kunna

- 1) identifiera faktorer som medför fara,
- 2) förebygga olyckor,
- 3) handla i olyckssituationer samt
- 4) förbereda sig för undantagsförhållanden.

Som ett led i den förebyggande räddningsverksamheten skall kommunens räddningsmyndighet samarbeta med andra myndigheter, organisationer, inrättningar, företag samt enskilda personer.

27 §. Byggnaders allmänna säkerhet

Byggnader och andra därtill anslutande konstruktioner samt omgivningen däromkring skall planeras, byggas och hållas i sådant skick att risken för att en olycka inträffar är så liten som möjligt och att räddningsoperationer effektivt kan genomföras när en olycka inträffar eller då fara hotar.

28 §. Säkerheten vid användning av byggnader och anläggningar

Den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning skall se till att

1) släcknings-, räddnings- och bekämpningsmateriel, anordningar som underlättar släcknings- och räddningsarbete, branddetektorer, larmanordningar och

övriga anordningar som varnar för överhängande fara, utrustning och anordningar som enligt lag skall finnas i skyddsrum, säkerhetsbeteckningar samt skyltar som anger utrymningsvägar är i funktionsdugligt skick och att de har underhållits och inspekterats i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd därav,

2) eldstäder och rökkanaler har sotats samt att

3) ventilationskanaler och ventilationsanordningar har underhållits och rengjorts.

Innehavare av en lägenhet omfattas även av bestämmelserna i 1 mom. 1-3 punkten till den del det gäller de utrymmen som är i hans eller hennes besittning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om

1) vilka åtgärder som skall vidtas för att de i 1 mom. 1 punkten avsedda anordningarna skall vara funktionsdugliga och vilka tekniska detaljer som i anslutning härtill skall iaktas,

2) hur de i 1 mom. 1 punkten avsedda anordningarna skall underhållas och besiktigas,

3) vilka typer av eldstäder och rökkanaler som skall sotas,

4) vilka typer av ventilationskanaler och ventilationsanordningar som skall rengöras,

5) med vilka tidsintervall de i 3 och 4 punkten avsedda åtgärderna skall vidtas,

6) hur intygen över utförda sotnings- och rengöringsarbeten skall vara utformade samt

7) vilka kompetenskrav som skall ställas på den som fått till uppgift att rengöra ventilationskanaler och ventilationsanordningar.

Se räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland.

29 §. Säkerheten vid offentliga tillställningar

Den som har det övergripande ansvaret för att en offentlig tillställning anordnas ansvarar även för säkerheten vid tillställningen.

Den som ansvarar för säkerheten vid offentliga tillställningar är i samband med att tillställningarna anordnas skyldig att vidta de förebyggande åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet krävs för att minimera olycksrisken. Den säkerhetsansvarige är även skyldig att upprätthålla en sådan beredskap som möjliggör snabba och effektiva räddningsingripanden när olyckor inträffar eller då fara hotar.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas i samband med att offentliga tillställningar anordnas.

30 §. Allmän aktsamhetsplikt

Den som äger eller innehar en anordning som kan orsaka fara är skyldig att sätta upp erforderliga skyddsanordningar och varningsskyltar samt vidta övriga skyddsåtgärder som krävs med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Samma skyldighet åligger även ägaren eller innehavaren av ett område där det finns en överhängande risk för att farliga situationer kan uppstå.

Eld samt lättantändliga och explosionsfarliga eller annars farliga ämnen skall hanteras varsamt och med iakttagande av tillräcklig försiktighet.

När reparationsarbete eller annat arbete medför avsevärd ökning av olycksrisken skall tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas.

Var och en är skyldig att så långt han eller hon förmår och under förutsättning att han eller hon kan påverka omständigheterna i det enskilda fallet se till att bestämmelserna i denna lag om förebyggande av olyckor iaktas.

31 §. Öppen eld och annan brandfarlig verksamhet

Totalt eldningsförbud utomhus råder inom tätbebyggt område och inom övriga delar av landskapet under tider då varning för skogsbrand är utfärdad, med undantag för eldning i för eldningsändamål särskilt avsedda anordningar. Med tätbebyggt område avses område som angetts med vägmärket för tätort. Under tider då varning för skogsbrand är utfärdad råder även förbud att använda redskap och anordningar som på ett okontrollerbart sätt kan orsaka brand i naturen. Med räddningschefens tillstånd får dock eldning och användning av ovan avsedda redskap och anordningar ske som ett led i utövningen av skogsindustriell verksamhet. (2013/94)

Om det finns särskilda skäl kan räddningschefen tillåta att eld görs upp samt att anordningar och redskap som avses i 1 mom. får användas trots att totalt eldningsförbud råder och trots att de i 1 mom. angivna omständigheterna inte föreligger.

Eld får inte utan tvingande skäl göras upp på annans mark utan markägarens eller markinnehavarens tillstånd.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning bestämmelser som preciserar vad som föreskrivs i 1-3 mom.

32 §. Spaning efter och varning för skogsbrand

Under tid då faran för skogsbrand är stor skall landskapsregeringen utfärda varning för skogsbrand. Enskild tjänsteman eller inrättning kan genom landskapsregeringens beslut ges rätt att utfärda varning för skogsbrand.

När varning för skogsbrand är utfärdad kan landskapsregeringen i samråd med räddningschefen anordna spaning efter skogsbrand.

33 §. Allmän handlingskyldighet

Var och en som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om att en olycka har inträffat eller att det finns en överhängande risk för att en olycka skall inträffa skall i de fall faran inte genast kan avväjas utan dröjsmål

1) underrätta dem som är i fara,

2) göra nödanmälan samt

3) vidta de räddningsåtgärder som han eller hon med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet får anses ha förmåga till.

34 §. Brandvarnare

Den som äger en bostad är skyldig att se till att bostaden förses med brandvarnare eller andra anordningar som i ett så tidigt skede som möjligt registrerar begynnande brand och ger larm till dem som finns i bostaden.

Bostadsinnehavaren är skyldig att se till att brandvarnaren och andra i 1 mom. avsedda anordningar är i funktionsdugligt skick.

Även den som ansvarar för verksamheten i inkvarteringslokaler och på vårdinrättningar skall installera de anordningar som avses i 1 mom.

G 15 Rådningsslag (2006:106)

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur många anordningar som skall utplaceras, var de skall placeras och vilken funktion de skall ha.

35 §. Särskilda säkerhetsåtgärder

Den som ansvarar för en riskfylld verksamhet är skyldig att se till att det inom verksamhetsområdet

1) finns tillgång till utrustning som underlättar räddningsarbete,

2) upprätthålls en beredskap som gör det möjligt att snabbt och effektivt genomföra en räddningsoperation när en olycka inträffat eller då fara hotar samt

3) vidtas de förebyggande åtgärder som krävs för att minimera olycksrisken och för att minimera risken för att det uppstår situationer som kan orsaka fara.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda skyldigheterna och som närmare anger vilka verksamheter som skall anses riskfyllda.

36 §. Hantering av farliga ämnen

Kommunens räddningsmyndighet kan bestämma att den som ansvarar för hantering av farliga ämnen skall vidta nödvändiga skyddsåtgärder för att förebygga uppkomsten av storolyckor. Räddningsmyndigheten kan även bestämma hur och när sådana åtgärder skall vidtas.

37 §. Installation av anordningar för räddningsväsendet

Den som äger eller innehar en byggnad, en anläggning eller ett markområde är skyldig att låta företrädare för kommunens räddningsmyndighet kostnadsfritt installera de anordningar som behövs för att räddningsoperationer skall kunna genomföras effektivt. Installationen får inte medföra att den enskildes privatliv oskäligt inskränks.

Kan insknet om placeringen av de i 1 mom. avsedda anordningarna inte uppnås avgörs saken av den myndighet som enligt landskapets byggnadslagstiftning beviljar byggnadslov.

38 §. Byggnaders utrymningsvägar

Den som äger eller innehar en byggnad eller anläggning är skyldig att se till att utrymningsvägarna alltid hålls framkomliga, fria och öppningsbara. Vid utgångarna samt i vinds- och källargångar får föremål inte förvaras så att utrymning förhindras. Föremål får inte heller förvaras i gångar i lagerutrymmen på ett sådant sätt att utrymning förhindras.

Utrymningsvägarna skall vid behov vara tydligt utmärkta och utrustade med lämplig belysning.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om utrymningsvägar.

39 §. Fastigheters räddningsvägar

Den som äger eller innehar en fastighet är skyldig att se till att för utryckningsfordon speciellt avsedda vägar (*räddningsvägar*) och andra förbindelser till och från fastigheten är framkomliga och utmärkta på ett lämpligt sätt.

På räddningsvägar får fordon inte parkeras eller andra hinder placeras.

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om hur de i 1 mom. avsedda vägarna skall utmärkas.

7 kap. Brandsyn**40 §. Platser där brandsyn skall förrättas**

Brandsyn skall förrättas i samtliga fastigheter i landskapet med undantag för bostäder för enskilt boende där brandsyn förrättas endast i samband med att bostaden tas i bruk eller om särskilda skäl annars föreligger.

41 §. Brandsyneförrättare

Brandsyn skall förrättas av en företrädare för kommunens räddningsmyndighet.

42 §. Förrättande av brandsyn

Brandsyneförrättaren skall ges tillträde till samtliga utrymmen i de fastigheter som omfattas av synen.

I samband med att brandsynen förrättas skall representanten för syneobjektet för syneförrättaren uppvisa de handlingar som krävs enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd därav.

43 §. Brandsyneförrättarens skyldigheter

Vid brandsynen skall syneförrättaren

1) kontrollera att förhållandena i fastigheten samt dess närmaste omgivning är säkra ur olycksskyddssynpunkt och att fastighetens ägare eller innehavare upprätthåller en föreskriven beredskap mot olyckor,

2) kontrollera att ägaren eller innehavaren av en fastighet där en riskfylld verksamhet utövas särskilt dokumenterat beredskapen mot olyckor,

3) ge anvisningar om vilka de föreskrivna säkerhetskraven är och vilka åtgärder som skall vidtas för att kraven skall vara uppfyllda samt

4) informera allmänt om säkerhetsfrågor och ge råd om hur olyckor skall kunna avvärjas för att därigenom befrämja säkerhetsmedvetandet hos dem som berörs av brandsynen.

44 §. Tidpunkten för brandsyn

Brandsyn skall förrättas med regelbundna tidsintervall och i samband med att en verksamhet inleds eller väsentligt förändras. Då särskilda skäl föreligger kan brandsyn förrättas även vid andra tidpunkter.

Efterbesiktning kan förrättas för kontroll av att syneförrättarens anvisningar följts.

45 §. Rätt att få uppgifter om byggnader

I samband med att brandsyn förrättas har kommunens räddningsmyndighet rätt att ur kommunernas byggnadsregister få uppgifter om byggnader. Räddningsmyndigheten har även rätt att få förteckningar där uppgifterna om byggnader är grupperade enligt område, byggnadstyp eller på annat sätt.

Trots sekretessbestämmelser i annan lagstiftning har kommunens räddningsmyndighet vid behov även rätt att ur kommunernas byggnadsregister få uppgifter rörande byggnadernas ägare och innehavare.

46 §. Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamhet

Om syneförrättaren vid brandsyn konstaterar att syneobjektet inte uppfyller de i denna lag eller annan lagstiftning ställda säkerhetskraven skall representanten för syneobjektet informeras därom och åläggas att inom viss tid avhjälpa säkerhetsbristerna.

Om fara för människors liv och hälsa föreligger är representanten för syneobjektet skyldig att omedelbart

vidta de åtgärder som behövs för att kraven i fråga skall kunna uppfyllas. Kan åtgärderna inte vidtas omedelbart skall syneförrättaren utsätta en tidsfrist inom vilken åtgärderna skall vara genomförda.

Om syneförrättaren vid brandsyn konstaterar att bris-terna i säkerhetskänseende är så allvarliga att det föreligger en omedelbar risk för att det skall inträffa en olycka som kan äventyra människors liv och hälsa har syneförrättaren rätt att besluta att verksamhet som utövas i de lokaler där bris-terna finns skall avbrytas helt eller till viss del. Syneförrättaren har även rätt att besluta om vilka nödvändiga åtgärder som skall vidtas för att förhindra olyckor. Besluten skall vara skriftliga och iaktas omedelbart av dem som berörs därav.

47 §. Protokoll

Vid brandsyn skall syneförrättaren föra protokoll över

- 1) syneobjektet,
- 2) brandsynens förlopp och de i samband därmed viktigaste iakttagelserna,
- 3) de handlingar som representanten för syneobjektet enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd därav skall uppvisa samt de slutsatser som härvid kan dras och motiveringarna därtill,
- 4) beslut om vilka åtgärder som skall vidtas för att avhjälpa brister i säkerheten och därmed förebygga olyckor mer effektivt,
- 5) vilka tidsfrister som meddelats samt
- 6) beslut som rör avbrytande av verksamhet helt eller delvis.

I protokollet skall även ingå en skriftlig motivering till de i 4 och 6 punkten angivna besluten.

Protokollet skall utan dröjsmål delges berörda parter.

48 §. Närmare bestämmelser om brandsyn

Landskapsregeringen utfärdar i landskapsförordning närmare bestämmelser om brandsynens innehåll samt i vilka fastigheter och med vilka tidsintervall brandsynen skall förrättas.

8 kap. Sotning

49 §. Organisation av sotningen i landskapet

Kommunens räddningsmyndighet beslutar om hur sotningen skall ordnas inom kommunen med beaktande av bestämmelserna i denna lag.

50 §. Behörighet för sotare

För att få utföra sotning i en kommun krävs att yrkesexamen för sotare avlagts i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen i enskilda fall genom beslut medge undantag från det i 1 mom. ställda behörighetskravet för sotning.

Under förutsättning att kommunens räddningsmyndighet lämnat sitt godkännande har även en fastighetsägare rätt att i enlighet med räddningsmyndighetens anvisningar utföra sotning i en fastighet som han eller hon använder för sitt eget bruk.

51 §. Underrättelse om fel

Konstaterar sotare att eldstäder, rökkanaler, pannrum eller brandstegar är behäftade med sådana fel som kan

medföra fara skall han eller hon skriftligen informera representanten för sotningsobjektet och kommunens räddningsmyndighet om sina iakttagelser och slutsatser.

52 §. Övervakning och sotningsförteckning

Kommunens räddningsmyndighet övervakar sotningsverksamheten inom sitt geografiska ansvarsområde.

Den som utför sotning skall föra en uppgiftsförteckning som avser de objekt som har sotats och årligen avgiftsfritt lämna ut uppgifterna till kommunens räddningsmyndighet.

Kommunens räddningsmyndighet skall spara uppgifterna minst tio år efter det att uppgifterna lämnats ut.

53 §. (2007/16) Sotningsavgift

Den som äger eller innehar en byggnad är skyldig att erlägga sotningsavgift till den som utför sotningen.

Sotningsavgiften skall fastställas så att den täcker de kostnader som sotningen föranleder.

Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om hur sotningsavgiftens storlek skall bestämmas.

Se ÄLRB (2015:13) om sotningsavgifter.

9 kap. Central alarmeringsförvaltning (2013/94)

55 §. (2013/94) Allmänt

Ålands polismyndighet sköter mottagande av nödmeddelanden och alarmering av räddningsenheter.

Polismyndigheten kan samarbeta med andra myndigheter som bedriver en sådan verksamhet som ansluter sig till polismyndighetens verksamhet enligt denna lag. Närmare bestämmelser om samarbetet kan utfärdas i landskapsförordning.

56 §. Uppgifter (2013/94)

Ålands polismyndighet ska vid alla tidpunkter på dygnet (2013/94)

1) ta emot nödmeddelanden samt andra meddelanden som kräver att omedelbara åtgärder vidtas för att skydda och rädda människor samt begränsa eventuella skador på egendom och i miljön,

2) alarmera de räddningsenheter som behöver tas i bruk i händelse av att en nödsituation föreligger samt vidarebefordra inkomna larm till de myndigheter som berörs,

3) (2013/94) lämna ut information till myndigheter för vilka det är av betydelse att få tillgång till uppgifter som med stöd av denna lag ska registreras hos Ålands polismyndighet och uppgifter som inte behöver registreras men ändå finns tillgängliga hos polismyndigheten vid skötseln av åligganden enligt denna lag samt

4) verka som sambandscentral för räddningsverksamheten i landskapet genom att upprätthålla och förmedla nödvändiga kontakter mellan myndigheter inom landskapet och mellan myndigheter inom och utanför landskapet.

Ålands polismyndighet kan också handha andra uppgifter än de som nämns i 1 mom. om de inte är av sådan omfattning eller art att de försvårar utförandet av de i 1 mom. avsedda uppgifterna. (2013/94)

Polismyndigheten har för utförande av sina uppgifter enligt denna lag rätt att få identifieringsuppgifter i en-

G 15 Räddningslag (2006:106)

lighet med bestämmelserna i lagstiftningen om integritetsskydd vid telekommunikation och datorskydd inom televerksamhet. (2013/94)

10 kap. Operativ räddningsverksamhet

57 §. Den operativa räddningsverksamhetens innehåll

I den operativa räddningsverksamheten ingår att

- 1) ta emot nödmeddelanden,
- 2) larma räddningsenheter samt tillkalla annan hjälp som behövs när en olycka inträffat eller då fara hotar,
- 3) varna befolkningen för hotande olyckor,
- 4) skydda och rädda människor, miljö och egendom som hotas av fara,
- 5) avvärja olyckor och lindra följderna därav samt begränsa de skador som uppkommit till följd av olyckorna,
- 6) planera och organisera efterröjningsarbeten då en olycka inträffat,
- 7) sköta efterbevakningen på en olycksplats,
- 8) bekämpa oljeskador i enlighet med bestämmelserna i landskapslagstiftningen om bekämpning av oljeskador,
- 9) vid behov bistå andra myndigheter i räddnings- och biståndsärenden samt
- 10) ansvara för ledning, information, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till att de i 1-9 punkten avsedda åtgärderna vidtas.

58 §. Ledning av den operativa räddningsverksamheten

Den operativa räddningsverksamheten leds av en räddningsledare. Räddningschefen eller en annan person som hör till brandbefälet kan vara räddningsledare. I de fall någon av dem är förhindrad att leda en räddningsoperation kan även någon som tillhör den brandkår som kallats till olycksplatsen vara räddningsledare ända fram till dess att räddningschefen eller en annan person som hör till brandbefälet övertar ledningsansvaret.

En tjänsteman eller ett organ under landskapsregeringen kan av landskapsregeringen utses att leda räddningsarbetet då en olycka hotar att få särskilt stor omfattning eller annars är att anse som synnerligen farlig.

Om myndigheter från flera verksamhetsområden deltar i en räddningsoperation har räddningsledaren det övergripande ledningsansvaret. Räddningsledaren kan tillsätta en ledningsgrupp bestående av representanter för andra myndigheter och inrättningar samt enheter ur avtalsbrandkårerna. Räddningsledaren kan även tillkalla utomstående experter. Ledningsgruppen och experterna skall bistå räddningsledaren då en olycka inträffat.

59 §. Räddningsledarens befogenheter och skyldigheter

För att kunna avvärja olyckor och därmed förändra faror samt lindra följderna och begränsa skadorna därav på människor och egendom och i miljön har räddningsledaren befogenhet att

- 1) beordra människor att söka skydd samt att evakuera människor och flytta lös egendom,
- 2) låta ta i bruk byggnader, kommunikations- och datorutrustning, livsmedel, bränsle, smörjmedel, släckningsämnen, redskap samt övrigt materiel som behövs i räddningsverksamheten,
- 3) i skäligen omfattning förordna att byggnader, upplag eller annan egendom skall förstöras, dörrar brytas upp,

hågnader avlägsnas, diken grävas, trädbestånd huggas ned, moteldar anläggas eller andra för ändamålet nödvändiga åtgärder vidtas samt

4) vidta övriga åtgärder som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet bedöms vara nödvändiga för att en räddningsoperation skall kunna genomföras effektivt.

Räddningsledaren skall även vidta de åtgärder som krävs för att tillfälligt boende kan ordnas till dem som är i akut behov därav och som till följd av en olycka fått sitt hem förstört eller evakuerats från olycksplatsen.

Om det inte är nödvändigt för räddande av människor har räddningsledaren inte rätt att låta ta i bruk sådan egendom som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten om ägaren eller innehavaren till egendomen själv behöver den för att avvärja en olycka.

60 §. Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Om det är nödvändigt för att en människa skall kunna räddas eller en olycka avvärjas har räddningsledaren rätt att beordra en arbetsför person som befinner sig på en olycksplats eller i dess närhet att delta i räddningsverksamheten om personen inte har giltiga skäl att vägra delta.

I de fall situationen inte kan bemästras på annat sätt har räddningsledaren rätt att beordra arbetsföra personer att ofördröjligen infinna sig på olycksplatsen för att delta i räddningsverksamheten. Endast av giltigt skäl har personerna rätt att vägra att delta.

Den som beordrats att delta i räddningsverksamhet får inte lämna olycksplatsen förrän räddningsledaren givit honom eller henne tillstånd därtill.

61 §. Släckningsvatten

Ett vattenverk som för allmän anslutning upprätthåller vattenledningsnätet i en kommun skall, inom gränserna för vattenverkets förmedlingskapacitet, avgiftsfritt tillhandahålla släckningsvatten för det kommunala räddningsväsendets behov.

För vatten som används till släckning skall vattenverket inte ta någon avgift.

Kommunen skall bekosta den utrustning som vid behov måste installeras för att släckningsvatten skall kunna tas ut.

62 §. Efterröjning och efterbevakning

När brandkårens åtgärder inte längre behövs på en olycksplats är ägaren eller innehavaren till objektet skyldig att från kommunens räddningsmyndighet överta ansvaret för den fortsatta efterröjningen och efterbevakningen efter en olycka. Räddningsledaren fastställer tidpunkten för övertagandet.

Om ägaren eller innehavaren av objektet inte kan nås eller inte övertar ansvaret för efterröjningen eller efterbevakningen, har räddningsledaren rätt att på ägarens eller innehavarens bekostnad vidta de åtgärder som behövs för att minimera risken för att ytterligare skador uppkommer.

63 §. Dokumentation av beslut

Då kommunens räddningsmyndighet beslutat om sådana åtgärder som avses i 59, 60 och 62 §§ och som innefattar ingrepp i annans rätt skall sådana beslut dokumenteras i protokoll.

11 kap. Personregister

64 §. Alarmdataregister

Ålands polismyndighet ska föra ett alarmdataregister över de nödmeddelanden som mottagits och de åtgärder som vidtagits med anledning därav. (2013/94)

De som för registret ansvarar för att behandlingen av de införda uppgifterna sker i överensstämmelse med lag. Även övriga användare av alarmdataregistret ansvarar för att behandlingen av uppgifterna sker i överensstämmelse med lag.

65 §. Införande av uppgifter i alarmdataregistret

I alarmdataregistret får Ålands polismyndighet införa uppgifter som (2013/94)

1) behövs för att enheterna inom räddningsväsendet skall kunna sköta sina uppdrag effektivt, såsom uppgifter rörande beredskap, anrop, ledningsförhållanden, utrustning och ansvarsområde samt enheternas storlek och sammansättningen,

2) anger när och på vilket sätt ett nödmeddelande mottagits och vidarebefordrats,

3) anger ett nödmeddelandes innehåll jämte telefonidentifierings- och adressuppgifter samt bandningar eller andra tekniska upptagningar av meddelandet,

4) anger namnet på de personer eller mottagningsenheter som tagit emot ett nödmeddelande, registrerat meddelandet, vidtagit omedelbara åtgärder i anslutning härtill samt givits ett uppdrag i anledning av meddelandet,

5) anger identiteten hos den person som avses i 3 punkten till den del uppgifterna avser namn, personbeteckning eller födelsetid, kön, modersmål, medborgarskap, hemort, adress och telefonnummer,

6) rör det objekt nödmeddelandet avser,

7) avser ett räddningsuppdrag och de åtgärder som i anslutning därtill vidtagits såsom åtgärds- och händelseredogörelser, uppgifter om platsen och tidpunkten för en olycka, i vilken utsträckning skyndsamma räddningsingripanden varit nödvändiga i det enskilda fallet, vilka risker som föreligger i samband med att ett räddningsuppdrag genomförts samt andra behövliga uppgifter om ett enskilt uppdrag och

8) är nödvändiga för att i största möjliga utsträckning skydda den enskilde och de som arbetar vid de enheter som använder sig av alarmdatacentralens tjänster, såsom uppgifter rörande en brottslig gärning, ett straff eller någon annan påföljd för brott, någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp och de vårdåtgärder eller andra därmed jämförbara åtgärder som i anledning därav vidtagits eller socialvårdsåtgärder som vidtagits för den enskildes räkning.

66 §. Behandlingen av uppgifterna i alarmdataregistret

En uppgift skall raderas ur alarmdataregistret när det inte längre kan anses motiverat att bevara den, dock senast när fem år har förflutit sedan meddelandet mottogs.

Uppgifter som avses i 65 § 8 punkten behöver inte raderas efter fem år om det med hänsyn till skyddet för den enskilde och de som arbetar vid de enheter som använder sig av alarmdataregistrets tjänster föreligger särskilda skäl för att ha uppgifterna kvar i registret. För att uppgifterna skall få vara kvar krävs dock

att den registeransvarige inom fem år räknat från den tidpunkt uppgifterna infördes i registret konstaterar att det är nödvändigt att förlänga uppbevaringstiden. Då en uppgift konstateras vara nödvändig skall en anteckning därom göras i registret. Inom fem år räknat från den tidpunkt den senaste anteckningen gjordes måste den registeransvarige på nytt ta ställning till om uppgifterna kan konstateras vara nödvändiga för att de skall få vara kvar i registret.

Registeruppgifterna får utan hinder av sekretessbestämmelserna i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet lämnas ut

1) till kommunens räddningsmyndighet för att under den registeransvariges överinseende sammanställas med ett åtgärdsregister,

2) till annan än i 1 punkten avsedd räddningsmyndighet samt

3) för publicering till den del de inte röjer någons identitet eller personliga förhållanden.

Personer som är anställda hos myndigheter som för och använder alarmdataregistret har rätt att med hjälp av teknisk anslutning se och behandla uppgifter som hänför sig till uppdrag inom det egna verksamhetsområdet endast inom ramen för sina befogenheter och enligt överenskommelse med den huvudansvarige registerföraren.

67 §. Åtgärdsregister

Kommunens räddningsmyndighet skall föra ett åtgärdsregister. I åtgärdsregistret får införas samma typ av uppgifter som i alarmdataregistret.

Utöver de uppgifter som avses i 1 mom. får i åtgärdsregistret införas uppgifter om

1) föremålet för de räddningsåtgärder som vidtagits med anledning av att en olycka inträffat,

2) vilken typ av olycka som har inträffat,

3) tekniska detaljer om olyckan och dess förlopp,

4) vilka räddnings- och bekämpningsmetoder som tillämpats, hur stora personalresurser som ställts till förfogande samt vilka fordon och vilket slags materiel som använts i samband med att en räddningsoperation genomförts,

5) räddningsverksamhetens resultat,

6) de skador på människor, egendom och miljön som en olycka givit upphov till samt

7) orsakerna till en olycka.

68 §. Behandlingen av uppgifterna i åtgärdsregistret

Uppgifterna i ett åtgärdsregister får utlämnas till Ålands polismyndighet och andra räddningsmyndigheter. Uppgifterna får även utlämnas till andra myndigheter och forskningsinstitut under förutsättning att uppgifterna används i undersökningssyfte som ett led i vetenskaplig forskning om olyckor. (2013/94)

Åtgärdsregistret får även användas för statistikföring under förutsättning att inga personer kan identifieras i statistiken. I övrigt skall i samband med utlämnande landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet tillämpas.

Uppgifterna i åtgärdsregistret skall sparas ända fram till den tidpunkt kommunens räddningsmyndighet inte längre anser det motiverat att bevara dem. I de fall det i åtgärdsregistret införts uppgifter som avses i 65 §

G 15 Rådningsslag (2006:106)

8 punkten skall dock uppgifterna raderas ur registret senast två år efter det att de införts.

69 §. Övervakningsregister

Kommunens räddningsmyndighet skall föra ett övervakningsregister. I övervakningsregistret skall införas uppgifter om övervakningsobjekten samt för räddningsuppdrag behövliga uppgifter beträffande deras ägare och innehavare.

Uppgifterna i övervakningsregistret skall kontrolleras och justeras regelbundet samt sparas ända fram till den tidpunkt kommunens räddningsmyndighet inte längre anser det motiverat att bevara dem.

12 kap. Finansiering av räddningsväsendet samt arvoden och ersättningar**70 §. Ansvar för räddningsväsendets kostnader**

Den som i samband med att räddningsverksamhet utövas skall vidta åtgärder och sköta uppgifter skall även stå för de kostnader som verksamheten föranleder om inget annat följer av bestämmelserna i denna lag eller annan lagstiftning.

71 §. Landskapets deltagande i upprätthållande av beredskapen

Om det av någon särskild anledning är ändamålsenligt kan landskapet delta i upprätthållandet av beredskapen inom räddningsväsendet genom att anskaffa specialmateriel eller finansiera en bestämd verksamhet inom räddningsväsendet.

72 §. Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Om en kommun bistår en annan kommun med materiel och manskap eller på något annat sätt skall den mottagande kommunen betala full ersättning till den biståndsgivande kommunen om inte något annat avtalats.

Om eventuell ersättning för handräckning som landskapets och kommunernas övriga myndigheter och inrättningar ger räddningsväsendet skall avtalas särskilt.

73 §. Släckningskostnader för skogs- och terrängbränder

Om en skogs- eller terrängbrand har spritt sig till flera kommuner betalas släckningskostnaderna av den kommun på vars område branden började om inte något annat avtalats. De övriga kommunerna skall betala sin andel av dessa kostnader i förhållande till den eldhärjade arealen eller enligt annan skälig grund.

74 §. Landskapsandel för driftskostnader för räddningsväsendet

Driftskostnaderna för det kommunala räddningsväsendet finansieras med landskapsandelar som utbetalas till kommunerna i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

75 §. Landskapsandel för materielanskaffningar

Inom ramen för landskapets budget kan en kommun, utöver vad som anges i 74 § och enligt landskapsregeringens prövning, beviljas landskapsandel för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddningsväsende. Bedömningen i vad mån en kostnad skall anses vara betydande görs utgående från ett belopp som landskapsregeringen särskilt skall fastställa.

Landskapsandelen fastställs utgående från de bösättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bösättningsstrukturgrupper enligt följande:

Bösättningsstrukturgrupp	Procent
1	65,00
2	55,00
3	55,00
4	50,00
5	50,00
6	35,00
7	35,00
8	35,00

(2007/76)

Om två eller flera kommuner avser att för gemensamt bruk anskaffa sådant materiel som avses i 1 mom. eller om ett kommunalförbund är huvudman fastställs landskapsandel för materielanskaffningen för varje kommuns andel i enlighet med dess bösättningsstrukturgrupp.

Om särskilda skäl föreligger kan inom ramen för landskapets budget och i enlighet med landskapsregeringens prövning beviljas landskapsandel utöver den landskapsandel som avses i 2 mom.

76 §. Förhandsbesked

Innan bindande anskaffningsavtal ingås eller beställningar görs skall kommunen inhämta ett förhandsbesked av landskapsregeringen för sådan egendom som enligt 75 § kan berättiga till landskapsandel. Till en begäran om förhandsbesked skall en utredning över åtgärden eller anskaffningen och dess kostnader bifogas i enlighet med vad landskapsregeringen bestämmer.

Förhandsbeskedet är bindande för landskapsregeringen om åtgärden vidtas inom ett år räknat från utgången av det kalenderår då förhandsbeskedet gavs, såvida inte annat följer av landskapsbudgeten.

77 §. Ersättningsgrunder

En förutsättning för erläggande av landskapsandel för kostnader som avses i 75 § är att kostnaderna är nödvändiga och skäliga för skötseln av räddningsväsendet samt att åtgärdens totalkostnader uppgår till minst det belopp som avses i 75 § 1 mom.

Kommun erhåller inte landskapsandel för värdeminskningar eller kostnader i samband med lån. Grunderna för beviljande av landskapsandel enligt 75 § fastställs av landskapsregeringen genom beslut.

78 §. Slutredovisning

Kommunen skall senast ett år efter det att åtgärden eller anskaffningen slutförts lägga fram en slutredovisning för landskapsregeringen över de faktiska kostnaderna för åtgärden eller anskaffningen.

Landskapsregeringen skall fatta beslut om beviljande och utbetalning av landskapsandelen inom två månader efter det att den slutliga redovisningen lämnats in.

79 §. Ändrade förutsättningar för beviljande av landskapsandel

Landskapsregeringen kan besluta att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för de kostnader som enligt 75 § beviljats kommunen helt eller delvis skall återbetalas till landskapet. Förutsättningen härför är att

- 1) egendomen överläts till någon annan,
- 2) verksamheten upphör eller att
- 3) egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för den avsedda verksamheten.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan landskapsregeringen besluta att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från den landskapsandel som enligt 75 § beviljats för nya kostnader.

Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till landskapsregeringen.

Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandelen svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar den av finansministeriet fastställda grundräntan beräknad på grundval av vad som därom stadgas särskilt i annan lagstiftning.

80 §. Ersättning för räddningskostnader

Om ett räddningsuppdrag har vållat en kommun kostnader som är särskilt stora med hänsyn till kommunens ekonomiska bärkraft kan kommunen erhålla ersättning av landskapsregeringen enligt prövning.

81 §. Skadestånd

I samband med ersättning av skador som uppkommit genom i denna lag avsedd olycka skall skadeståndslagen (FFS 412/1974) tillämpas.

82 §. Arvode och ersättningar till den som förordnats att delta i räddningsuppgifter

Kommunens räddningsmyndighet skall betala ett skäligt arvode till den som med stöd av 60 § beordrats att delta i ett räddningsuppdrag.

Den som deltagit i ett räddningsuppdrag har även rätt att från räddningsmyndigheten få ersättning för kläder, utrustning och arbetsredskap som förstörts eller gått förlorade i samband med att räddningsuppdraget utförts. Kommunens räddningsmyndighet skall betala full ersättning till ägaren för egendom som tagits i bruk med stöd av 59 § 1 mom. Även eventuella skador på egendomen skall ersättas.

För att erhålla ersättning skall ersättningsökanden så snart som möjligt anmäla skadan till räddningsledaren. Därefter skall sökanden skicka en skriftlig ersättningsansökan till kommunens räddningsmyndighet inom tre månader efter det att skadan inträffade.

83 §. Ersättning för olycksfall i samband med räddningsverksamhet

Den som drabbats av olycksfall eller yrkessjukdom i samband med att han eller hon fullgjort uppgifter som hänför sig till räddningsverksamheten i landskapet har rätt att få ersättning från landskapet. Ersättningen skall

utgå enligt samma grunder som för olycksfall i arbete eller yrkessjukdom till den del den skadelidande inte är berättigad till lika stor ersättning enligt annan lagstiftning.

Ersättningsberättigad är den som

1) med stöd av 60 § beordrats att delta i ett räddningsuppdrag,

2) hör till en avtalsbrandkår men inte är berättigad till ersättning enligt 1 § lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller

3) hör till en industri- eller anstaltsbrandkår som inte tillhör någon av de kommunala avtalsbrandkårerna och där olycksfallet inträffat i samband att kåren deltagit i ett räddningsuppdrag utanför industri- eller anstaltsområdet.

Den som drabbas av ett olycksfall och hör till en avtalsbrandkår på de villkor som anges i 2 mom. 2 punkten är berättigad till ersättning från landskapet om olycksfallet inträffat i samband med att han eller hon genomgått utbildning inom brandkåren, fullgjort uppgifter inom fastighets- eller materialvård eller deltagit i sjuktransporter.

Ärenden som rör utbetalning av ersättning med stöd av denna paragraf handläggs av landskapsregeringen.

Se L om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (FFS 459/2015).

13 kap. Ändringssökande, tvångsmedel och straff**84 §. Ändringssökande**

Ändring i ett beslut som kommunens räddningsmyndighet fattat med stöd av bestämmelserna i denna lag söks genom besvär i enlighet med besvärbestämmelserna i 15 kap. i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, skall ett förvaltningsbeslut trots besvär iakttas omedelbart.

85 §. Vite och hot om tvångsutförande

Om någon i strid med bestämmelserna i 14, 28, 29, 34, 35, 36, 38, 46 eller 52 §§ eller i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa lagrum vidtar åtgärder eller försummar att iakta de skyldigheter som grundar sig på bestämmelserna, kan kommunens räddningsmyndighet genom beslut ålägga den försumlige att inom en viss tid vidta de åtgärder och iakta de skyldigheter som krävs enligt denna lag eller annan lagstiftning.

Ett förbud eller en föreskrift som meddelats av kommunens räddningsmyndighet kan förenas med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

När ett ärende enligt denna lag gäller vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande skall i övrigt bestämmelserna i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen iakttas. (2008/45)

86 §. Straff

Den som åsidosätter de i 16 §, 28 § 1 mom., 30, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 42 och 46 §§, 59 § 1 mom. eller 60 § 1 och 2 mom. föreskrivna skyldigheterna eller handlar i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd därav eller bryter mot förbudet i 31 § eller 60 §

G 15 Räddningslag (2006:106)

3 mom. skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i annan lag, för räddningsförseelse dömas till böter.

87 §. Domseftergift

När någon har brutit mot ett förbud som har meddelats med stöd av denna lag och förstärkts med vite, kan domstolen avstå från att döma honom eller henne till straff för samma gärning.

14 kap. Särskilda bestämmelser**88 §. Tystnadsplikt**

Den som är anställd inom räddningsväsendet eller den som på sådant sätt som anges i 60 § deltar i räddningsverksamhet får inte till utomstående lämna ut uppgifter som han eller hon fått kännedom om i anslutning till att han eller hon fullgjort de i denna lag föreskrivna skyldigheterna i de fall då uppgifterna rör enskild persons

- 1) affärs- eller yrkeshemlighet,
- 2) ekonomiska ställning,
- 3) hälsotillstånd eller
- 4) personliga förhållanden.

Uppgifter får inte heller lämnas ut om de rör andra än i 1 mom. angivna omständigheter i de fall det med stöd av lag bestämts att uppgifterna skall hållas hemliga.

Trots tystnadsplikten får i enskilda fall sådana uppgifter röjas som är nödvändiga för att skydda liv eller hälsa eller avvärja betydande skador på egendom eller i miljön.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt denna paragraf döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

89 §. (2013/94) Skyldighet att lämna ut uppgifter för statistikföring

Om skyldighet för kommunens räddningsmyndighet och Ålands polismyndighet att lämna ut uppgifter för statistikföring föreskrivs i statistiklagen (1994:42) för landskapet Åland.

90 §. Undersökning av olyckor

Kommunens räddningsmyndighet skall göra en bedömning av och vid behov även undersöka de bakomliggande orsakerna till en olycka. Om det inte kan uteslutas att en olycka har orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet skall kommunens räddningsmyndighet anmäla detta till polisen.

Om särskilda skäl föreligger kan landskapsregeringen besluta om att en särskild undersökning skall genomföras.

Den som utför undersökningen har rätt att

- 1) få tillträde till olycksplatsen,
- 2) av den som normalt ansvarar för verksamheten på olycksplatsen få tillgång till handlingar som kan vara av intresse för undersökningen,
- 3) ta prover på olycksplatsen samt
- 4) av kommunens räddningsmyndighet få tillgång till uppgifter som rör olyckan.

Polisen ska företa en polisundersökning enligt 6 kap. 1 § i polislagen (2013:87) för Åland för att reda ut brandorsaken vid sådana eldsvådor som har lett till dödsfall, personskador eller betydande egendomsskador. (2013/94)

91 §. Handräckning av polisen

Polisen är skyldig att ge handräckning i de fall det behövs för att

- 1) syn enligt 42 § skall kunna förrättas,
- 2) förhindra en sådan olycksrisk som avses i 46 § 3 mom.,
- 3) räddningsledaren skall kunna utöva sina befogenheter enligt 59 § 1 mom. och 60 § 1 och 2 mom. samt
- 4) undersökning av olyckor enligt 90 § 3 mom. skall kunna genomföras.

92 §. Klädsel och identitetskort

Den som företräder kommunens räddningsmyndighet skall i sitt tjänsteuppdrag bära en klädsel som klart utvisar tjänsteuppdragets art samt inneha ett identitetskort som anger tjänsteställningen.

Landskapsregeringen utfärdar genom beslut närmare bestämmelser om klädseln inom räddningsväsendet och kommunens räddningsmyndighets identitetskort.

93 §. Kvalitetsfordringar

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta att riksförfattningar om

- 1) tekniska krav på anordningar inom räddningsväsendet,
- 2) brandsäkerheten för produkter samt
- 3) utrustning och metoder för räddningsverksamhet skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan inom i 1 mom. avsedda områden besluta om särskilda bestämmelser om kvalitetsfordringar som skall tillämpas i landskapet.

Inom i 1 mom. avsedda områden kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet av EG:s direktiv.

Se LF (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet.

15 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**94 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:37) om brand- och räddningsväsendet, nedan kallad brandlagen.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

95 §. Allmänna övergångsbestämmelser

När denna lag träder i kraft gäller dessutom följande:

- 1) utan hinder av bestämmelserna i 5 kap. skall den som innan denna lag träder i kraft innehar en tjänst eller på annat sätt utför uppgifter inom brand- och räddningsväsendet med stöd av brandlagens bestämmelser alltiämt vara behörig att i enlighet med bestämmelserna i denna lag utföra motsvarande uppgifter inom räddningsväsendet,
- 2) utan hinder av bestämmelserna i 50 § skall den som innan denna lag träder i kraft är anställd som sotare hos en kommun eller är verksam som sotarföretagare alltiämt vara behörig att utföra sotning,
- 3) beslutet om nivån på servicen enligt 20 § skall vara fastställda senast ett år efter det att denna lag trätt i kraft,
- 4) förordningar och beslut som tillkommit med stöd av brandlagens bestämmelser gäller fortfarande till dess

giltighetstiden för dem utgår eller till dess landskapsregeringen upphäver dem,

5) brandvarnare eller andra anordningar som avses i 34 § skall vara installerade inom ett år efter det att denna lag trätt i kraft,

6) endast sådana kostnader föranledda av olyckor som inträffat efter det att denna lag trätt i kraft täcks av de ersättningar som enligt lagens 80 § skall utbetalas av landskapet,

7) de planer som fastställts med stöd av brandlagens bestämmelser gäller fortfarande för den i planen avsedda tiden eller till dess landskapsregeringen upphäver dem,

8) de förhandsbesked som givits med stöd av brandlagens bestämmelser är bindande för landskapsregeringen såvida inget annat följer av landskapsbudgeten och under förutsättning att den åtgärd som förhandsbeskedet avser vidtas inom ett år räknat från utgången av det kalenderår denna lag träder i kraft,

9) räddningsdelegationen skall tillsättas senast ett år efter det att denna lag trätt i kraft samt

10) delegationen för brand- och räddningsväsendet och delegationen för oljeskyddsärenden, tillsatta med stöd av bestämmelserna i brandlagen och landskapslagen (1977:16) om bekämpande av oljeskador, verkar fram till den tidpunkt räddningsdelegationen tillsatts.

G 16 Räddningsförordning (2006:111) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Räddningsförordningens innehåll*

Denna förordning innehåller närmare bestämmelser om räddningsdelegationens verksamhet, räddningsplaneringen i landskapet, hur räddningsservicen skall vara upplagd, vilka behörighetskrav som skall ställas på räddningspersonalen samt hur sotningen och rengöringen av ventilationskanaler skall utföras.

Förordningen innehåller även närmare bestämmelser om vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas då offentliga tillställningar anordnas, eldning och annan brandfarlig verksamhet, brandvarnarens utplacering och funktion, vad som ska iaktas då riskfylld verksamhet utövas, utrymningsvägar och räddningsvägar samt brandsyn. (2013/106)

2 kap. Räddningsdelegationen

2 §. *Räddningsdelegationens sammansättning*

I räddningsdelegationen ingår en ordförande, en viceordförande, ett av landskapsregeringen fastställt antal övriga medlemmar samt deras suppleanter.

Ordföranden, viceordföranden, de övriga medlemmarna samt suppleanterna utses av landskapsregeringen. Därtill utser landskapsregeringen en sekreterare för delegationen.

Olika myndigheter och organisationer som har väsentlig betydelse för räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet skall vara representerade i delegationen.

3 §. *Räddningsdelegationens reglemente*

Landskapsregeringen utarbetar i samråd med räddningsdelegationen ett reglemente som närmare anger hur delegationen skall bistå landskapsregeringen vid utveckling, planering och uppföljning av räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet. Reglementet fastställs av landskapsregeringen.

4 §. *Räddningsdelegationens verksamhetsperiod*

Räddningsdelegationen verkar tills en ny landskapsregering tillsatts [i enlighet med bestämmelserna i 6a kap. lagtingsordningen (1972:11)]. En ny räddningsdelegation tillsätts efter att en ny landskapsregering tillsatts.

LO (1972:11) har upphävts genom LO (2011:97).

3 kap. Planeringsskyldighet

5 §. *Översiktsplan för räddningsverksamheten*

Då översiktsplanen utarbetas i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland (räddningslagen) skall räddningsdelegationen medverka. När planen utarbetats fastställs den av landskapsregeringen. Innehållet i planen uppdateras, minst vart femte år.

6 §. (2013/106) *Extern räddningsplan*

Bestämmelser om externa räddningsplaner finns i landskapsförordningen (2013:107) om externa räddningsplaner.

7-8 §§. Upphävda (2013/106).

9 §. *Räddningsplaner för upprätthållande av den egna beredskapen*

Som ett led i upprätthållandet av den egna beredskapen skall, i enlighet med 11 och 14 §§ räddningslagen, den som äger eller innehar eller i övrigt ansvarar för verksamheten i de fastigheter eller vid de evenemang som avses i 2 mom. utarbeta en särskild räddningsplan för upprätthållande av den egna beredskapen (*räddningsplan*). Räddningsplanen skall utarbetas i samråd med kommunens räddningsmyndighet som i oklara fall avgör om en räddningsplan för ett enskilt objekt överhuvudtaget behöver utarbetas.

Räddningsplanen gäller för

1) bostadsbyggnader, byggnadsgrupper på samma tomt och byggnadsplatser under förutsättning att bostadsbyggnaderna, byggnadsgrupperna eller byggnadsplatserna inrymmer minst fem bostadslägenheter,

2) sjukhus, omsorgshem, vårdinrättningar, service- och bostadshus för funktionshindrade och andra specialgrupper samt för andra motsvarande lokaler, där det finns människor som har nedsatt förmåga att upptäcka en farlig situation eller försämrade möjligheter att handla i en farlig situation på det sätt som situationen kräver,

3) inkvarteringsanläggningar såsom hotell, vandrarhem, gästhem, pensionat och andra motsvarande lokaler, under förutsättning att de har mer än tio inkvarteringsplatser,

4) stugbyar bestående av minst fem fritidsstugor belägna inom samma administrativa område och i anslutning till vandrarhem,

5) campingplatser,

6) samlings- och affärslokaler där det rör sig ett stort

G 16 Räddningsförordning (2006:111)

antal personer, såsom restauranger med flera än 50 kundplatser, daghemlokaler med flera än 25 platser, butiker, gallerier, skolor, idrotts- och utställningshallar, teatrar, kyrkor, bibliotek och terminaler för resande vilka har en golvyta som är större än 500 m²,

7) industri-, produktions- och lagerlokaler med fler än tio anställda,

8) lokaler, i vilka hantering eller lagring av kemikalier kan medföra fara för människors liv, hälsa, egendom eller miljön,

9) lokaler som i enlighet med författning eller myndighetsbeslut har försetts med en automatisk släckningsanordning eller brandlarmanläggning,

10) företag, inrättningar och liknande där antalet anställda och andra människor som samtidigt är på plats i allmänhet uppgår till minst 30 st,

11) utomhusarenor med minst 500 åskådarplatser samt

12) sådana evenemang som ordnas av någon som bedriver affärsverksamhet eller av någon annan sammanslutning, där den fara som föreligger för personer, brandskyddet eller miljön eller de skador som kan förorsakas av en eventuell olycka beräknas vara allvarliga därför att ett stort antal människor deltar i evenemanget eller för att evenemanget i sig omfattar särskilda risker.

10 §. *Räddningsplanens innehåll*

I tillämpliga delar skall räddningsplanen innehålla en beskrivning över

1) förutsägbara farliga situationer och deras verkningar,

2) vilka åtgärder som vidtagits för att förebygga farliga situationer,

3) vilka utrymnings- och skyddsmöjligheter som finns,

4) vilka släcknings- och räddningsarrangemang som inrättats,

5) vem som är säkerhetsansvarig och vilka som i övrigt ingår i säkerhetspersonalen,

6) hur säkerhetspersonalen reserveras och utbildas,

7) hur säkerhetspersonalen, den övriga personalen samt de som bor permanent i eller i närheten av de lokaler, byggnader, anläggningar eller evenemang som avses i 9 § 2 mom. skall informeras om planen och de uppgifter som den innehåller,

8) vilken typ av räddningsmateriel som behövs om de i 1 punkten avsedda situationerna inträffar,

9) hur olika olycks-, färo- och skadesituationer som förutsetts enligt 1 punkten skall kunna bemästras om de uppstår samt

10) hur och när planen uppdateras.

Omfånget av och innehållet i räddningsplanen skall stå i proportion till byggnadens eller anläggningens storlek och de risker som är förknippade med den.

I räddningsplanen för den typ av byggnader och inrättningar som avses i 9 § 2 mom. 2 punkten skall det ingå en separat utredning över hur den nedsatta funktionsförmågan hos dem som befinner sig i byggnaden eller lokalen beaktats i förberedelserna inför en färosituation.

Vid behov skall även sådan fastighetsanvändning som avviker från det normala beaktas i räddningsplanen.

Om det med stöd av annan lagstiftning utarbetats en särskild plan som gäller för någon av de i 9 § 2 mom. avsedda lokalerna, byggnaderna, anläggningarna eller evenemangen och som vid sidan av annat innehåller sådant som skall finnas i en räddningsplan behöver någon räddningsplan för fastigheten inte utarbetas. I dessa fall skall den särskilda planen kompletteras så att den innefattar alla de uppgifter som skall finnas i en räddningsplan för fastigheten.

Innehållet i räddningsplanen skall uppdateras minst vart femte år. När planen uppdateras skall de som bor eller arbetar i den fastighet för vilken planen gäller informeras om uppdateringen. Även andra som skall delta i verkställigheten av räddningsplanen skall informeras om uppdateringen.

4 kap. *Räddningsservice*

11 §. *Beslut om nivån på räddningsservicen dess form och innehåll*

I beslutet om nivån på räddningsservicen skall det ingå en redogörelse för

1) vilka olycksrisker som kan beröra kommunen och vilka riskobjekt som finns inom kommunen,

2) hur kommunen samarbetar med andra kommuner och organisationer,

3) vilka personella och materiella resurser som skall finnas i kommunen för att nödvändiga räddningsåtgärder skall kunna vidtas när en olycka inträffar eller då fara hotar,

4) vilka personella och materiella resurser som skall finnas i kommunen för att det skall vara möjligt att leda, utveckla, övervaka, ge utbildning och sprida information om räddningsverksamheten i kommunen,

5) hur kommunens invånare, företag och inrättningar skall informeras om och utbildas i sådant som rör säkerhetsfrågor och vilka allmänna mål som i anslutning här till skall uppställas,

6) hur brandsynerna genomförs och sotningen ordnas i kommunen,

7) hur den operativa räddningsverksamheten rent faktiskt organiseras och leds, vilken personal, vilken typ av materiel och vilka tilläggsresurser, exempelvis från andra kommuner, som härvid står till kommunens förfogande,

8) vilken beredskap som upprätthålls i kommunen,

9) hur befolkningen varnas, informeras och skyddas i färosituationer,

10) hur befolkningskyddsarbetet bedrivs samt

11) när beslutet skall ses över och revideras.

5 kap. *Behörighetskrav*

12 §. *Behörighetskrav för personal i huvudsyssla*

För att få tjänstgöra som befäl krävs att sökanden avlagt befälsexamen vid en sådan läroanstalt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som ger befälsutbildning för allmän räddningstjänst på lägst yrkeshögskolenivå eller motsvarande nivå. Med befäl avses sådan personal som självständigt kan handha administrativa uppgifter och förebyggande säkerhetsarbete samt kan handha ansvaret för den operativa ledningen vid räddningsinsatser.

För att få tjänstgöra som underbefäl krävs att sökanden avlagt underbefälsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän räddningstjänst. Med underbefäl avses sådan personal som kan delta i förebyggande säkerhetsarbete och som leder en operativ utryckningsenhet under ledning av ett befäl.

För att få tjänstgöra inom manskapet krävs att sökanden avlagt manskapsexamen vid en sådan läroanstalt inom EES som ger yrkesutbildning för allmän räddningstjänst. Med manskap avses sådan personal som ingår i en operativ utryckningsenhet och som utför sina uppgifter under ledning av ett underbefäl.

Räddningschefen skall uppfylla behörighetskraven för befäl.

13 §. Upphävd (2010/97).

14 §. Behörighetskrav för personal i bisyssla eller inom avtalsbrandkår

Den som regelmässigt skall utföra räddningsuppdrag i bisyssla eller inom avtalsbrandkår måste ha genomgått en av landskapsregeringen godkänd utbildning som uppfyller kravnivån för de uppgifter som skall utföras och som beaktar de krav som arbetarskyddsbestämmelserna ställer.

Landskapsregeringen fastställer vilka kursprogram som skall ingå i utbildningen.

15 §. Undantag från behörighetskraven

Endast sådana omständigheter som medför att det inte är erforderlig utsträckning går att anställa personal som uppfyller de i 12 och 13 §§ föreskrivna behörighetskraven utgör sådana särskilda skäl som enligt 23 §, 3 mom. räddningslagen berättigar landskapsregeringen att medge undantag från behörighetskraven.

6 kap. Sotning

16 §. Sotningsobjekt

Eldstäder som eldas med fast eller flytande bränsle och rökkanaler för dessa skall sotas regelbundet i enlighet med vad som föreskrivs i detta kapitel.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på öppna spisar samt eldstäder och eldytor i centralvärmepannor.

17 §. Sotningsintervall

Sotning skall utföras med följande intervall:

1) eldstäder och rökkanaler vilka används i näringsverksamhet sotas efter behov, dock åtminstone en gång per år,

2) rökkanaler för centralvärmepannor som eldas med lätt brännolja sotas åtminstone en gång vartannat år,

3) rökkanaler för centralvärmepannor som eldas med tung brännolja eller fast bränsle sotas åtminstone en gång per år,

4) hushållseldstäder i enskilda hushåll såsom köks-spisar, kachelugnar, kaminer och dylikt som används som primär källa för uppvärmning av utrymmen och för matlagning sotas åtminstone en gång per år,

5) hushållseldstäder enligt föregående punkt som inte används som primär källa för uppvärmning av utrymmen och för matlagning sotas åtminstone en gång vart fjärde år samt

6) eldstäder i fritidshus och bastuugnar i enskilt bruk sotas åtminstone en gång vart fjärde år.

Från bestämmelserna i 1 mom. kan, om sotaren i samråd med fastighetsinnehavaren konstaterar att detta är tillräckligt, avvikelser göras så att

1) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång per år kan sotas en gång vartannat år,

2) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång vartannat år kan sotas en gång senast vart fjärde år samt

3) objekt som enligt huvudregeln i 1 mom. skall sotas en gång vart fjärde år inte behöver sotas utan endast kontrolleras en gång vart fjärde år.

Eldstäder och rökkanaler som inte används behöver inte sotas.

18 §. Sotningsarbete

Sotningsarbete innebär att

1) vissa förberedande åtgärder skall vidtas innan själva sotningen påbörjas,

2) eldstäder och tillhörande rökkanaler samt eventuella tilläggsanordningar skall sotas,

3) eldstädernas och rökkanalernas skick skall granskas,

4) igensatta rökkanaler skall öppnas,

5) luckor och rökspjäll skall rengöras samt att deras tätthet och funktion skall kontrolleras,

6) aska och annat avfall som uppkommit vid sotningen skall avlägsnas och föras till en brandsäker plats,

7) stegars, ställningars och pannrums skick skall granskas samt

8) sotaren skall skriva ut ett intyg över utförd sotningsarbete och skriftligen informera representanten för sotningsobjektet och kommunens räddningsmyndighet om fel och brister i sotningsobjektet.

Efter sotningen skall eldstäderna, rökkanalerna och de övriga anordningarna som varit föremål för sotningen vara i det bruksskick som de var före sotningen. Eventuella tilläggsarbeten utförs i enlighet med särskild överenskommelse mellan sotaren och representanten för sotningsobjektet.

19 §. Intyg över utförd sotningsarbete

Sotaren skall utfärda ett intyg över det utförda sotningsarbetet och ge det till representanten för sotningsobjektet. Intyget skall innehålla uppgifter om

1) sotningsobjektet,

2) vem som utfört sotningen,

3) när sotningen utförts,

4) vilka åtgärder som vidtagits,

5) vilka fel och brister som observerats,

6) vilka tilläggsarbeten som utförts samt

7) hur stor den totala avgiften är och till vilka belopp delavgifterna uppgår.

7 kap. Rengöring av ventilationsanläggningar

20 §. Ventilationsanläggningar som skall rengöras

Ventilationsanläggningar skall rengöras regelbundet i enlighet med vad som föreskrivs i 21 § och kravet gäller kanaler, kammare, fläktar, brandbegränsare och andra anordningar i anläggningen som påverkar dess brandsäkerhet och omfattar frånluftsdel i ventilationsanläggningarna. Tilluftsdel rengörs efter behov vilket bedöms av kommunens räddningsmyndighet.

G 16 Räddningsförordning (2006:111)

21 §. Rengöringsintervall

Ventilationsanläggningar där mat lagas yrkesmässigt skall rengöras en gång per år. Detsamma gäller ventilationsanläggningar för sprutmålerier, snickerier, textilfabriker, tvättinrättningar, bagerier och rökerier samt för industri- och andra lokaler där det i ventilationsanläggningarna kan samlas betydande mängder sådana ämnen som lätt sprider brand. Även ventilationsanläggningar för utrymmen i vilka brännbar vätska industriellt framställs eller används skall rengöras en gång per år.

Ventilationsanläggningar för sjukhus, omsorgshem och slutna anstalter samt ventilationsanläggningar för daghem, skolor, inkvarteringsrörelser, internat och trakteringsrörelser gästutrymmen skall rengöras vart femte år.

22 §. Intyg över utfört rengöringsarbete

Den som rengjort ventilationsanläggningen skall utfärda ett intyg över det utförda rengöringsarbetet och ge det till den som äger eller innehar den fastighet eller lokal i vilken rengöringsarbetet utförts. Även kommunens räddningsmyndighet har rätt att få ett sådant intyg.

Intyget skall innehålla en redogörelse för

- 1) vad som rengjorts,
- 2) vem som utfört rengöringen,
- 3) när rengöringen utförts,
- 4) vilka rengöringsåtgärder som vidtagits och metoder använts i samband härmed samt
- 5) vilka fel och brister som observerats vid rengöringen och vilka reparationer som utförts.

Ur redogörelsen för vidtagna rengöringsåtgärder skall närmare framgå

- 1) att alla för rengöringen nödvändiga förberedelseåtgärder vidtagits,
- 2) att ventilationsanläggningens inre ytor, spjäll och andra anordningar rengjorts,
- 3) att anläggningens täthet och dess funktion kontrollerats samt
- 4) att anläggningen körts igång och trimmats in efter rengöringen.

23 §. Särskilda kompetenskrav

Den som ansvarar för rengöring av ventilationsanläggningar som ett led i utövningen av en näringsverksamhet skall uppfylla av landskapsregeringen särskilt fastställda kompetenskrav för att rengöringen därigenom skall kunna skötas med tillräcklig sakkunskap, effektivitet och noggrannhet. Han eller hon skall även ha tillgång till de verktyg och instrument som normalt krävs för att en ventilationsanläggning skall kunna rengöras på bästa sätt.

Den som avser att rengöra ventilationsanläggningar regelbundet som ett led i utövningen av en näringsverksamhet skall även göra en skriftlig anmälan om detta till kommunens räddningsmyndighet innan verksamheten inleds. Till anmälan bifogas en utredning varur det skall framgå att näringsidkaren är i besittning av den kompetens som erfordras.

Rengöringsverksamheten får inte påbörjas innan kommunens räddningsmyndighet lämnat sitt godkännande till detta.

8 kap. Offentliga tillställningar**24 §. Definition av offentliga tillställningar**

Med offentliga tillställningar avses evenemang som äger rum inom ett avgränsat område inomhus eller utomhus till vilket allmänheten har tillträde oberoende av om inträdesavgift uppbärs eller inte.

25 §. Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på offentliga tillställningar som hålls inomhus och där det reserverats utrymme för mer än 300 personer. Bestämmelserna tillämpas även på offentliga tillställningar som hålls utomhus och där det reserverats utrymme för mer än 1000 personer. Dock skall bestämmelserna i 27 § tillämpas på offentliga tillställningar som hålls inomhus oavsett hur mycket utrymme som reserverats.

Om särskilda skäl föreligger kan kommunens räddningsmyndighet ställa särskilda krav på säkerheten vid en offentlig tillställning, trots att det totala antalet besökare som samtidigt kan närvara vid tillställningen understiger de i 1 mom. angivna antalen. Sådana särskilda skäl kan vara att området där tillställningen skall äga rum är särskilt litet i förhållande till besökarantalet eller att området eller tillställningens karaktär innebär särskilda risker.

26 §. Säkerhetsarrangemang vid offentliga tillställningar

Den som har det övergripande ansvaret för att en offentlig tillställning anordnas (*arrangören*) skall utse en särskilt namngiven person med uppgift att ansvara för säkerheten vid tillställningen (*säkerhetsansvarig*).

En vecka innan en offentlig tillställning anordnas skall arrangören göra en skriftlig anmälan om detta till kommunens räddningsmyndighet. Om räddningsmyndigheten anser att säkerhetsarrangemangen vid tillställningen är bristfälliga skall räddningsmyndigheten ge särskilda anvisningar om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas för att tillställningen skall få anordnas.

27 §. Lokalinnehavares skyldigheter

Den som innehar en samlingslokal skall vid eventuell uthyrning av lokalen, såväl muntligen som skriftligen, informera den som hyr lokalen om vilka säkerhetsarrangemang som skall iaktas i lokalen och vilka säkerhetskrav som måste vara uppfyllda för att en offentlig tillställning skall få anordnas i lokalen.

28 §. Säkerhetskrav

För att en god säkerhet vid en offentlig tillställning skall kunna upprätthållas kan kommunens räddningsmyndighet ställa krav på

- 1) utgångar,
- 2) omfattningen av och olycks säkerheten hos utsmyckningar och andra anordningar,
- 3) anordningar som förebygger risken för personskador genom klämning och nedtrampning,
- 4) anordningar och arrangemang som används av de som uppträder vid tillställningen,
- 5) utrustning för brandsläckning och förstahjälp samt
- 6) personal som skall upprätthålla säkerheten vid tillställningen.

Kommunens räddningsmyndighet kan även kräva att det högsta antalet besökare som samtidigt får befinna

sig inom området för tillställningen är sådant att säkerheten inte äventyras.

Uppfylls inte de i 1 och 2 mom. ställda kraven får inte tillställningen anordnas.

Behandlingen av de anmälningar om att få anordna offentliga tillställningar vilka inkommit till kommunens räddningsmyndighets skall samordnas med polismyndighetens behandling av gjorda anmälningar och inkomna tillståndsansökningar om offentliga nöjeställningar.

9 kap. Eldning och annan brandfarlig verksamhet

29 §. Eldningsanordningar

Med en i 31 § 1 mom. räddningslagen angiven anordning för eldningsändamål avses en sådan eldstad och anordning i vilken eld kan göras upp och förbränning upprätthållas och som är så konstruerad att elden på ett tillförlitligt sätt alltid hålls inom eldstaden eller anordningen.

30 §. Eldning

Med eldning avses användning av sådana anordningar som avses i 29 § och sådan användning av redskap och anordningar som på ett okontrollerbart sätt kan orsaka brand i naturen genom eldslåga, särskilt hög temperatur eller gnistbildning.

31 §. Eldningsarbeten

Då varning för skogsbrand är utfärdad skall den som avser att utföra vissa arbeten anmäla detta till kommunens räddningschef.

Med vissa arbeten avses

- 1) eldning i samband med skogsindustriell verksamhet och jordbruk,
- 2) maskinell markberedning i skogsmark,
- 3) användning av maskiner med slirskydd av stål eller motsvarande anordningar som kan orsaka gnistbildning vid körning i skogsmark,
- 4) maskinell slyröjning vid vägar och i skogsmark med aggregat som kan orsaka gnistbildning eller
- 5) annan nödvändig eldning av andra särskilda skäl.

Arbetet får inte inledas innan räddningschefen har lämnat sitt godkännande till detta. Godkännandet kan vara förenat med vissa villkor såsom att arbetet inte får sättas igång innan vissa förberedande säkerhetsåtgärder vidtagits. Räddningschefen kan förbjuda att arbetet sätts igång om omständigheterna bedöms vara sådana att tillräcklig säkerhet inte kan uppnås vid arbetets utförande.

10 kap. Brandvarnare

32 §. Placering och funktion

Brandvarnare skall finnas i bostäder samt i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar som inte är utrustade med brandalarmanläggning. Det skall finnas minst en brandvarnare per våningsplan. Brandvarnare skall utplaceras så att även sovande personer kan väckas av alarmsignalen. Beroende på bostadens storlek, form och förekomst av anordningar som kan orsaka brandfara kan flera brandvarnare vara nödvändiga. Med bostad avses både permanent bostad och tillfällig bostad såsom fritidsbostad.

Även i inkvarteringslokaler och vårdinrättningar skall det finnas enskilda brandvarnare, brandvarnar-

grupper eller brandvarnarsystem. Hur många brandvarnare som skall utplaceras beror på antalet övernattande personer, lokalernas storlek och form samt förekomsten av anordningar som kan orsaka brandfara.

Landskapsregeringen kan ge närmare anvisningar om brandvarnarnas utplacering och funktion.

11 kap. Riskfylld verksamhet

33 §. Bedömningsgrunder

Landskapsregeringen fastställer särskilt var i landskapet det finns anläggningar i vilka riskfylld verksamhet utövas och vilka anläggningarna är efter samråd med de kommuner där anläggningarna är lokaliserade. Den riskinventering som ingår i beslutet om räddningsservicen enligt 11 § skall ligga till grund för landskapsregeringens och kommunernas bedömning. Vid bedömningen av risknivån i en anläggning beaktas vilka risker som finns i själva anläggningen och vilka risker som anläggningsverksamheten medför för andra verksamheter utanför anläggningen.

34 §. Intern riskanalys

Den som ansvarar för utövningen av en riskfylld verksamhet (*verksamhetsansvarige*) skall göra en intern riskanalys som

- 1) beskriver vilka möjliga olyckor som kan medföra allvarliga skador på människor och miljö och hur händelseförloppet vid sådana olyckor utvecklar sig,
- 2) anger vilken sannolikheten är för att sådana olyckor kan inträffa,
- 3) anger vilka händelser som kan bidra till att sådana olyckor kan inträffa samt
- 4) innehåller en bedömning av konsekvenserna av sådana olyckor.

35 §. Anskaffning av utrustning

Den verksamhetsansvarige skall även anskaffa utrustning för

- 1) information, varning och alarm,
- 2) övervakning, mätning och analys,
- 3) släckning av brand,
- 4) uppsamling av kemikalier och andra utsläpp,
- 5) begränsning av utflöde,
- 6) tillvaratagande och neutralisering av skadliga ämnen samt
- 7) livräddning.

36 §. Beredskapsskyldighet

Utöver vad som föreskrivs 34 och 35 §§ skall den verksamhetsansvarige upprätthålla en beredskap som innebär

- 1) att personal med särskilda kunskaper finns tillgänglig,
- 2) att särskilda säkerhetsrutiner etableras och säkerhetsövningar hålls,
- 3) att en begränsad insatstid för personalen fastställts,
- 4) att informationsrutiner etableras samt
- 5) att reservsystem för särskilt viktiga funktioner finns installerade.

37 §. Genomförande och dokumentation av säkerhetsåtgärder

De säkerhetsåtgärder som den verksamhetsansvarige enligt 34, 35 och 36 §§ är skyldig att vidta skall vara skäligen och kostnadsmässigt stå i proportion till den

G 17 LF (2013:107) om externa räddningsplaner

nytta de medför. Samtliga säkerhetsåtgärder skall dokumenteras i ett säkerhetsdokument för anläggningen. Säkerhetsåtgärderna skall genomföras i samråd med kommunens räddningsmyndighet vilken i sin operativa planering särskilt skall beakta de anläggningar som bedriver riskfylld verksamhet.

12 kap. Utrymningsvägar och räddningsvägar**38 §. Utrymningsvägar**

I landskapets bygglagstiftning finns bestämmelser om hur utrymningsvägarna skall utplaceras och dimensioneras samt vilken belysning de skall ha.

Dörrar i utrymningsvägar skall kunna öppnas inifrån utan nyckel. I enskilda fall kan kommunens räddningsmyndighet tillåta avvikande lösarrangemang under förutsättning att säkerheten inte äventyras.

Föremål eller konstruktioner i eller i anslutning till en utrymningsväg får inte vara monterade eller uppställda så att de inkräktar på utrymningsvägens bredd och höjd eller begränsar möjligheten att öppna dörren i utrymningsvägen eller annars försvårar framkomligheten i utrymningsvägen.

39 §. Räddningsvägar

Sådana räddningsvägar som anges i räddningslagens 39 § skall utmärkas med en skylt med texten Räddningsväg får inte blockeras. Skylten skall utformas och användas i enlighet med vad som föreskrivs i 27 § landskapsförordningen (2005:35) om vägmärken.

13 kap. Brandsyn**40 §. Tidsintervallet mellan två på varandra följande brandsynförrättningar**

Brandsyn skall förrättas varje år i

- 1) sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 2, 3, 4, 5, 6, 8 och 9 punkten,
- 2) sådana hamnar och trafikplatser där hantering av farligt gods förekommer regelbundet,
- 3) gästhamnar med fler än 100 båtplatser,
- 4) större anläggningar under jord samt
- 5) byggnader med fler än 8 våningar.

Brandsyn skall förrättas vartannat år i

- 1) sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 7, 10 och 11 punkten,
- 2) gästhamnar med 25-100 båtplatser samt
- 3) byggnader med 4-8 våningar.

I sådana lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 1 punkten skall brandsyn förrättas vart tredje år. Detsamma gäller sådana typer av lokaler, byggnader och anläggningar som avses i 9 § 2 mom. 3, 4, 5, 6, 7, 10 och 11 punkten men som inte omfattas av krav på räddningsplan.

I hamnar utöver de som avses 1 mom. 2 och 3 punkten och 2 mom. 2 punkten samt bostadshus med 3-4 lägenheter och enstaka uthyringsstugor skall brandsyn förrättas vart femte år.

41 §. Särskilda bestämmelser

Om en lokal, byggnad eller anläggning kan hänföras till flera kategorier skall brandsyn förrättas i enlighet med vad som gäller för den kategori som har det kortaste tidsintervallet mellan två på varandra följande brandsynförrättningar.

14 kap. upphävt (2013/96)**42 §. Upphävd (2013/96).****43-45 §§. Upphävda (2010/97).****15 kap. Ikraftträdelsebestämmelser****46 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2007.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2000:22) om landskapets alarmcentral.

G 17 Landskapsförordning (2013:107) om externa räddningsplaner**1 §. Definitioner**

I denna förordning avses med:

1) *Räddningsmyndighet* Mariehamns räddningsverk eller räddningsområdet Ålands landskommuner.

2) *Produktionsanläggning* ett område som övervakas av en verksamhetsutövare och där farliga kemikalier eller explosiva varor tillverkas, hanteras eller upplagras i en eller flera anläggningar.

3) *Anläggning* en teknisk enhet inom en produktionsanläggning där farliga kemikalier, explosiva varor eller utvinningsavfall produceras, används, hanteras eller upplagras samt utrustning, konstruktioner, rörsystem, maskiner, verktyg, för enhetens bruk avsedda lastnings- och lossningsplatser, lager eller motsvarande anordningar som är nödvändiga för enhetens drift.

4) *Deponi för utvinningsavfall* en i 53h § 2 mom. landskapslagen (2008:124) om miljöskydd avsedd deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka. Utvinningsavfall innefattar avfall som uppkommer vid prospektering, utvinning och bearbetning av mineraltillgångar och drift av stenbrott och som har sitt ursprung direkt från dessa verksamheter.

5) *Verksamhetsutövare* en juridisk eller fysisk person som tillverkar, importerar, saluför, släpper ut på marknaden, överlåter, exporterar, lagrar, förpackar, distribuerar, innehar, förvarar, använder, transporterar eller på annat sätt hanterat farliga ämnen eller kemikalier, explosiva varor eller andra motsvarande produkter eller utvinningsavfall.

6) *Storolycka* betydande utsläpp, brand, explosion eller en annan händelse, som orsakas av okontrollerade situationer i samband med i en produktionsanläggning eller i en deponi för utvinningsavfall, och som medför omedelbar eller fördröjd fara för människors hälsa, för miljön eller för egendom och där ett eller flera farliga ämnen eller utvinningsavfall ingår.

7) *Allmänheten* en eller flera fysiska eller juridiska personer och, i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, sammanslutningar, organisationer eller grupper av dessa.

8) *Den berörda allmänheten* den del av allmänheten som olyckan berör eller kan beröra eller vars intresse tillämpningsområdet för 6, 7 och 8 §§ rör; vid tillämpningen av denna definition ska icke-statliga organisationer som främjar miljövärd och uppfyller eventuella krav i nationell lagstiftning anses ha intresse i denna fråga.

9) *Rehabilitering* behandling av område som påverkats av en avfallsanläggning, så att området återställs i tillfredsställande skick, särskilt med avseende på markkvalitet, djur och växtliv, naturliga livsmiljöer, sötvattenssystem, landskap och eventuella nyttoanvändningar.

10) *Väsentlig förändring* en ändring i fråga om struktur eller drift av en avfallsanläggning, som, enligt den behöriga myndighetens uppfattning, kan få betydande negativa följder för människors hälsa eller miljön.

11) *Plats för verksamheten*: allt område på en specifik geografisk plats som förvaltas av en verksamhetsutövare.

2 §. Extern räddningsplan

Med extern räddningsplan avses i denna förordning en sådan plan för storolyckor som i enlighet med 13 § räddningslagen ska utarbetas för en i annan lagstiftning särskilt definierad anläggning i vilken farliga kemikalier tillverkas, används, hanteras eller upplagras eller en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.

En extern räddningsplan är en av räddningsmyndigheten och myndigheterna i räddningslagens 9 § i samarbete med verksamhetsutövaren uppgjord räddningsplan där man har beaktat

1) säkerhetsrapporten och den interna räddningsplanen för produktionsanläggningen i fråga,

2) den interna räddningsplanen och handlingen över säkerhetsprinciperna för verksamheten för den aktuella deponin för utvinningsavfall.

3 §. Uppgörande av extern räddningsplan

Räddningsmyndigheten kan göra upp en gemensam extern räddningsplan för produktionsanläggningar som är belägna inom samma industriområde och som bildar en funktionell helhet eller produktionsanläggningar som är belägna så nära varandra att en olycka i en produktionsanläggning kan orsaka skada inom en annan produktionsanläggnings område.

När en extern räddningsplan görs upp för de produktionsanläggningar som nämns i 1 mom. ska räddningsmyndigheten också beakta produktionsanläggningar inom samma område för vilka en extern räddningsplan inte behöver göras upp, men i vilka farliga kemikalier hanteras och upplagras, genom att beakta de eventuella risker för storolycka och andra olyckor som de utsätts för eller som de medför.

För uppgörande av den externa räddningsplanen ska

1) Landskapsregeringen lämna räddningsmyndigheten en säkerhetsrapport för produktionsanläggningen i fråga uppgjord av verksamhetsutövaren och resultaten av granskningen av den,

2) ÄMHH lämna räddningsmyndigheten en handling över säkerhetsprinciperna för verksamheten och en intern räddningsplan för den aktuella deponin för utvinningsavfall, båda uppgjorda av verksamhetsutövaren.

Den externa räddningsplanen ska göras upp inom åtta månader från den dag då räddningsmyndigheten fått tillgång till de dokument som nämns i 3 mom. och som gjorts upp för en produktionsanläggning, eller en deponi för utvinningsavfall.

Om ändringar görs i den interna räddningsplanen eller i beredskapsplanen, ska räddningsmyndigheten inom sex månader från den dag då verksamhetsutövaren lämnat räddningsmyndigheten uppgifter om saken, uppdatera den externa räddningsplanen så att den motsvarar den nya situationen.

När räddningsmyndigheten gör upp den externa räddningsplanen i samarbete med verksamhetsutövaren ska yttranden vid behov begäras av de samarbetspartner som nämns i 13 § räddningslagen.

Den externa räddningsplanen godkänns av räddningsmyndigheten.

4 §. Allmänna riktlinjer utgående från vilka innehållet i den externa räddningsplanen ska fastställas

Den externa räddningsplanen ska göras upp med följande mål:

1) Det byggs upp en kapacitet som gör det möjligt att i förväg vidta erforderliga åtgärder för att minimera olycksrisken. Olyckor som inträffar ska avgränsas och hanteras så att följderna minimeras och de skador som orsakas människor, miljö och egendom begränsas.

2) Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att så effektivt som möjligt skydda människor och miljö från följderna av storolyckor.

3) Befolkningen, de som deltar i räddningsverksamheten samt övriga myndigheter och produktionsanläggningar som berörs av verksamheten vid anläggningen får nödvändiga uppgifter om en farlig situation och om vilka åtgärder som därvid måste vidtas.

4) Förberedande åtgärder ska vidtas för iståndsättning, rehabilitering, återställande, rengöring och sanering av miljön efter en storolycka så att verkningarna av en olycka på sikt ska kunna undanröjas. Bestämmelser om iståndsättning, rehabilitering, återställande och sanering av miljön efter en storolycka finns i landskapslagen (2008:124) om miljöskydd och landskapslagen (2009:56) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om avhjälpan av vissa miljöskador.

5 §. Innehållet i den externa räddningsplanen

Den externa räddningsplanen ska innehålla en redogörelse för:

1) Allmän information om området, hur anläggningens interna räddningsorganisation är uppbyggd där uppgifter om berörda tjänsteinnehavares befattning och funktion anges.

2) Hur de som saken gäller snabbt kan informeras om eventuella olyckor. Hur larm inom och utanför anläggningen utgår samt hur en nödanmälan görs då en olycka inträffar eller farliga situationer uppstår.

3) Hur räddningsverksamheten leds och organiseras, vilken aktionsberedskap som upprätthålls, hur räddningsresurserna fördelas samt hur kommunens räddningsmyndighet, övriga myndigheter och anläggningens interna räddningsorganisation samordnar sin verksamhet då en olycka inträffar.

4) Vilka som i egenskap av sakkunniga ska vara tillgängliga vid olyckor och skadebekämpning.

5) Den bekämpningsutrustning som ska finnas tillgänglig vid anläggningen.

6) Vilka risker för storolyckor som finns inom an-

G 17 LF (2013:107) om externa räddningsplaner

läggningen, vilka förberedande åtgärder som vidtagits för att nedbringa dessa samt hur verksamheten vid anläggningen ska bedrivas när storolyckor inträffar eller fara hotar.

7) Hur räddningsverksamheten genomförs utanför området och hur verksamheten organiseras i olika olycksscenarier.

8) Hur allmänheten ska förhandsinformerar om olycksriskerna inom anläggningen. Hur allmänheten ska varnas och informeras om en olycka som inträffat och dess följder och hurdana instruktioner befolkningen ska ges.

9) Vilka kontakter som etablerats med myndigheter utanför landskapet, vilka förutsätts medverka på grund av olyckans utsträckning.

10) Hur de myndigheter som ansvarar för räddningsverksamheten i de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen informeras om sådana storolyckor i produktionsanläggningar eller i deponier för utvinningsavfall som kan få gränsöverskridande följder.

6 §. Hörande samt framläggande av handlingarna till påseende vid beredningen

Vid beredningen av den externa räddningsplanen ska räddningsmyndigheten ordna ett allmänt diskussionsmöte för den berörda allmänheten och offentligt lägga fram ett utkast till extern räddningsplan. Räddningsplanen ska också läggas fram om det gjorts väsentliga förändringar i den till följd av en översyn.

Den berörda allmänheten ska ges möjlighet att yttra sig inom rimlig tid. Räddningsmyndigheten ska ge allmänhetens inlägg vederbörlig hänsyn vid utarbetandet av den externa beredningsplanen.

En annons om diskussionsmötet ska publiceras i en tidning med allmän spridning på orten, på kommunens anslagstavla och på kommunens webbplats minst 14 dagar före diskussionsmötet. Av annonsen ska framgå syftet med planen samt följande uppgifter:

- 1) det område planen gäller,
- 2) den myndighet som ansvarar för planeringen och andra berörda parter,
- 3) var ytterligare information kan fås,
- 4) den plats där handlingarna är framlagda och den tid under vilken de är framlagda,
- 5) plats och tidpunkt för diskussionsmötet,
- 6) i vilken form åsikter kan framföras, tidsfrist och kontaktuppgifter.

Bestämmelser om framläggande av handlingar finns i 57 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Planen ska dessutom finnas framlagd på räddningsmyndighetens webbplats. Bestämmelser om sekretessbelagda myndighetshandlingar finns i 9 § landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

7 §. Information om externa räddningsplaner och översyn av dem

Den berörda allmänheten ska informeras om de externa räddningsplanerna. Informationen ska också lämnas till alla byggnader och platser som är i allmänt bruk, såsom skolor och sjukhus, inbegripet de produktionsanläggningar som nämns i 3 §, vars säkerhet kan påverkas av en storolycka. När det gäller produktionsanläggningar och deponier för utvinningsavfall sker informeran-

det i samarbete med verksamhetsutövaren på så sätt att informationen om de externa räddningsplanerna fogas till den information som verksamhetsutövaren lämnar till de ovan nämnda.

Informationen ska upprepas när väsentliga förändringar görs i de externa räddningsplanerna, dock med högst fem års mellanrum.

Information som är viktig med tanke på säkerheten ska fortlöpande finnas tillgänglig för dem som nämns i 1 mom. åtminstone hos räddningsmyndighetens och på räddningsmyndighetens webbplats.

Tillräcklig information om produktionsanläggningarnas externa räddningsplaner ska dessutom lämnas till de medlemsstater i Europeiska unionen som löper risk att påverkas av gränsöverskridande följder av en storolycka i en produktionsanläggning.

De externa räddningsplanerna ska ses över och uppdateras minst vart tredje år och samordnas med andra planer för anläggningen så att den externa räddningsplanen och de övriga planerna bildar en enhetlig och fungerande helhet. Vid översynen ska de förändringar som skett på området, inom räddningsverksamheten och beredskapen för den samt i fråga om tillämpningen av ny teknik och kunskap beaktas.

8 §. Uppgifter som ska lämnas till allmänheten med tanke på risken för en storolycka

De uppgifter som utgör information om externa räddningsplaner för deponier för utvinningsavfall finns i bilaga VI i statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (FFS 855/2012) som tillämpas med stöd av landskapsförordningen (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

De uppgifter som utgör information om externa räddningsplaner för produktionsanläggningar finns i bilaga 4C i statsrådets förordning om utvinningsavfall (FFS 190/2013) som tillämpas med stöd av landskapsförordningen (2008:108) om utvinningsavfall.

9 §. Nödvändiga uppgifter för tillsynen över genomförandet av externa räddningsplaner

Landskapsregeringen ska årligen före utgången av mars göra en förteckning över produktionsanläggningar inom dess verksamhetsområde för vilka det krävs en säkerhetsrapport.

ÅMHM ska årligen före utgången av mars göra en anmälan till landskapsregeringen om de deponier för utvinningsavfall för vilka det krävs en handling över säkerhetsprinciperna för verksamheten.

Av de uppgifter som avses i 1-2 mom. ska framgå kommunen där området är beläget och adressuppgifter för området.

Den anmälan som avses i 2 mom. behöver inte göras om det inte skett några förändringar i uppgifterna sedan den senaste anmälan.

Räddningsmyndigheten ska lämna de externa räddningsplanerna till landskapsregeringen för bedömning. Landskapsregeringen ska bedöma de externa räddningsplanerna och vid behov sända dem till räddningsmyndigheten för komplettering.

10 §. Övningar

I den externa räddningsplanen ska ingå en plan för ordnandet av övningar med tanke på storolyckor. Planen ska innehålla uppgifter om vilka aktörer som deltar i övningen, hur övningen genomförs, dess omfattning samt tidpunkten och platsen för övningen.

Övningarna ska ordnas i samarbete med verksamhetsutövaren och andra myndigheter som deltar i räddningsverksamheten minst en gång vart tredje år.

En rapport om övningarna ska göras upp. Utifrån övningarna görs vid behov en översyn av de externa räddningsplanerna.

Landskapsregeringen ska övervaka och följa förberedelserna för och genomförandet av övningar med tanke på storolyckor samt nivån på dem, och vid behov delta i övningarna.

11 §. Införande i åtgärdsregistret

I det åtgärdsregister som avses i 67 § räddningslagen ska räddningsmyndigheten i fråga om storolyckor införa åtminstone följande uppgifter:

- 1) Datum, klockslag och plats för storolyckan samt namn på och adress för det aktuella området,
- 2) En kort beskrivning av omständigheterna och förloppet vid storolyckan med uppgifter om vilka farliga eller skadliga ämnen det är fråga om,
- 3) Personskador,
- 4) Direkta miljöskador,
- 5) Egendomsskador,
- 6) Gränsöverskridande följder,
- 7) En kort beskrivning av de räddningsinsatser som har genomförts och de försiktighetsåtgärder som omedelbart måste vidtas för att undvika att olyckan upprepas.

G 18 Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Förordningens tillämpningsområde**

Med de avvikelser som anges i denna förordning skall de riksförfattningar som finns angivna i förteckningen nedan tillämpas i landskapet.

1. Inrikesministeriets föreskrift om brandvarnarens tekniska egenskaper och placering (SM-1999-00256/Tu33).
2. Inrikesministeriets föreskrift om ljudsignaler som används för att varna befolkningen (SM-1999-353/Tu35).
3. Inrikesministeriets föreskrift om anskaffning, installation, ibruktagning, service och besiktning av brandalarmanläggningar (SM-1999-440/Tu33).
4. Inrikesministeriets förordning om automatiska släckningsanläggningar (FFS 744/2000).
5. Inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (FFS 790/2001).
6. Inrikesministeriets förordning om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader (FFS 805/2005).
7. Inrikesministeriets förordning om granskning och service av handbrandsläckare (FFS 917/2005).

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen, skall hänvisningarna endast avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen om sådana finns.

4 §. Språkkrav

Bruksanvisningar och annan information som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna skall finnas på brand- och släckningsanordningar samt annan utrustning samt i och invid byggnader och anläggningar skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. Avvikelser

En hänvisning i någon av de 1 § 1 mom. angivna författningarna till en SFS-EN-standard kan i landskapet även avse en SS-EN-standard.

Faran över-signalen (obruten jämn ljudsignal vars längd är en minut) som avses i den i 1 § 1 mom. 2 punkten angivna förordningen får i landskapet även användas som brandalarmsignal.

2 kap. Särskilda bestämmelser**6 §. Anvisningar**

Landskapsregeringen ger närmare anvisningar om ytbärgning, vattendykning, rökdykning och arbeten på hög höjd.

7 §. Brandalarmanläggningar

Affärer för brandalarmanläggningar som med stöd av den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften införts i Säkerhetsteknikcentralens förteckning över godkända affärer för brandalarmanläggningar får även bedriva affärsverksamhet i landskapet under förutsättning att landskapsregeringen lämnat sitt godkännande till detta. Endast vid behov prövar landskapsregeringen särskilt, innan godkännandet lämnas, om affärerna besitter den tekniska kompetens som erfordras för att bedriva affärsverksamhet i landskapet. Detsamma gäller sådana affärer för brandalarmanläggningar som är verksamma i en annan medlemsstat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, godkänts av behörig myndighet.

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdar med stöd av den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften och som utvisar att innehavaren av intyget (ansvarspersonen) har kompetens att utföra planerings-, installations- och servicearbeten på brandalarmanläggningar gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

G 19 RPF (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter

I de fall där ansvarspersonen för brandalarmanläggningar inte har den kompetens som enligt den i 1 § 1 mom. 3 punkten angivna föreskriften krävs för att få behörighetsintygets giltighetstid förlängd bedömer landskapsregeringen, i varje enskilt fall, vilken kompletteringsutbildning han eller hon skall genomgå för att landskapsregeringen skall utfärda ett nytt behörighetsintyg.

Landskapsregeringen kan även förordna att besiktningsorgan som godkänts i riket får verka i landskapet.

8 §. Automatiska släckningsanläggningar

Installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar som med stöd av den i 1 § 1 mom. 4 punkten angivna förordningen införts i Säkerhetsteknikcentralens förteckning över godkända installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar får även bedriva affärsverksamhet i landskapet under förutsättning att landskapsregeringen lämnat sitt godkännande till detta. Endast vid behov prövar landskapsregeringen särskilt, innan godkännandet lämnas, om affärerna besitter den tekniska kompetens som erfordras för att bedriva affärsverksamhet i landskapet. Detsamma gäller sådana installationsaffärer för automatiska släckningsanläggningar som är verksamma i en annan medlemsstat inom EES och som där, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, godkänts av behörig myndighet.

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdat med stöd av den i 1 § 1 mom. 4 punkten angivna förordningen och som utvisar att innehavaren av intyget har kompetens att utföra planerings-, installations- och servicearbeten på automatiska släckningsanläggningar gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

Landskapsregeringen kan även förordna att besiktningsorgan som godkänts i riket får verka i landskapet.

9 §. Handbrandsläckare

De behörighetsintyg som Säkerhetsteknikcentralen utfärdat med stöd av den i 1 § 1 mom. 7 punkten angivna förordningen och som utvisar att innehavaren av intyget har kompetens att granska och utföra servicearbeten på handbrandsläckare gäller även i landskapet. Detsamma gäller sådana motsvarande behörighetsintyg som, med stöd av nationell lagstiftning och på likvärdiga grunder, utfärdats av behörig myndighet i en annan medlemsstat inom EES.

3 kap. Ikraftträdelsebestämmelser**10 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2007.

G 19 Republikens presidents förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland

(FFS 420/2004) (FFS 1178/2009)

1 §. (2010/34) Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs, med beaktande av bestämmelserna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) och i gränsbevakningslagen (578/2005), om gränsbevakningsväsendets uppgifter och behörighet i landskapet Åland samt om handräckning som landskapsmyndigheter ger gränsbevakningsväsendet.

2 §. Allmän avgränsning av gränsbevakningsväsendets uppgifter

Vid sidan av sina riksomfattande uppgifter kan gränsbevakningsväsendet i landskapet Åland utföra endast sådana till landskapets lagstiftningsbehörighet hörande uppgifter som också annars enligt rikslagstiftningen ankommer på gränsbevakningsväsendet.

3 §. (2010/34) Förvaltnings- och övervakningsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet svarar för skötseln av de förvaltningsuppgifter som med stöd av 15 a § i landskapslagen om bekämpande av oljeskador (Ålands författningssamling 1977:16) hör till Ålands landskapsregering. De oljeutsläppsavgifter som påförs i landskapet tillfaller staten som kostnadsersättning för skötseln av de förvaltningsuppgifter som överförts till gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendet kan övervaka väg- och sjötrafiken, fiske, jakt, naturskyddsområden, fartygsfynd och efterlevnaden av bestämmelserna om dem, förhindrande av vattnens förorening försäkrad av fartyg samt havsskydd.

4 §. Polisuppgifter

På polisens begäran kan gränsbevakningsväsendet i enstaka fall sköta sådana i polislagen för landskapet Åland (Ålands författningssamling 49/2000) avsedda brådskande polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

Om en enskild tjänsteuppgift som skall skötas av polisen förutsätter användning av sådan utrustning, sådana personalresurser eller sådan särskild sakkunskap som gränsbevakningsväsendet har och som polisen annars inte har tillgång till, skall gränsbevakningsväsendet bistå polisen vid skötseln av tjänsteuppgiften.

Polislag (2000:49) för landskapet Åland har upphävts genom polislag (2013:87) för landskapet Åland.

5 §. Räddnings- och biståndsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet deltar i räddningsverksamheten genom att tillhandahålla nödvändig utrustning, personalresurser och särskilda sakkunnigtjänster, om detta är nödvändigt med hänsyn till en olyckas omfattning eller speciella natur.

Gränsbevakningsväsendet kan utföra sådana uppgifter som behövs för att leta efter och bistå någon som har gått vilse i terrängen eller som där annars är i behov av akut hjälp.

Gränsbevakningsväsendet kan med sina fartyg, luftfartyg och andra specialfordon sköta brådslande sjuktransporter, vilka de myndigheter som i övrigt sköter sjuktransporter eller näringsidkare som tillhandahåller sjuktransportservice inte kan sköta på grund av brist på fartyg, luftfartyg eller övriga specialfordon.

Landskapets myndigheter skall inom ramen för sin behörighet delta i sjöräddningstjänsten.

6 §. (2010/34) *Handräckning*

Angående gränsbevakningsväsendets skyldighet att lämna landskapets myndigheter handräckning gäller vad som sägs i 31 § i självstyrelselagen för Åland samt i 77 § i gränsbevakningslagen.

Landskapets myndigheter ska inom ramen för sin behörighet ge gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som det behöver för att kunna utföra sina uppgifter.

7 §. *Gränsbevakningsmännens befogenheter*

En gränsbevakningsman har vid skötseln av en uppgift som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vad som sägs i 2 mom., samma befogenheter som en behörig tjänsteman vid vederbörande landskapsmyndighet.

Vid utförande av polisuppgifter har en gränsbevakningsman de befogenheter som enligt 2 kap. i polislagen för landskapet Åland tillkommer en polisman, om inte något annat har angetts i den begäran som polisen har framställt med stöd av 27 § 3 mom. eller 46 § i polislagen för landskapet Åland.

Se anmärkning under 4 §.

8 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2004.

